

[Indenrigsministeren.]

jeg i øvrigt mere generelt bemærke, at boligministeren samtidig hermed genfremsætter forslaget til en lov om regionplanlægning i hovedstadsområdet, og at ministeren for forureningsbekæmpelse og trafikministeren senere i folketingsåret ligeledes skal fremsætte lovforslag som bidrag til den samlede reform.

Jeg skal endvidere tillade mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om ændring af lov om kommunale valg*.

Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, blev der ved en ændring af folketingsvalgloven i juni 1970 tilvejebragt mulighed for, at vælgere, der er indlagt på offentlige eller private sygehuse eller andre offentlige helbredelses- og plejehjemsinstitutioner samt visse private pleje- og alderdomshjem, kan afgive stemme pr. brev, ligesom også vælgere, der er indsatte i en af fængselsvæsenets institutioner, fik adgang hertil. Disse vælgergrupper harsåledes kunnet afgive stemme såvel ved folketingsvalget og folkeafstemningen i september 1971 som ved folkeafstemningen i oktober 1972. Den gennemførte ændring af folketingsvalgloven vedrører imidlertid kun adgangen til at afgive stemme ved folketingsvalg og folkeafstemninger, og den kommunale valglov foreslås derfor ændret således, at der åbnes den samme personkreds adgang til at stemme pr. brev også ved de kommunale valg.

Man gik først til dagsordenens punkt 2:

Spørgsmål til ministrene.

Af *Kaj V. Andersen* til kirkeministeren:

„Er det ministerens hensigt at lade kirkenes inventar og kunstneriske udsmykning indgå under statens almindelige selvforsikringsansvar på baggrund af det stigende antal indbrud og hærværk?“

(Spm. nr. 31).

Kaj V. Andersen: Der er et betydeligt modsætningsforhold imellem den omhu, som kirkeministerium, nationalmuseum og menighedsråd udfolder for af hensyn til kirkeinteriørets skønhed at bevare sjældenheder, kostbarheder og kirkeinventar i videste forstand i videste omfang, og så det forhold,

at menighedsrådene af frygt for tyveri og hærværk for åbne kirkedøre holder kirkerne lukkede. Det er dette med de åbne kirkedøre, der er hovedsagen i dette anliggende, og det er derfor, jeg spørger den højtærede kirkeminister, om hun vil foranledige, at statens almindelige selvforsikringsansvar her bliver gældende, for det er givet, at menighedsrådene økonomisk ikke kan bære det. Det er én ting. Fra kirkeministeriets side anbefaler man tegning af forskellige former for forsikring, men deres virkning falder bort, hvis kirkedørene er åbne, og det er hovedsagen, at vore kirker er åbne på hverdage og derved udgør oaser af stilhed og fred, hvor mennesker i vort utåleligt larmende samfund kan få lejlighed til eftertanke, ja, til meditation, om man vil.

Kirkeministeren (Dorte Bennedsen): Når hr. Kaj V. Andersen spørger, om det er hensigten at lade forsikring af kirkeinventar m. v. overgå til statens almindelige selvforsikringsansvar, tror jeg nok, at spørgsmålet beror på en misforståelse, idet vore kirker, der jo er selvejende, ikke har nogen mulighed for at omfattes af statens selvforsikringsansvar, der kun omfatter statslig ejendom.

Imidlertid peger spørgsmålet på et relevant problem, ikke mindst på baggrund af det stadig stigende antal tilfælde af tyveri og hærværk, som finder sted i vore kirker. Jeg kan oplyse, at forsikringsspørgsmålet har været genstand for grundige overvejelser både i ministeriet og i forhandlinger med nationalmuseet og i Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmer.

Under forhandlingerne med landsforeningen rejstes spørgsmålet om en fælles forsikring af kirkerne over fællesfonden, altså på landsbasis, men tanken blev opgivet, da man ikke fandt, at det administrative besvær stod i et rimeligt forhold til de fordele, der kunne opnås. Ind i disse overvejelser gik også, at man, efter at den kirkelige fællesligning inden for kommunerne er blevet indført, har opnået en vis form for økonomisk udligning.

I stedet for vil der i løbet af meget kort tid til menighedsrådene blive udsendt en vejledning i forsikringsspørgsmål udarbejdet af landsforeningen i et vist samarbejde med ministeriet. I denne vejledning er også

[Kirkeministeren.]

spørgsmålet om forsikring kontra selvforsikring behandlet, og herunder henledes opmærksomheden på lov om vedligeholdelse af kirker og kirkegårde, hvor der jo ved ændringen i juni 1970 åbnedes en mulighed for inden for større fællesligningsområder at etablere selvforsikringsordninger for de lovpligtige forsikringer, dvs. brand- og ulykkesforsikringer. Sådanne selvforsikringsordninger vil formentlig med gavn kunne etableres også inden for andre forsikringsområder, altså f. eks. tyveri og hærværk, men en sådan selvforsikring kan kun etableres gennem forhandling mellem menighedsrådene inden for fællesligningsområdet.

Endelig kan jeg i denne forbindelse nævne, at nationalmuseet som et led i denne problematik har stillet et forslag om affotografering af alt værdifuldt inventar i kirkerne. Formålet med dette skulle dels være at lette identificeringen, når genstande, som man mistænker for at være blevet stjålet, dukker op, dels kan fotografierne få en historisk interesse i tilfælde, hvor stjålne genstande ikke kommer til veje igen. Ministeriet er velvilligt indstillet over for dette forslag, og vi arbejder for øjeblikket på at finde den mest hensigtsmæssige måde at bringe det til udførelse på.

Kaj V. Andersen: Jeg takker ministeren for svaret og for den grad af imødekommenhed, der lå i det.

Jeg vil lige pege på — og det er da heller ikke uventet, at jeg vil gøre det — det forslag, som menighedsrådsforeningens formand og andre har stillet om som en subsidiær løsning at etablere opsyn i kirkerne i dagtimerne på til dels frivillig basis, måske med nogle håndøre til unge studerende eller til pensionister, som jo udmærket kunne sidde med bog og strikkesøj i kirken i det tidsrum, man nu måtte synes at der var behov for at holde kirken åben. Jeg gentager, at det er ikke af museals hensyn, det er egentlig heller ikke af hensyn til de kunstværker, der måtte være i fare, det er alene af den grund, jeg nævnte i slutningen af mit første indlæg.

Kirkeministeren (Dorte Bennedsen): Jeg kan til dette spørgsmål om vagt i kirkerne oplyse, at Landsforeningen af Menigheds-

rådsmedlemmer allerede har taget et initiativ i denne sag, idet man har henvendt sig til i hvert fald to af de store pensionistorganisationer, som begge har erklæret sig villige til at yde bistand, såfremt det skønnes ønskeligt, at der oprettes sådanne tilsynsordninger.

Med hensyn til spørgsmålet om det ønskelige i tilsynsordninger er jeg af den opfattelse, at det i sidste instans er en vurdering, der kun kan foretages på lokalt plan af menighedsrådene, men jeg vil da godt tilføje, at der efter min vurdering er et vist behov for noget sådant, og jeg kan sige til spørgeren, at uanset at jeg mener, det er en lokal afgørelse, vil vi, såfremt sådanne sager skulle blive indbragt for ministeriet, se velvilligt på dem. Vi er også klar over, at der kan blive tale om en vis økonomisk udgift i denne forbindelse, men det vil vi også se velvilligt på.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Thustrup Hansen* til finansministeren:

„Har ministeren mulighed for at påvirke ejendomsvurderingerne ved 15. almindelige vurdering på en sådan måde, at forretningsdøden i de centrale bydele ikke fremmes gennem meget høje huslejer med baggrund i ejendomsskatter, som bygger på urealistisk høje ejendomsvurderinger?“

(Spm. nr. 34).

Skriftlig begrundelse.

En lang række forretningsejendomme i København-Frederiksberg er i de sidste år blevet handlet til priser betydeligt under ejendomsvurderingerne ved 14. almindelige vurdering.

Finansministeren (Grünbaum): Jeg kan sige straks, at finansministeren ingen beføjelse har til at påvirke vurderingsniveauet. Det er som bekendt statens ligningsdirektorat, som med ligningsrådets godkendelse — og i ligningsrådet sidder jo repræsentanter for folketingsret — giver vurderingsmyndighederne anvisninger vedrørende vurderingsarbejdet. Det er det, vi har ligningsdirektoratet og ligningsrådet til.

Jeg vil godt tilføje, at for så vidt angår den gruppe ejendomme, som omtales i spørgsmålet, altså forretningsejendomme i de centrale bydele, har statens ligningsdi-

[Finansministeren.]

rektorat oplyst over for mig, at man er opmærksom på, at de senere års stigende koncentration af handelen i supermarkeder og butikcentre uden for de centrale bydele har medført en vis svækkelse af priserne for centralt beliggende forretningsejendomme. Ligningsdirektoratet har derfor med ligningsrådets tiltrædelse i vejledningen til skyldrådene og vurderingsrådene ved 15. almindelige vurdering gjort opmærksom på, at der de fleste steder kun vil være basis for en lille eller måske slet ingen forhøjelse. Nogle steder kan det måske endda være nødvendigt at nedsætte vurderingsniveauet. Det er altså, hvad ligningsråd og ligningsdirektorat instruerer om, og det ligger for så vidt på linje med det, der formentlig er baggrunden for det spørgsmål, der er stillet.

Ligningsdirektoratet har gjort skyldrådene opmærksom på disse synspunkter både på møder rundt om i landet, hvorunder prisforholdene i en række byer er drøftet, og på et møde i København med samtlige vurderingsformænd. Referat af dette møde er tilsendt samtlige vurderingsformænd og vurderingsmænd, og det giver altså for så vidt svar på det spørgsmål, der er stillet, og jeg vil tro, det ligger på linje med det, der ligger bag ved spørgsmålet.

Thustrup Hansen: Begrundelsen for mit spørgsmål til finansministeren er den, at vi har bemærket en forretningsdød i København, som vi ikke tidligere har været opmærksom på. Det er måske først og fremmest, fordi så mange stormagasiner har måttet opgive i de sidste år, at vi er blevet opmærksom på det. Men dertil kommer jo, at banker og forsikringsselskaber, og må jeg i samme åndedrag nævne pornobutikker, har været i stand til at betale nogle huslejer, der har været vældig høje. Det er nemlig sådan, at udover at huslejerne indeholder et væsentligt element af grundskyldbetaling, indeholder de også den såkaldte dækningsafgift, der i mange kommuner udskrives med maksimal sats — det gælder også i Københavns kommune — og det har medført, at en lang række af de traditionelle butikker, man skal have for at have et levende city, ikke har kunnet klare sig.

Jeg var glad for finansministerens ord

om, at ligningsdirektoratet vil være opmærksom på ved den 15. almindelige vurdering, at der er et problem i den indre by. Jeg har selv et referat af ligningsdirektoratets møde med vurderingsmændene, der blev afholdt den 6. oktober 1972, og det er korrekt, som finansministeren siger, at der blev her sagt fra ligningschef Herman Pedersens side, at man skulle være lidt forsigtig med vurderingerne i den indre by.

Med den opmærksomhed, jeg nu har forstået at finansministeren også har fulgt udviklingen med, kan jeg kun være tilfreds.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Thustrup Hansen* til boligministeren:

„Agter ministeren at træffe foranstaltninger til fjernelse af kravet om bopæl i en kommune for i samme kommune at kunne leje en bolig?“

(Spm. nr. 35).

Skriftlig begrundelse.

Mange kommuner kræver som betingelse for adgang til at leje en bolig i en større eller mindre del af boligmassen, at den boligsøgende i forvejen har bopæl i kommunen, hvilken betingelse lægger hindringer i vejen for bevægelighed på boligmarkedet.

Boligministeren (Helge Nielsen): Hr. Thustrup Hansen spørger, om ministeren agter at træffe foranstaltninger til fjernelse af kravet om bopæl i en kommune for i samme kommune at kunne leje en bolig.

Jeg må svare, at kommunerne i dag ingen lovhjæmmel har til at stille bopælskrav for at opnå lejlighed hverken i almennyttigt eller i privat byggeri. Når bopælskravet alligevel forekommer, sker det på et andet retsgrundlag. Kommunen kan have gjort kommunale grundsalg og kommunal støtte, f. eks. garanti for prioritetslån eller garanti for statsgaranterede lån, betinget af, at udlejningen fortrinsvis sker til kommunens egne borgere.

Den kan i denne forbindelse have sikret sig anvisningsret til ejendommens lejligheder og derigennem rent faktisk forbeholdt lejlighederne for egne borgere.

Endvidere kan kommunen støtte sin ret til at stille bopælskrav på en tinglyst deklaration. Om en kommunalbestyrelse lovligt

[Boligministeren.]

kan stille bopælskrav f. eks. i forbindelse med salg af byggegrunde beror på kommunallovgivningens regler.

Det er indenrigsministeriets opfattelse, at en kommunalbestyrelse ikke lovligt kan gøre det til et vilkår for grundsalg eller kommunal lånegaranti, at der ved udlejning gøres forskel på kommunens egne borgere. Der skulle således ikke kunne stilles krav om f. eks. 2 års forudgående ophold i kommunen. Men det synes modsætningsvis at fremgå, at kommunen lovligt kan give sine egne borgere en fortrinsstilling fremfor udenbys borgere.

Fra boligministeriets side er kommunerne til stadighed blevet opfordret til at undlade at stille bopælskrav. Disse krav hæmmer bevægeligheden på boligmarkedet og medfører gener for arbejdskraftens bevægelighed. De stemmer ikke med forudsætningerne for det almennyttige byggeris virksomhed, og lejlighederne i dette boligbyggeri skal jo principielt stå til rådighed for alle, der opfylder indkomstkriterierne.

Jeg er altså helt enig i, at bopælskravet er uheldigt. Vi har påpeget dette i et cirkulære om boligreguleringsloven, og vi gentager det nu i et nyt cirkulære, som udsendes i den nærmeste fremtid. Vi vil altså fortsat søge at få de kommuner, der stadig praktiserer krav af denne art, til at opgive disse.

Thustrup Hansen: Det er rigtigt, at skiftende boligministre har sagt det samme, som den nuværende boligminister gør nu, nemlig at man på grund af den manglende mobilitet, det skaber på boligmarkedet, finder det uheldigt, at mange kommuner stiller disse bopælskrav.

Jeg kan nævne, at for Københavns kommunes vedkommende er der tale om 10.000 lejligheder. Disse 10.000 lejligheder kan kun lejes af folk, som i forvejen bor i Københavns kommune. Man er opmærksom på de mange udtalelser, der er kommet fra boligministerens side i tidens løb, men man er åbenbart ikke til sinds at følge ånden i disse udtalelser. Mit spørgsmål gik på: har boligministeren mulighed for at træffe nogen foranstaltninger? Man siger jo, at ingen er over og ingen er ved siden af folketinget. Har boligministeren nogen mulighed for at træffe foranstaltninger, der kan forhindre,

at kommunerne ud fra kommunalegoistiske grunde stiller krav om, at kun de, der i forvejen har bopæl i kommunen, kan få adgang til at leje en bolig?

Boligministeren (Helge Nielsen): Jeg tror, at det svar, jeg gav, også var en tilkendegivelse af, at den nuværende lovgivning og måske også det nuværende grundlag ikke giver os mulighed for andet end at henstille, for i det øjeblik der er tinglyst en deklaration på et grundareal, er det meget vanskeligt at få denne tinglysning ophævet. Men jeg vil da gerne, hvis de konservative vil være med til det, se på nogle af de bestemmelser. Jeg er ikke jurist, så jeg ved ikke, om vi her kommer lidt i nærheden af nogle grundlovssikrede bestemmelser. Men det er fuldstændig korrekt, sådan som hr. Thustrup Hansen nævner det er i Københavns kommune, og jeg kunne tilføje, at problemerne er endnu større i Frederiksberg kommune.

Thustrup Hansen: Jeg vil bare sikre mig, at jeg har forstået boligministeren rigtigt. Er det sådan, at boligministeren på den givne foranledning er til sinds at prøve på at sikre et retsgrundlag, hvorved kommunerne bliver tvunget til at frafalde deres krav om bopæl i en kommune for at få adgang til at leje bolig i samme kommune?

Boligministeren (Helge Nielsen): Vi kunne måske nok i fællesskab lave noget, der kunne tvinge kommunerne til det. Men så vil jeg spørge, om hr. Thustrup Hansen også vil være med til at tvinge de private grundejere til det, for her findes der lignende tinglyste bestemmelser i meget vidt omfang.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Arne Christiansen* til boligministeren:

„Vil ministeren foranledige fastlagt sådanne retningslinier for administrationen af loven om by- og landzoner, at den herskende usikkerhed i forbindelse med stuehusbyggeri på landejendomme afhjælpes?“

(Spm. nr. 40).

Skriftlig begrundelse.

Ved inddragelse af nedslidte stuehuse i produktionsapparatet, f.eks. til maskinhuse,

[Arne Christiansen.]

har amterne ikke kunnet få nogen afgørelse fra boligministeriet om, hvorvidt der skal zonetilladelse til for at bygge nye stuehuse.

Boligministeren (Helge Nielsen): Hr. Arne Christiansen spørger, om jeg vil foranledige fastlagt sådanne retningslinjer for administrationen af loven om by- og landzoner, at den herskende usikkerhed i forbindelse med stuehusbyggeri på landejendomme kan afhjælpes.

Jeg har lidt svært ved at forstå, at der kan herske usikkerhed hos amtsrådene om stuehuses stilling efter by- og landzoneloven. Der er i zonelovscirkulærets pkt. 32 en udførlig angivelse af retningslinjerne for stuehusbyggeri. Det siges dér bl.a., at der kun kræves zonelovsmyndighedens tilladelse, hvis en ny bebyggelse på en landbrugsejendom skal tjene boligformål i videre omfang, end det er nødvendigt til opfyldelse af landbrugspigten. Den erhvervsmæssige nødvendighed skal altså være knyttet til den pågældende ejendoms drift som landbrugsejendom. Disse synspunkter uddybes yderligere i cirkulæret ved forskellige eksempler.

Med hensyn til anvendelse af et udslidt stuehus til maskinhus kan jeg henvise til zonelovens § 8 og retningslinjerne i cirkulærets pkt. 37. Jeg kan ikke tro, at der i praksis kan opstå vanskeligheder i et sådant tilfælde. Men jeg vil da gerne tilføje, at administrationen af zoneloven er decentraliseret, og det må derfor netop være amtsrådet eller byudviklingsudvalget, der foretager den konkrete bedømmelse af de enkelte sager. Det må også være amtsrådet, der tager stilling til, om et nyt stuehus også reelt er et nyt stuehus, eller om sigtet alene er en ny bolig uden egentlig tilknytning til landbrugsejendommen. Amtsrådets afgørelse kan jo i givet fald indankes for boligministeriet.

Arne Christiansen: Jeg takker ministeren for klarlæggelsen, som altså har været nødvendig på grund af rent faktiske forhold ude

i landet, og jeg er også bekendt med, at amtsråd, som har været i tvivl om sådanne afgørelser, har spurgt i ministeriet, men altså ikke fået det svar, som vi nu har fået af ministeren og herefter vil kunne henvise til.

Må jeg have lov at føje det spørgsmål til, om det gør nogen forskel, at en sådan ejendom ejes af en bybo, eller om det er ens for bylandmænd og almindelige landmænd.

Boligministeren (Helge Nielsen): Jeg er enig med hr. Arne Christiansen i, at vi vel ikke her skal drøfte en konkret sag, hvor der jo heller ikke er mulighed for at gå i enkeltheder. Jeg ved ikke, om hr. Arne Christiansen tænker på den samme sag, som jeg gør, det var der et og andet, der kunne tyde på, og her er der altså tale om en læge, der ønsker en forpagterbolig på en ret beskeden ejendom, hvis jord for tiden er bortforpagtet til en anden ejendom. Kommunen har ikke ment, at det nye hus er påkrævet for at drive ejendommen landbrugsmæssigt, og amtsrådet har fået — jeg understreger: har fået — generelle retningslinjer.

De er kommet her i begyndelsen af november måned, kan jeg oplyse hr. Arne Christiansen om, hvis det da stadig væk er den sag, det drejer sig om, og man beder amtsrådet om som zonelovsmyndighed at træffe afgørelsen. Det er vel en naturlig ting, at amtsrådene tager lidt forskellig stilling, ikke efter, om det er en bylandmand eller en landmand i, hvad skal vi sige, ordets anden betydning, der ønsker at bygge, men ud fra en vurdering af, om der virkelig kan ske en forrentning af denne bygning inden for den pågældende ejendom.

Vi vil meget nødig give alt for klare retningslinjer i de enkelte sager, ud over når vi skal klare bedømmelsen, fordi sagerne både kan og skal bedømmes forskelligt i Vejle amt og Ringkøbing amt.

Arne Christiansen: Jeg er enig med ministeren i, at vi ikke skal drøfte konkrete sa-

[Arne Christiansen.]
ger fra denne talerstol, men jeg skylder den oplysning, at vi taler om to forskellige sager.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Morten Lange* til undervisningsministeren:

„Hvorledes begrundes ministeren sit pålæg til de højere læreranstalter om at bortskære bevilling til trykning af doktordisputatser?“

(Spm. nr. 37).

Skriftlig begrundelse.

På flere måder møder det vanskeligheder at sikre det økonomiske grundlag for trykning af videnskabelige arbejder. Det må betragtes som en alvorlig forringelse af vor videnskabelige forsknings stilling, hvis der ikke længere findes denne mulighed for dækning af trykningsudgifter.

Morten Lange: Ministeren er formodentlig bekendt med, at universiteterne og de øvrige højere læreranstalter har fået besked om, at de inden for deres rammebevilling ikke må anvende beløb til tilskud til trykning af doktordisputatser, og i den anledning mener jeg, der er opstået nogle problemer, som jeg gerne ville have ministeren til at belyse for os.

Det er ikke her min agt at tage spørgsmålet om selve disputatsinstitutionen op. Det er et stort og interessant universitetsspørgsmål, men det, som i virkeligheden især bekymrer mig, er, at med denne trykningsbistand til doktordisputatser findes der en af de relativt få muligheder, vi har for at sikre udgivelse af lidt større videnskabelige afhandlinger, noget, som støder på overordentlig store vanskeligheder. Historisk set går støtten tilbage til videnskabskommissionen af 1948, af hvilken dette var et af de relativt få beskedne resultater, der kom ud. Siden har man med nogen flid benyttet sig af denne støtte, og en lang række væsentlige afhandlinger er blevet udgivet med en sådan støtte. Jeg anser det for særdeles betænkeligt, hvis vi indskrænker muligheden for trykning af større videnskabelige afhandlinger. Det er i forvejen så mærkeligt, at vi i de videnskabelige fonde har set en klar tendens til, at det er væsentlig nemmere at få tilskud til at foretage en videnskabelig undersøgelse, end det er at få tilskud til at få trykt

de pågældende resultater, og det skal man være meget mærkeligt indrettet for at synes er fornuftigt.

Jeg har derfor set det som en værdifuld mulighed, at vi i hvert fald til de velovervejede afhandlinger, som disputatserne er, har kunnet regne med trykningstilskud, og det er derfor, ganske uanset hvorledes man ser på disputatsinstitutionen, en svækkelse i den almindelige mulighed for udgivelse af videnskabelige afhandlinger, hvis universiteterne bliver forhindret i at give støtte til disse afhandlinger af en særlig status igennem den retningslinje, ministeren har udstedt. Det forekommer mig derudover at være en lidt urimelig indskrænkning i den rammebevilling, som universiteterne og de højere læreranstalter har til rådighed, men jeg går ud fra, at ministeren har overvejet andre muligheder for at sikre, at trykning af videnskabelige afhandlinger fortsat finder sted, og det glæder jeg mig til at høre om.

Undervisningsministeren (Knud Heinesen): Når undervisningsministeriet på finanslovsforslaget for næste finansår har rørt ved nogle af de traditionelle tilskud til doktordisputatser, skyldes det ikke alene de generelle sparebestræbelser, men tillige et ønske om at gennemføre en koordinering af de tilskud, der ydes til mangfoldiggørelse af doktordisputatser, og tidspunktet forekommer mig også at være velvalgt, fordi reglerne for erhvervelse af doktorgraden ved universiteterne i den allernærmeste fremtid vil blive ændret. Efter de nye regler vil den tidligere forpligtelse til at lade disputatser trykke, i hvert fald på traditionel vis, falde bort, og konsistorium kan i stedet for fastsætte regler om andre og billigere former for offentliggørelse.

I forbindelse med ophævelse af trykningsforpligtelsen vil ministeriet anmode institutionerne om at ændre eksisterende bestemmelser om aflevering af frieksemplarer, sådan at det fremtidig sikres, at en doktorand kun skal aflevere det antal frieksemplarer, som er nødvendigt. Ved disse to foranstaltninger, ophævelse af trykningsforpligtelsen og begrænsning af afleveringspligten, må det være muligt at nedbringe udgifterne ved mangfoldiggørelse af disputatser væsentligt uden at forringe den videnskabelige forsknings stilling.

[Undervisningsministeren.]

Ved en sådan nyordning og ved at opretholde — det tror jeg ikke rigtig hr. Morten Lange forudsatte — ved at opretholde og udbygge den tilskudsordning, som administreres af rektorkollegiet, vil nettoudgiften for den enkelte doktorand i forbindelse med en disputats' mangfoldiggørelse ikke blive væsentlig større, end den er for øjeblikket, og nyordningen vil således ikke — og det lægger jeg afgørende vægt på — kunne bevirke en social skævhed ved rekrutteringen af doktorander.

Jeg er selvfølgelig opmærksom på, at en ændring af tilskudsreglerne på dette felt i en overgangsperiode, hvor den enkelte forsker planlægger på lang sigt, måske i visse tilfælde kan bevirke, at en doktorand kommer økonomisk i klemme, men denne situation er der også taget højde for ved på undervisningsministeriets bidrag til forslag til finanslov for 1973-74 at søge en ekstraordinær forhøjelse af rektorkollegiets bevilling med henblik på imødegåelse af sådanne urimeligheder.

Morten Lange: Ministerens svar indeholdt næsten alle de bekymrende elementer, man kunne forestille sig. For det første fik vi at vide, at nu kunne man slippe for at mangfoldiggøre disse disputatser og slippe for at aflevere dem.

Jeg kender ikke noget til, at der har været nogen produktion af disputatser, som ikke var trykningsværdige. Jeg kender derimod noget til, at man har skåret ned på trykningsudgifterne til disputatser under hensyn til at holde sig inden for bevillingsrammen. Jeg har endvidere forstået på ministeren, at rektorkollegiet vil få kompenserende bevillinger, og jeg går ud fra, at de kompenserende bevillinger vil være sådan cirka af samme omfang som det, der hidtil har været bevilget. Ellers vil det betyde en radikal nedskæring af de bevillinger, der findes til trykning af videnskabelige afhandlinger, som i forvejen er en overordentlig tyndslidt konto.

Undervisningsministeren (Knud Heinsen): Jeg vil gerne sige til hr. Morten Lange, at der ikke er tale om, at disputatser ikke skal mangfoldiggøres. Det drejer sig om, at

der er en trykketeknik, der er billigere i nogle tilfælde end den sædvanlige trykketeknik, f.eks. offset, og selv om der er tale om væsentlig forhøjelse af den tilskudskonto, rektorkollegiet har, så vil der alligevel kunne blive en betydelig årlig besparelse ved de foranstaltninger, jeg har nævnt, altså dels spørgsmålet om at ophæve trykningsforpligtelsen, dels mulighederne for at begrænse det antal eksemplarer, doktoranden skal aflevere.

Jeg vil gerne sige, at der har været kontakt med rektorkollegiet om denne sag; der har været et møde i ministeriet den 20. september 1972. Jeg har ikke selv deltaget i det, men jeg har forstået, at der var enighed om, at offentliggørelsesudgifterne på denne måde kunne nedbringes ganske væsentligt.

Morten Lange: Offentliggørelsesudgifterne skulle herved kunne nedbringes — ja, jeg forstår, at ministeren tænker på en offsetteknik, som i forvejen bruges, og det er der ingen nyhed i. Når offentliggørelsesudgifterne nedbringes, betyder det altså i sin brutale realitet, at udbredelsen af de videnskabelige afhandlinger således vil blive reduceret. Det er det, ministerens indstilling til sagen betyder.

Undervisningsministeren (Knud Heinsen): Jeg vil gerne sige til hr. Morten Lange, som jeg allerede har sagt det, at det er ministeriets opfattelse, at den planlagte omlægning af tilskudsordningen med et indbygget sikkerhedsnet i overgangsperioden vil kunne gennemføres uden forringelse af vilkårene for erhvervelse af doktorgraden. Men skulle det alligevel i praksis vise sig, at ordningen vil medføre skævheder, også skævheder af den art, som hr. Morten Lange har påpeget, er jeg rede til hen ad vejen og sammen med de implicerede parter at søge dem rettet.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Formanden: Jeg henleder medlemmernes opmærksomhed på, at vort møde nu overværes af en delegation fra det polske parlament, Sejmen, der siden i fredags har været på officielt besøg i Danmark som folketingets gæster. Jeg byder vore gæster hjertelig velkommen og håber, de må have haft ud-

[Førmanden.]

bytte af besøget forskellige steder på Sjælland, Lolland-Falster og Fyn.

(Medlemmerne påhørte stående formandens velkomstord.)

Af *Inge Fischer Møller* til arbejdsministeren:

„Vil ministeren foranledige og skaffe den bevillingsmæssige baggrund for, at den af arbejdstilsynet fastsatte grænse for tilladelig støj på arbejdspladserne på 90 db sænkes til 70 db, således at det sikres, at ingen arbejder vil få sin hørelse ødelagt på grund af arbejdsforholdene?“

(Spm. nr. 38).

Skriftlig begrundelse.

Ifølge forureningsrådets rapport nr. 2 om industristøj, udarbejdet af landets støj- og høreekspertes, vil den nuværende støjgrænse på 90 db medføre, at en stor del af arbejderne vil blive støjskadede på deres arbejdsplads. Efter 10 års arbejde på en virksomhed med 90 db vil således 10 pct. af arbejderne være tunghøre.

Fra et sundhedsmæssigt synspunkt er denne grænse helt uacceptabel.

En af landets førende høreekspertes, overlæge, dr. med. H. W. Ewertsen, statens hørecentral, København, har således også efter bryggerirapportens fremkomst udtalt, at han mener, at den officielle støjgrænse på 90 db burde sættes ned til 70—75 db.

Det burde være et minimumskrav at lægge støjgrænsen, så ingen arbejder blev støjskadede af sit arbejde.

Inge Fischer Møller: Til min skriftlige begrundelse vil jeg gerne føje følgende:

Den manglende støjsikring på arbejdspladserne skyldes ikke mangel på viden. Jeg kan således henvise til en betænkning fra Dansk Ingeniørforenings arbejdsudvalg fra 1967, hvor der står: „Den akustiske forskning befinder sig på et sådant stade, at der stort set hersker klarhed med hensyn til de principielle tekniske metoder, som kan finde anvendelse i forbindelse med en begrænsning af støjulemper. Der findes en righoldig litteratur om emnet, omfattende ikke blot teoretiske afhandlinger, men også mange praktiske anvisninger på udførelsen af støjdæmpende foranstaltninger.“

En anden årsag til den manglende støjsik-

ring er, at støjsikring koster penge. Det er penge, arbejdsgiveren skal betale, idet han efter arbejderbeskyttelseslovens § 5 har pligt til at sørge for, at arbejderens tilbørligt værnes mod ulykkestilfælde og sundhedsskadelige påvirkninger. Her er der altså tale om prioritering mellem arbejderens helbred og arbejdsgiverens overskud, som nu skulle være yderligere sikret ved Danmarks tilslutning til fællesmarkedet, og der kan jo ikke være tvivl om, hvordan man skal prioritere her mellem arbejderens helbred eller arbejdsgiverens overskud.

Der er god grund til at støtte arbejdsministerens forslag om flere midler og mere mandskab til arbejdstilsynet. Carlsbergsagen har dog vist, at dette alene ikke er tilstrækkeligt. I sommeren 1971 var der på Carlsberg besøg af fabrikinspektør, arbejds-læge, statens institut for arbejds-hygijne og specialinspektøren i støj. Alle fastslog, at støjen var sundhedsfarlig. I det forløbne år har arbejdstilsynet ifølge fabrikinspektør Inger Wilfred Jensen aflagt i alt 85 besøg på Carlsberg, men endnu et år efter, i sommeren 1972, havde man ikke fra arbejdstilsynets side kunnet gennemtvinge, at der fra ledelsens side blev gjort noget effektivt ved støjen, som det også er påvist i bryggerirapporten. Bl.a. Carlsbergsagen har vist, at det, der savnes, er en lov, som gør det muligt for arbejdstilsynet at sætte magt bag sine afgørelser.

Arbejdsministeren (Erling Dinesen): Det er rigtigt, som fru Inge Fischer Møller siger, at støjbekæmpelsen kan koste penge. Det mener jeg nu ikke kan være afgørende, når talen er om at sikre arbejderens sundhed og velfærd; det må under alle omstændigheder komme i første række.

Det, spørgsmålet direkte drejer sig om, er de tilladelige støjgrænser. Må jeg først om den anførte grænse på 90 db for tilladelig støj oplyse, at denne grænse er internationalt accepteret, at der ikke er noget andet land er fastsat nogen lavere grænse, og at der mig bekendt heller ikke er forslag om at nedsætte denne grænse på de 90 db. Men jeg vil gerne føje til, at jeg er helt opmærksom på, at dette såkaldte tilladelige støjniveau ikke er tilfredsstillende, og jeg er indstillet på at tage spørgsmålet om en nedsættelse af grænsen op over for arbejdstilsynet.

[Arbejdsministeren.]

Jeg vil herudover føje til, at jeg synes, det allerede i dag giver et forkert indtryk, hvis man alene hæfter sig ved denne talgrænse. Decibeltallet er kun et hjælpemiddel. Selv om målingerne viser lavere tal, mener jeg alligevel, at støjen skal bekæmpes, hvis den giver gener, og det er den retningslinje, arbejdstilsynet arbejder efter i det praktiske arbejde.

I øvrigt vil jeg gerne sige, at arbejdstilsynet i de senere år har udført en stadig stigende indsats for bekæmpelsen af støj på arbejdspladserne. Der er også opnået resultater. På grundlag af en lovændring i 1968 blev der givet et almindeligt pålæg om at imødegå skadelige påvirkninger eller væsentlige gener fra støj. I 1970 fik vi en særlig fabrikinspektør, der som en særlig støjspecialist skulle tage sig af hele dette vigtige område.

Arbejdstilsynet har hidtil mest koncentreret sig om måling af støjniveaulet og efterprøvning af støjkloderne med henblik på i samarbejde med ledere og sikkerhedsorganisationer på virksomhederne at komme støjen til livs. Arbejdstilsynet har bl.a. i særlig grad været opmærksom på støjproblemerne i bryggerier og mineralvandsfabrikker, og der er indledt et samarbejde med statens hørecentral om en grundig undersøgelse af arbejderne både på Carlsberg og på andre større virksomheder. Jeg vil gerne understrege, at denne undersøgelse har jeg bedt om at få fremskyndet, og jeg vil ligeledes søge at få fremskyndet en aktion, som arbejdstilsynet har forberedt.

Efter det betydelige arbejde med undersøgelser og vejledning vil der nu i langt højere grad blive sat ind med konkrete påbud om støjbekæmpelse, således at der sættes en kort frist til at bringe forholdene helt i orden eller i hvert fald til at forelægge en plan for en tilfredsstillende løsning i løbet af meget kort tid.

Inge Fischer Møller: Jeg kan kun være glad for den besvarelse, jeg har fået af arbejdsministeren. Den tyder jo på, at vi fremover kan få et frugtbart samarbejde på dette område.

Supplerende vil jeg sige, at vel arbejder arbejdstilsynet efter nogle retningslinjer, men efter min opfattelse arbejder det ikke

godt nok. Undersøgelsen fra bryggeriet viser, at når man ved, hvor længe en arbejder har arbejdet i en virksomhed med en bestemt støjgrænse, kan man simpelt hen beregne hørenedsættelsen. Derfor er jeg glad for, at arbejdsministeren siger, at arbejdet skal gå hurtigt.

Jeg vil også sige, at efter de foreliggende undersøgelser ser det simpelt hen ud til, at medens vi venter, vil mindst 4 arbejdere daglig yderligere blive høreskadede. Derfor haster sagen.

Sluttelig vil jeg sige, at jeg selvfølgelig er meget interesseret i problematikken ikke alene på grundlag af mit medlemskab her i folketinget, men også på grundlag af mit arbejdsforhold til Dansk Arbejdsmands- og Specialarbejder Forbund, der for nylig afholdt en konference på Langsøhus, hvor vi kulegravede hele problematikken omkring ulykkesforsikringsloven. Også her måtte vi kontakte, at et af de meget vigtige områder simpelt hen var høreskader.

Det er et stort område, og det er klart, at det ikke er noget, jeg kan klare alene. Men jeg skal love arbejdsministeren, at jeg personlig sammen med den gruppe, jeg samarbejder med om det spørgsmål, vil sørge for at bakke ministeren op i hans positive bestræbelser, og går det for langsomt, skal vi nok give lyd fra os.

Arbejdsministeren (Erling Dinesen): Jeg er selvsagt glad for al den støtte, jeg kan få i denne sag, og det siger jeg tak for.

Når fru Inge Fischer Møller siger, at de retningslinjer, arbejdstilsynet skal følge, ikke er tilfredsstillende, kan jeg være enig i det. Det er også baggrunden for det omfattende arbejde, der er sat i gang om hele arbejderbeskyttelseslovgivningen. Det er baggrunden for nedsættelsen af arbejdsmiljøgruppen. Det er baggrunden for den omfattende lovrevision, som er i gang på dette område, og som jeg også vil søge at fremskynde. Men jeg tror, man vil være enig i, at det er et meget omfattende problemkompleks. Det er problemer af en sådan størrelse og en sådan alvor, at det arbejde ikke kan jaskes igennem. Der er lige bevilget penge til en arbejdspladsundersøgelse over hele landet, og også den håber jeg der kommer positive resultater ud af.

Inge Fischer Møller: Ganske kort vil jeg henlede arbejdsministerens opmærksomhed på, at inden for et år har Carlsberg haft besøg 85 gange, uden at der er sket noget fra arbejdstilsynets side. Når nu arbejdsministeren undersøger hele problematikken, vil jeg spørge, om det også er muligt at undersøge, hvad der egentlig er grunden til, at vi simpelt hen ikke har set nogen reaktion på baggrund af de 85 henvendelser.

Arbejdsministeren (Erling Dinesen): Det sidste spørgsmål har jeg allerede bedt arbejdstilsynet om at give mig nærmere oplysninger om.

Hjortnæs: Jeg har forstået ministerens svar sådan, at der er enighed om, at det desværre nok er nødvendigt, at det offentlige iværksætter mere energiske indgreb, end der hidtil har været tale om. En af de bestemmelser, som er afgørende for arbejdstilsynets virksomhed, er § 19, stk. 8, i arbejderbeskyttelsesloven, hvor der står:

„Hvor arbejde vil medføre støj eller rystelser af en sådan styrke, at arbejderen påvirkes skadeligt eller udsættes for væsentlig gene, skal herimod træffes sådanne foranstaltninger, som med rimelighed kan kræves.“

Det er en formulering, som formentlig giver arbejdstilsynet store vanskeligheder, for hvad er rimeligt i den konkrete situation? Jeg mener derfor, at det bør overvejes — og jeg vil gerne spørge ministeren, om han vil overveje det — at skærpe denne bestemmelse, så der bliver en ubetinget pligt til at gennemføre de foranstaltninger, der er nødvendige efter arbejdstilsynets skøn.

Arbejdsministeren (Erling Dinesen): Det er rigtigt, som hr. Hjortnæs siger, at den formulering, paragraffen har, ikke er så præcis, som i alle tilfælde jeg kunne ønske det. Min opfattelse er den, at man bør kunne fordre, at forholdene i virksomhederne lægges til rette på en sådan måde, at det ikke er forbundet med fare for helbredet at udføre arbejdet. Jeg mener i og for sig, at man med rimelighed må kunne fastslå, at det er urimeligt, hvis forholdene i virksomheden er sådan, at det går ud over arbejderne helbred og velfærd.

Må jeg endelig føje til, at spørgsmålet om

en stramning af § 19, stk. 8, er taget op i arbejdsrådet i forbindelse med den revision af arbejderbeskyttelsesloven, som foregår dér.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Arne Christiansen* til justitsministeren:

„Med hvilken begrundelse har ministeren standset politiets anvendelse af hærens flyvetjenestes helikoptere til trafikkontrol?“

(Spm. nr. 39).

Skriftlig begrundelse.

Da denne flyvning indgik som led i de af flyvesikkerhedsmæssige og operationelle grunde tildelte pilottimer pr. år, er der ikke tale om nogen besparelse, højst om en ompostering af udgifter fra justitsministeriet til forsvarsministeriet.

Arne Christiansen: Da politiet gik over til at anvende helikoptere fra hærens flyvetjeneste til trafikkontrol, viste det sig hurtigt, og det blev almindeligt anerkendt, at det var et effektivt led i arbejdet for at fremme trafikikkerheden. Det kan derfor undre, at ministeren i sine bestræbelser for at spare også inden for politiet — det er i øvrigt et område, som nok kunne give anledning til andre bemærkninger, men det er jo ikke tiden og stedet nu — netop slog ned på helikopterkontrollen, al den stund de piloter, der flyver i hærens flyvetjeneste, er tildelt et bestemt antal timer pr. år, som de under alle omstændigheder skal flyve, hvorfor der altså ikke er tale om nogen faktisk besparelse for skatteyderne. Jeg ser derfor frem til ministerens begrundelse for denne nedskæring.

Justitsministeren (K. Axel Nielsen): Den 4. oktober besvarede jeg i folketinget et spørgsmål om politiets besparelser. Jeg oplyste, at justitsministeriet måtte dele vilkår med de øvrige ministerier og derfor deltag i de besparelser, som den økonomiske situation efter regeringens opfattelse har nødvendiggjort, en opfattelse, som jeg i øvrigt har forstået også deles af de tidligere regeringspartier. Dette kan ikke lade sig gøre, uden at besparelserne også rammer politiets budget, der udgør en meget væsentlig del af justitsministeriets samlede budget. Jeg tror

[Justitsministeren.]

nok, at jeg dengang lod skinne igennem, at det ikke var med begejstring, justitsministeriet gik med til besparelser på sit i forvejen stramme budget, men at vi måtte dele vilkår med de andre.

Besparelserne medfører bl.a., at politiet må begrænse brugen af helikoptere. I forbindelse hermed kan jeg oplyse, at benyttelse af helikoptere til løsning af politimæssige opgaver kun har fundet sted igennem ca. 1¹/₂ år. Der er altså tale om noget nyt. Inden for det sidste 3/4 år har helikopterne alene været benyttet i ca. 130 timer, i hovedsagen i forbindelse med trafikafviklingen ved ferier og højtider. For helikopterbestand betaler politiet efter et aftaleudkast om samarbejde et beløb pr. flyvetime til forsvaret. Udgiften for det nævnte antal flyvetimer har været ca. 100.000 kr. Politiet havde oprindelig budgetteret med en udgift til helikopterbestand på ca. 500.000 kr. for hele finansåret 1973-74. Denne udgift er nu nedsat til ca. 100.000 kr. Der er dog således tale om en reel besparelse på politiets budget på ca. 400.000 kr. Om det er udtryk for en besparelse set fra et statsfinansielt synspunkt eller blot en ompostering til forsvarsmysteriet, afhænger udelukkende af, om besparelserne slår igennem på forsvarsmysteriets budget. Forsvarsministeren har oplyst, at han finder, at politiet principielt bør afholde udgifterne som fastsat i aftaleudkastet.

Politiets benyttelse af hærens helikoptere er ikke medregnet i det antal pilottimer pr. år, der af forsvarskommandoen er anset for det mindst mulige, når flyvesikkerhedsmæssige og operationelle hensyn skal tilgodeses. Da forsvarskommandoen af besparelshensyn har måttet budgettere med et minimum for de kommende år, ville den anførte helikopterassistance således påføre forsvaret ekstraudgifter, som naturligvis måtte dækkes af politiet. Beslutningen om at standse den forudsete anvendelse af helikoptere i politiet vil derfor bevirke, at udgifterne her til bortfalder, og der er således tale om en reel besparelse på statens budget.

Arne Christiansen: Jeg takker for ministerens svar. Men efter hvad der foreligger oplyst for mig, vil til stadighed ca. 50 pct. af de timer, der tildeles helikopterpiloter,

skulle flyves af flyvesikkerhedsmæssige grunde, så man lige så vel kunne flyve dem for politiet. I så fald er det spørgsmålet, om ministeren i finansudvalget vil forårsage en ompostering fra forsvarsmysteriet til justitsministerium for det nødvendige antal timer. Det vil jo også bidrage til en rationel udnyttelse af materiellet i stedet for dette blot at flyve.

Justitsministeren (K. Axel Nielsen): Det spørgsmål, hr. Arne Christiansen nu rejser, må vel rettelig stilles til forsvarsministeren. Jeg kan kun referere de oplysninger, vi har fået fra forsvarsministeriet, og det har jeg allerede gjort i mit første svar. Om hr. Arne Christiansen har ret i det synspunkt, han nu fremfører, kan jeg ikke udtale mig om; jeg tvivler på det. Men jeg synes, hr. Arne Christiansen skulle spørge rette vedkommende. Jeg kan ikke så godt give mig til at kritisere eller overhovedet vurdere forsvarsmysteriets budget.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Man vendte herefter tilbage til dagsordenens punkt 1, der var:

Forespørgsel til statsministeren af Gert Petersen m.fl.

Forhandlingen genoptoges.

Ordføreren for forespørgerne (Gert Petersen): Jeg vil gerne sige tak til statsministeren for hans besvarelse af vores spørgsmål. Jeg siger det, fordi det hører til almindelig høflighed at takke. Jeg siger det ikke, fordi jeg synes, besvarelsen er voldsomt tilfredsstillende. Det vil jeg godt komme tilbage til.

Foreløbig vil jeg selv pege på en række problemer, som efter vor opfattelse rejser sig i forbindelse med det communiqué fra Paris, som den danske statsminister er medunderskriver af. Det fremgår af communiquéet, at underskriverne forpligter sig til en politisk union; et andet sted bruges udtrykket en europæisk union. Vi vil gerne have at vide, hvorfra statsministeren mener at have fået mandat til at forpligte Danmark til en europæisk politisk union, endda

[Gjert Petersen.]

inden 1980. Jeg mener ikke, at der har været nogen folkeafstemning om det spørgsmål herhjemme, ej heller nogen afstemning i folketinget.

I communicateet forekommer der en bekendelse til udstrakt brug af Romtraktatens art. 235 ved udbygningen af EF. Se, det var om art. 235, det her i tinget blev sagt inden den 2. oktober, at det kun er en sikkerhedsventil, som kun skal bruges i ganske specielle tilfælde. Art. 235 er den, hvorefter Rådet ved enstemighed kan gennemføre foranstaltninger, som tjener det sigte, der findes i Romtraktaten, men som ikke er hjemlet i Romtraktaten. Derfor har man denne art. 235. Det hed sig, at det var, fordi der kunne opstå situationer, man ikke havde forudset. Så må man handle hurtigt, og har man ikke nogen hjemmel til at klare situationen, er det godt at have en art. 235.

Nu får vi at vide i communicateet, at ved udarbejdelsen og gennemførelsen af de aktionsprogrammer, som man i Paris er blevet enige om skal iværksættes, skal man gøre brug af alle Romtraktatens mulige bestemmelser, herunder art. 235 — det peges der udtrykkelig på i communicateet. Jeg forstår ikke, hvordan man bringer den forpligtelse, man her har indgået, i overensstemmelse med de udtalelser, som faldt før den 2. oktober.

Videre: i communicateet bekender underskriverne sig til den økonomisk-monetære union som noget „uigenkaldeligt“ — det sidste er et citat fra communicateet — og man accepterer „alle elementerne“ i resolutionerne af marts 1971 og marts 1972. „Alle elementerne“, det vil sige, at man accepterer den trinvis opbygning af den økonomisk-monetære union, og at man accepterer de tidsfrister, som er nedlagt i beslutningen af marts 1971. Ellers havde man naturligvis ikke skrevet „alle elementer“. Så havde man skrevet, at man accepterer „principperne“ i disse beslutninger. Der er mange muligheder, hvis man vil udtrykke sig lidt rundt og lidt uklart. Det er ikke tilfældigt, når man i et sådant communiqué udtrykkelig skriver „alle elementerne“.

Men herom sagde man også noget andet før den 2. oktober. Jeg ved meget vel, at regeringen under forhandlingerne havde accepteret den økonomisk-valutariske union

som et princip, for det fremgår af de redegørelser, vi fik. Men man har aldrig før den 2. oktober vedkendt sig en så kategorisk accept, som tilfældet er efter den 2. oktober i det communiqué, der her er tale om. Jeg kan endda citere markedsministeren fra den debat, vi havde her den 15. december 1971 — Folketingstidende 1971-72, sp. 1486:

„Først i 1973, altså når Fællesskaberne skulle være udvidede, er det tanken at optage nærmere forhandlinger om, hvorledes og hvor hurtigt man skal gå videre med samarbejdet vedrørende den økonomiske og monetære politik.“

Vi er ikke engang inde i 1973, men allerede i dag har man i modstrid med, hvad der blev sagt før den 2. oktober, accepteret, at den økonomisk-valutariske union skal være færdigopbygget senest 1980. Det fremgår nemlig af den beslutning af marts 1971, om hvilken det hedder, at man vedkender sig „alle elementerne“ i beslutningen. Hvorfor har regeringen ændret holdning?

Så rummer communicateet nogle linjer, som for mig at se ikke kan betyde andet, end at man accepterer, at de tidligere kolonilande, vel fortrinsvis de franske, måske også de britiske, skal have en slags fortrinsstilling i den tredje verden i forhold til fællesmarkedet. Man taler om, at fællesmarkedet har et særligt ansvar over for en bestemt gruppe lande inden for den tredje verden, og det fremgår af sammenhængen — vi kan altid komme tilbage til citater, hvis det er nødvendigt — at det er de tidligere kolonilande, man tænker på. Her kunne det være interessant at få at vide, hvordan dette stemmer overens med den danske regerings erklærede vilje — som vi støtter — til åbning over for hele den tredje verden uden forskelsbehandling.

Jeg erkender, at det communiqué, vi drøfter, ikke er juridisk bindende. Det er først og fremmest moralsk bindende. Men ifølge communicateet er man blevet enig om at udarbejde juridisk bindende beslutninger på en række områder — altså bl. a. ved brug af art. 235 — ikke i løbet af de næste 4-5 år, men i løbet af det næste år. Inden for de næste 13 måneder skal man udarbejde en lang serie beslutninger.

Derfor synes vi fra SF's side, at det er vigtigt på et så tidligt tidspunkt som muligt at få klarlagt den danske regerings politik på

[Gert Petersen.]

disse områder og få inddraget offentligheden i en debat herom. Derfor finder vi, at en diskussion inden for markedsudvalgets rammer bag de lukkede døre ikke slår til, og derfor har vi følt det rigtigt at fremprovokere denne debat i folketingssalen. Vi har efterlyst, hvilken politik den danske regering agter at anlægge på følgende relevante områder:

Det første er den økonomisk-monetære union. Her skal en dansk stillingtagen være klar til en rapport senest den 30. september 1973 om tilpasningen af den kortfristede støtte, en anden rapport senest 31. december 1973 om gradvis sammenlægning af valutareserverne, og så skulle man have haft en stillingtagen til de fælles forholdsregler mod inflationen klar til den 30.-31. oktober, altså for nogle dage siden. Det skal jeg komme tilbage til.

Vi skal også finde ud af i løbet af 1973, hvordan vi vil forholde os med hensyn til en udbygning af institutionerne på den økonomisk-monetære unions områder. Det kommer jeg også tilbage til.

Dernæst regionalpolitikken. Vi skal have taget stilling til EF's egnsudviklingsfond, dens omfang, dens finansiering og dens virkemåde, for den skal være i gang senest den 31. december 1973, og den skal endda være sådan udformet, at den er indpasset i og tilpasset til overgangen til anden fase i den økonomisk-monetære union. Det er ikke noget, man kan klare bare med nogle almindelige betragtninger om, at egnsudvikling vel nok er en god ting, at vi skal have udjævnet forskellene mellem de vesteuropæiske folk osv. osv. Nej, det drejer sig om en bestemt finansieringsmåde, det drejer sig om fondens omfang, det drejer sig om virkemåden, hvor skal man tage pengene fra osv. I alle disse spørgsmål må Danmark under alle omstændigheder have en politik og en mening.

Det samme gælder socialpolitikken, som vel nok nærmere skal oversættes ved, hvad vi ville kalde arbejdsmarkedspolitik. Her

skal et handlingsprogram være klart senest den 1. januar 1974, og et handlingsprogram skal også være klart senest 1. januar 1974 for industripolitikken.

Hvad den internationale handel angår, skal der ifølge *communiquéet* fra 1. januar 1973 føres en fælles handelspolitik over for østlandene, og man skal vel fastlægge visse fælles retningslinjer for denne handelspolitik. Det skal altså være klart i løbet af godt og vel en måneds tid.

Videre: en, som det hedder, helhedsopfattelse med hensyn til forhandlingerne med GATT osv. om international samhandel skal være udarbejdet senest den 1. juli 1973. Hvad tanker har man gjort sig om det?

Det politiske samarbejde: her skal udenrigsministrene senest den 30. juni 1973, altså om godt et halvt år, have udarbejdet en rapport med forslag om forbedring af det politiske samarbejde, altså en anden udgave af Davignonrapporten.

Så er der institutionerne og deres udformning. Inden udgangen af 1973 skal man have vedtaget den ansvarsfordeling mellem institutioner og stater, som er nødvendig af hensyn til den økonomisk-monetære union. Hvad er nu Danmarks politik på det område? Det er dog et ganske relevant spørgsmål. Hvad er det, Danmark går ind for, når ansvaret skal fordeles mellem regeringer og institutioner med henblik på, hvordan den økonomiske og valutariske union skal virke? Det skal være klart inden udgangen af næste år.

Der skal tages beslutninger om styrkelse af Europaparlamentet, men her skal jeg erkende, at man udtaler sig mere valent i *communiquéet*; det skal bare være „snarest“. Det er åbenbart ikke noget, der har ligget dem i så høj grad på hjerte, da man har forhandlet dernede i Paris.

Videre skal Rådets funktion styrkes, og her er der en dato på, senest 30. juni 1973.

Så kommer den europæiske politiske union. Her skal man have en rapport klar senest ved udgangen af 1976. Her er der altså noget bedre tid. Men i betragtning af, at

[Gert Petersen.]

man moralsk har forpligtet sig på ideen, var det vel nok meget godt at være i god tid og komme i gang med at drøfte den med det samme.

Det ser ud til, at Danmark i løbet af de næste 12—13 måneder skal deltage i, så vidt jeg kan se, 12 meget vidtrækkende beslutninger vedrørende integration på 12 afgørende områder. Det er dog nødvendigt, at vi får disse spørgsmål debatteret, så vi ved, hvad for en politik den danske regering har i disse sager, hvis den har en politik. Hvis den ikke har det, må vi hjælpe den med at få udarbejdet én.

Man kunne naturligvis oprigtigt talt anlægge den betragtning, at når nu de dernede i Paris blev enige om, at man på 12 store, omfattende og komplicerede områder skal have udarbejdet fælles programmer i løbet af de næste 13 måneder, er det simpelt hen udslag af ambitiøst galimatias uden nogen som helst forbindelse med virkeligheden, for i hvert fald hvis de små lande skal deltage i disse forhandlinger, får de dårlig nok tid til at regere derhjemme.

Men over for det står, at den danske regering faktisk har forpligtet sig til dette omrattende program, og derfor er det rimeligt at få at vide, hvad den vil på de forskellige områder.

Så griber man til statsministerens svar i håb om at blive klogere. Jeg synes ikke, man bliver synderlig klogere. Det behøver selvfølgelig ikke at være statsministerens skyld, bevar mig da vel! Men jeg synes nu nok, at han har et vist medansvar. For det første er der sager, der slet ikke berøres, men som spillede en rolle i communicateet, endda en stor rolle. Andre sager, som kun spillede en meget lille rolle i communicateet, og som man udtaler sig meget uklart, eller skal vi sige i runde vendinger om i communicateet, er blevet til store sager i statsministerens redegørelse. Det er måske udtryk for, at Danmark og den danske regering på væsentlige punkter lægger andre nuancer, andre linjer, i det end de andre fællesmarkedslande, og det ville jo være interessant at få det belyst. Men indtil videre må jeg i hvert fald blot konstatere, at der er forskel mellem communicateet og statsministerens redegørelse her.

Statsministeren siger, at han er ked af

denne debat, for den kommer alt for tidligt oven på den dybtgående debat i Danmark om EF-spørgsmålet. Det forstår jeg ikke. Dertil må jeg da sige: jeg er ked af, at den danske regering alt for tidligt oven på den dybtgående debat om fællesmarkedsspørgsmålet har forpligtet sig moralsk i Paris på en række områder, som ikke gik ind i den debat, der blev ført herhjemme, eller som i hvert fald tilhængerne af indtræden i fællesmarkedet dengang sagde nej til at lade gå ind i debatten. Men Danmark har forpligtet sig moralsk i Paris, og derfor er det rimeligt og demokratisk og naturligt, at der kommer en debat i folketinget om noget så vidtgående som communicateet fra Parismødet.

Statsministeren siger som den almindelige besvarelse på mit spørgsmål, at Danmark vil føre

„en politik i overensstemmelse med den erklæring, som blev udsendt fra topmødet.“

Ja men så er den erklæring måske endnu vigtigere, end vi andre troede, og så er det endnu mere nødvendigt, at vi kommer til bunds i, hvad det er, Danmark har forpligtet sig til gennem denne erklæring.

Må jeg lige indskyde, når jeg nu hele tiden vender tilbage til, hvad der blev sagt før og efter den 2. oktober, at jeg har haft det indtryk — og jeg skal belyse det, hvis det bliver nødvendigt, med citater af de ansvarlige politikere — at Danmark ville stille sig, jeg vil ikke sige negativt, men køligt over for en egentlig integration på de områder, hvor det ikke var forudset i selve Romtraktaten. Nu ser jeg ikke desto mindre, at markedssekretariatet har fået nyt brevpapir, og her taler man både på dansk og internationalt — det sidste er på engelsk, og det er da i sin orden, at man også gerne vil meddele den engelsktalende verden, hvem man er; det skal jeg ikke protestere imod. Men jeg synes nok, at det er en interessant oversættelse af ordet „markedssekretariatet“, for det hedder nu på det internationale sprog „Secretariate for European Integration“, altså „sekretariat for europæisk integration“. Jeg forstår, at man åbenbart i markedssekretariatet er af den opfattelse, at hvis de ikke kan klare det dernede i Paris med integrationen, så kan vi i Danmark, for vi har ansat et specielt sekretariat med henblik på den europæiske integration.

[Gert Petersen.]

For nogle af os er det ikke så stor en overraskelse, men jeg tror da nok, at der må være andre, som får en lidt syrlig smag i munden, bl. a. markedsministeren, som om denne sag — for nu kan jeg ikke nære mig længere — under den debat, vi havde den 4.-6. september i år, udtalte sig om samarbejdets omfang — og jeg citerer fra tiden den 1971-72, sp. 7112. Markedsministeren vendte sig her imod påstanden i mindretalsbetænkningen om —

„... at EF tilsigter en langt snævrere sammenslutning, og man nævner en økonomisk og valutarisk union, fælles udenrigspolitik osv.“

Derpå sagde markedsministeren:

„Efter min mening er det noget af det mest urealistiske, der overhovedet er sagt om udviklingen i EF, for netop de romantiske europæere forestillede sig et forenet Europa og arbejdede i høj grad ud fra disse tanker om meget høj integration; det gælder også kendte socialdemokrater. Men udviklingen i fællesmarkedet er netop gået i retning af et langt mere nøgternt og jordbundet samarbejde, hvor man ikke nu mere forestiller sig, at det er et forenet Europa à la Amerikas Forenede Stater, man er ved at danne, men hvor man netop prøver at løse miljøproblemer, problemet multinationale selskaber, valutaproblemer m. v.“

Altså: den samme markedsminister, som for ikke 2 måneder siden forklarede os i denne sal, at de mennesker, som gik og talte om integration eller fare for integration dannede i fællesmarkedet, var helt galt på den, for det var der ikke spor tale om, den samme markedsminister har nu, enten han selv har døbt det eller accepteret dåben, et sekretariat, hvis engelske navn betyder sekretariat for europæisk integration“. Den slags ting fremmer ikke tilliden til politikere herhjemme.

Jeg vil godt vende tilbage til statsministerens svar. Statsministeren gør meget ud af noget, som der ikke er gjort ret meget ud af i communicateet, nemlig dette med livskvaliteterne — i øvrigt et ejendommeligt ord, som pludselig er kommet ind i det danske sprog, men lad det nu være. Dette med livskvaliteterne, kvaliteten af den menneskelige tilværelse, eller hvad man nu kalder

det, der skal forbedres, spiller en stor rolle i statsministerens svartale. Jeg synes ikke, det spiller nogen særlig fremtrædende rolle i communicateet fra Paris, og det er en opfattelse, som jeg deler med en lang række journalister og tilhængere af EF, som rapporterede om det og konstaterede, at denne sag ikke kom til at spille den store rolle i communicateet.

Når vi så kommer til det konkrete, nævner statsministeren først, hvad han kalder det økonomiske og valutariske samarbejde, og han redegør for, at der skal tages nogle beslutninger om videre udbygning af valutatasamarbejde, hvornår det skal være osv. Derefter siger han:

„Inden udgangen af 1973 skal EF-Rådet træffe beslutning om den videre udbygning af det økonomiske og valutariske samarbejde i retning mod den økonomiske og monetære union.“

Ja men hvad er det for en måde at sige det på? I communicateet står der andet og mere. Der står ikke bare, at man skal træffe beslutninger om den videre udbygning af det økonomisk-valutariske samarbejde i retning af den økonomisk-monetære union. Nej, der står:

„Stats- eller regeringscheferne bekræfter på ny de udvidede europæiske Fællesskabers medlemslandes vilje til uigenkaldeligt at gennemføre den økonomiske og monetære union, idet de bekræfter alle elementerne i de af Rådet og medlemsstaternes repræsentanter den 22. marts 1971 og 21. marts 1972 vedtagne dokumenter.“

I løbet af 1973 bør der træffes de nødvendige beslutninger for at kunne overgå til anden etape i den økonomisk-monetære union inden 1. januar 1974 med henblik på dens fuldbyrdelse senest 31. december 1980.“

Det er, hvad der står. Det er, hvad man er blevet enig om i Paris. Det er, hvad den danske statsminister har tilsluttet sig. Det bliver i den redegørelse, vi har fået her, til, at man skal træffe beslutning om den videre udbygning af et samarbejde i retning mod den økonomisk-valutariske union. Nej, der er tale om nogle ganske konkrete forpligtelser. Man accepterer hermed de forpligtelser, som er indeholdt i resolutionen af 21. marts 1971. Det rimelige havde været, om statsministeren i denne redegørelse var gået ind på,

[Gert Petersen.]

hvordan Danmark stiller sig til disse forpligtelser. Vi har sagt ja til dem med hud og hår i Paris. Men nu vel, det kunne være, at man alligevel i praktisk politik ville anlægge mere nuancerede synspunkter. Vi ved jo, at der under alle omstændigheder vil være uenighed om både det ene og det andet, når det kommer til den praktiske udarbejdelse, men herom tier statsministeren.

Man må også spørge sig selv: hvad skal Danmarks stakkels repræsentant i de udvalg, hvor man skal forberede den økonomisk-monetære union, overgangen til anden fase, gøre og sige? At dømme efter det svar, vi har fået her, kan han ikke forvente at få instrukser fra sin regering, og det synes jeg ærlig talt er en meget ubehagelig og trist position at anbringe ham i.

På samme måde med en række andre af de svar, statsministeren kommer med her. Jeg synes ikke, de er overvældende tilfredsstillende. Det er meget interessant f. eks., at statsministeren gør meget ud af miljø- og forureningsproblemerne, det er en meget væsentlig del af hans indlæg her. Men i communiquéet fylder denne sag 5 linjer ud af et communiqué på 12 sider. 5 linjer er, hvad der blev tilovers til miljøproblemerne i det communiqué, man har udarbejdet.

Jeg vil selvfølgelig sige, at hvis det er den danske regerings holdning, der afspejles igennem statsministerens svar, at man vil prøve på at presse igennem, at miljøproblemerne skal spille en langt større rolle, skal vi ikke modsætte os det. Vi har bare ikke indtryk af, at der hidtil er kommet noget ud af de bestræbelser, og slet ikke at dømme efter det communiqué, som vi gerne ville have diskuteret her i dag.

Vi savner i statsministerens besvarelse ethvert ord om, hvordan man fra dansk side mener ansvaret skal fordeles mellem EF-institutioner og regeringer med henblik på den økonomisk-monetære union. Vi savner ethvert ord om den politiske europæiske union, som Danmark via dette communiqué har forpligtet sig på, og vi savner, som jeg sagde tidligere, enhver forklaring på, hvordan art. 235 i Romtraktaten pludselig er kommet til at spille den rolle, den spiller.

Så vil jeg til sidst godt rejse et andet spørgsmål, der så at sige er dukket op, efter at vi formulerede forespørgslen, men som

hører hjemme i dens rammer. Det drejer sig om ministermødet vedrørende antiinflationære foranstaltninger 30.-31. oktober, der jo var forudset i communiquéet.

Vi mener, at det er meget bekymrende, hvad der er sket i forbindelse med dette ministermøde. Det er et vidnesbyrd om, at man inden for fællesmarkedet er uvant med, hvad vi — og det gælder, så vidt jeg har forstået, samtlige partier her — anser for en normal demokratisk procedure. Hvordan behandlede man fra fællesmarkedets side disse vigtige spørgsmål? Hvordan behandlede man en regering som den danske i denne sag? Hvordan blev den regering nødt til at behandle de øvrige demokratiske organer herhjemme? Jo, vi fik et forslag fra Kommissionen natten mellem den 25. og 26. oktober. På det møde, vi holdt i markedsudvalget den 27. oktober, var man ikke i stand til at forelægge nogen dokumenter for udvalget. Man måtte foretage en mundtlig gennemgang af de forslag, Kommissionen havde fremsendt, og man oplyste desuden, som det senere blev meddelt offentligt, at der var taget dansk forbehold skriftligt over for Ministerrådet med henblik på denne procedure.

Nu vel, det var den 27. Så kommer vi frem til den 30.-31., da selve ministermødet bliver holdt, og så har vi et nyt markedsudvalgsmøde, hvor man skal drøfte resultaterne fra ministermødet. Her er der stadig væk ikke nogen dokumenter, hverken med forslagene eller beslutningerne. Beslutningerne må gennemgås mundtligt, hvad der naturligvis må præge debatten i markedsudvalget. Vi har ikke noget papir på bordet. Det er en helt utilfredsstillende demokratisk procedure. Markedsudvalget vil ikke kunne arbejde tilfredsstillende under disse forhold, og man må også spørge: hvor i alverdens riger og lande kommer folketinget ind i beslutningsprocessen? Man risikerer jo, at Danmarks økonomiske politik lige med ét en dag er blevet fastlagt nede i Bruxelles, og så kan folketinget bare tage det til efterretning.

Jeg vil godt have at vide, hvordan Fællesskaberne har reageret på det brev, hvormed regeringen tog forbehold over for denne procedure. Jeg vil indskyde, at socialistisk folkeparti fuldt ud tilslutter sig og støtter det forbehold, regeringen tog over for procedu-

[Gert Petersen.]

ren, men vi vil gerne vide: hvad siger man i Fællesskaberne til det? Erkender man, at det er en dårlig procedure? Lover man bod og bedring, eller vil man fortsætte på den måde?

Jeg går ud fra, at samtlige partier i folketinget vil vende sig meget stærkt og meget kraftigt mod en sådan fremgangsmåde, som Fællesskaberne her har lagt for dagen. Det blev nemlig understreget af alle ordførere, inklusive ordførerne for de borgerlige partier, hr. Stetter, hr. Niels Helveg Petersen og hr. Nyboe Andersen, før den 2. oktober, at naturligvis ville det blive sådan, at inden der skulle tages afgørende beslutninger i Fællesskabsregie, kom det danske folketing ind i billedet. Sagerne blev drøftet først i det danske folketing, om ikke andet så i markedsudvalget, men i de allerfleste tilfælde også i folketinget. Her er der sket det stik modsatte, og jeg bebrejder ikke engang regeringen, det er sket, for hvad kunne den gøre, når den fik papirerne så sent? Men følgen af denne procedure, som Fællesskaberne har hovedansvaret for, er altså, at folketinget ikke seriøst kommer ind i billedet, og hvis man fortsætter på den måde, kan vi indstille os på, at folketinget bliver kørt ud i endnu højere grad, end vi, der var modstandere, egentlig havde forestillet os.

Så har jeg til slut et enkelt spørgsmål til regeringen, som næsten er lidt ondskabsfuldt — nu har jeg jo hidtil været umådelig venlig: jeg har forstået det sådan, at regeringen i almindelighed tog forbehold over for de beslutninger, der blev taget på dette økonomiministermøde om inflationen. Men de gælder ikke desto mindre først og fremmest for 1973, og Danmark må på en eller anden måde komme ind under dem. Jeg har også forstået det sådan, at den danske regering principielt har givet tilslutning til i hvert fald et af de mål, man har opstillet, nemlig at medlemsstaternes regeringer vil sikre, at prisstigningerne i 1973 holder sig under 4 pct. Det lyder naturligvis ganske rart og tiltalende, at prisstigningerne skal holde sig under 4 pct., men jeg kunne godt tænke mig at høre, hvordan regeringen har tænkt sig at realisere dette løfte. Jeg kan desværre ikke spørge de andre EF-landes regeringer, hvordan de har tænkt sig det. Men jeg gad vidst, om ikke det er lige så luf-

tigt fra deres side, som jeg har på fornemmelsen det er fra den danske regerings side.

Må jeg lige sige, at prisstigninger kan jo begrænses på mange måder. De kan også begrænses ved en restriktiv økonomisk politik med social slagside. På den måde kan man godt standse prisstigninger. Det kan være prisen for at bremse dem, at man gennemfører sociale nedskæringer af den ene og den anden art. Da jeg går ud fra, at regeringen ikke vil anvende den metode, vil jeg egentlig godt have at vide, hvordan man har tænkt sig at opfylde den forpligtelse, som jeg forstår man i hvert fald trekvart har påtaget sig over for Fællesskaberne.

Jeg skal ikke sige mere i denne omgang, men blot til slut sige som min og SF's opfattelse, at det er meget tænkeligt, at man synes, det er for tidligt at diskutere EF så hurtigt efter den 2. oktober, og at vi måske er nogle kværuanter, der nu vil til at trække gamle citater frem og ride på dem og forstyrre hele arbejdet. Vi mener, at man også gør tilhængerne og hele demokratiet en tjeneste ved at få disse sager debatteret og debatteret grundigt. Det var vel meningen, når nu Danmark kom ind i EF, at det danske folketing og den danske offentlighed hele tiden skulle kunne tage stilling til de store, vidtrækkende beslutninger, man drøfter inden for EF. Det skal vel ikke bare være regeringen i snæverhed eller markedsudvalget i snæverhed, som tager stilling her til. På den baggrund vil jeg sige, at socialistisk folkeparti forudser i den kommende samling en række debatter om Danmarks forhold til EF, og vi anser kun denne for den første i en sådan serie af debatter. Jeg går ud fra, at regeringen selv vil sørge for, at disse sager, efterhånden som de kommer op, bliver drøftet her i tinget. Ellers må vi andre jo sørge for det.

Poul Dalsager: Jeg tror bestemt ikke, at nogen i denne sal på baggrund af den tale, hr. Gert Petersen nu nys har holdt, skulle få den idé, at det var en flok kværuanter, der var tale om. Det var jo en tale, der var fuld af konstruktive tanker om, hvilken politik vi skal føre i fremtiden som medlem af Det europæiske Fællesskab.

Også jeg vil gerne takke statsministeren for hans redegørelse for regeringens hensigter og politik i forbindelse med Danmarks

[Poul Dalsager.]

tilslutning til Fællesskaberne. Jeg er enig med ham i, at tidspunktet for en sådan drøftelse nok er tidligt, idet vi må konstaterer, at der ikke er ændret meget i de forhold, som alle i denne sal debatterede så ivrigt op til folkeafstemningen den 2. oktober. Der har ganske vist været holdt et topmøde eller et statsministermøde, og der er vedtaget en deklaration eller et communiqué, men stort set med kendte og i forvejen debatterede synspunkter og politiske problemer. Forarbejdet til dette statsministermøde er gennem lang tid også indgået i markedsudvalgets arbejde, sådan at vi igennem det seneste halve års tid, tror jeg, har haft mulighed for at drøfte forberedelserne.

Jeg vil dog gerne sige, at jeg ikke er ked af, at vi får denne debat. Når SF har stillet forespørgslen, tager jeg det nemlig som udtryk for positiv interesse fra partiets side for at være med i udførelsen af folketingets arbejde med den politik, Danmark vil gå ind for som medlem af Fællesskaberne. Jeg må indrømme, at det ikke er let for nogen allerede i dag i detaljer, sådan som hr. Gert Petersen ønsker det, at fremlægge synspunkter om de mange forskellige områder, der er tale om. Det skal vi se at diskutere os til rette om i den kommende tid.

Jeg tager det også som udtryk for, at SF har forladt den linje, som hr. Morten Lange anlagde i tidsskriftet Ny Politik for august 1972, hvor han sagde:

„Vort mål vil ganske enkelt være at hjælpe til, at denne højkapitalistiske alliance bliver ude af stand til at fungere og dermed lider sit rimelige skibbrud, noget, der må blive en klar følge, hvis integrationen ikke skrider frem.“

De mål, socialdemokratiet har for sit politiske arbejde, og som ikke ændres med vor indtræden i De europæiske Fællesskaber, kan vel kort udtrykkes med ordene om at sætte mennesket i centrum. Det vil i korthed sige: lige uddannelsesmuligheder til alle, social retfærdighed, beskæftigelsesmuligheder til alle, bedre miljø og fysiske omgivelser, demokrati og medindflydelse også på arbejdspladsen. Vi vil naturligvis fortsat arbejde nationalt for opfyldelsen af disse mål, men det er for os som internationalister, som internationalt interesserede, ikke nok, at disse mål opfyldes nationalt. Det er

vort ønske, at disse mål også bliver opnåelige for andre folk i verden, og i den forbindelse drejer det sig i første række om vore samarbejdspartnere i De europæiske Fællesskaber. Efter socialdemokratisk opfattelse må denne holdning præge vor indsats som medlemmer af Fællesskaberne. Den indsats vil vi søge fremmet i samarbejde med de øvrige socialdemokratiske partier i Fællesskaberne.

De hensigter, De europæiske Fællesskaber har, og som er nedfældet i deklarationen fra statsministermødet i Paris den 19. og 20. oktober, er i stor udstrækning en imødekommelse af en lang række af Danmarks synspunkter og interesser, sådan som de også kom til udtryk i den omfattende debat, som vi førte her i landet før den 2. oktober i år.

En stor international handel har været forudsætningen for vores økonomiske fremskridt, og stor bevægelse i kapital over grænserne har ligeledes været medvirkende til at skabe disse økonomiske fremskridt. Det betyder ikke, at vi i socialdemokratiet siger ubetinget ja til produktionsfremskridt som det eneste saliggørende. Det gør Fællesskaberne heller ikke, og det bekræftes da også af deklarationen fra topmødet, hvor man bl. a. siger i punkt 3:

„Økonomisk ekspansion er ikke et mål i sig selv, men bør først og fremmest sigte på at mindske forskellene i livsvilkårene. Det må ske med deltagelse af alle samfundsgrupper. Den må føre til såvel en forbedring af tilværelsens kvalitative sider som en højere levestandard. I overensstemmelse med den europæiske livsholdning skal der lægges særlig vægt på ikke-materielle værdier og goder og på miljøbeskyttelse, for at fremskridtene kan tjene det enkelte menneske.“

Det betyder på den anden side heller ikke, at vi ikke mener, at økonomiske fremskridt stadig væk er nødvendige. Det vil de være, hvis vi skal opnå de fremskridt på andre områder, som vi ønsker. Lad mig nævne det sociale område, undervisningsområdet, miljøbeskyttelse osv. Hvis vi skal nå de mål, vi her sætter os, vil det være nødvendigt, at vi stadig væk har økonomisk fremgang.

Landbrugsordningerne i Fællesskaberne løser ikke alle landbrugets problemer, i

[Poul Dalsager.]

hvert fald ikke på lang sigt, men løser i nogen grad de aktuelle problemer for europæiske landmænd, og også for danske landmænd og for det danske samfund som helhed vil disse landbrugsordninger betyde væsentlige økonomiske fremskridt. Imidlertid kan man efter socialdemokratisk opfattelse ikke være tilfreds med den europæiske landbrugssituation på lidt længere sigt. Der er en lang række strukturproblemer, som vi i Danmark er godt i gang med at løse, men som ikke er løst i en del af Fællesskabernes lande. Vi må derfor efter vor opfattelse støtte de strukturbestrebelse, der er i gang inden for De europæiske Fællesskaber, og som støttes af Fællesskaberne gennem forskellige tilbud til Europas landbrug. Disse strukturbestrebelse går ud på i hvert fald delvis nedlæggelse af en del af de alt for mange små brug i nogle af EF-landene og en omskoling og omstilling af den arbejdskraft, som herved bliver overflødig, til andre erhverv. Vi må her kunne stille danske erfaringer på dette specielle område til rådighed, idet vi jo i en årrække har gennemgået en lignende udvikling.

Med hensyn til fiskeriet skabes der et fælles sikringsnet under priserne, som kan sikre stabilitet for fiskeriet, som jo er et af vore hovederhverv, noget, som dette erhverv i perioder har manglet. På længere sigt vil fiskeriprodukter formentlig blive sælgers marked. Farvandsforureningen og stærk udnyttelse af havenes ressourcer bør påkalde vor opmærksomhed, og det mener jeg i øvrigt også Fællesskaberne meget seriøst bør have opmærksomheden henledt på, selv om problemerne ganske vist er globale.

Kunne man imidlertid i Fællesskaberne enes om f. eks. indledningsvis at forbyde dumpning af giftige stoffer i havene, var vi i en stærk position i forhandling med andre lande om disse problemer. Det samme gælder, når det drejer sig om rensning af vandløb. Jeg er bekendt med, at ministeren for forureningsbekæmpelse har rejst dette problem ved ministerkonferencen i Bonn den 31. oktober om miljøspørgsmål. Markedsudvalget vil i nær fremtid invitere ministeren i samråd, hvor vi glæder os til at høre mere om denne konference.

Den ret til frie ladninger, som kommer til at gælde i fællesmarkedet, af fisk til alle EF-

havne, anser jeg også for at være et stort fremskridt. Det giver ikke alene danske fiskere rettigheder, men også udenlandske fiskere retten til at lande i danske havne. Det vil utvivlsomt medvirke til, at forsyningen af råvarer til den danske fiskeindustri kan stabiliseres til fordel for den pågældende industri og beskæftigelsen i industrien — i de områder af landet, hvor dette specielt er aktuelt. Det nuværende fællesmarked vil være nettoimportør af en lang række fiskerivarer, og det giver os store muligheder for salg til gode priser af kvalitetsvarer. Den idérigdom og dygtighed, hvormed dansk fiskeindustri forarbejder produkterne fra havet, giver fiskeriet gode muligheder i det udvidede fællesmarked.

Industrierhvervet vil ikke umiddelbart og automatisk få store økonomiske fordele af medlemskabet, men store chancer og muligheder vil der være til stede, og vi må alle være interesseret i, at disse chancer og muligheder bliver udnyttet. Det er først og fremmest adgang til det store marked uden hindringer som f. eks. told og importrestriktioner, der er fordelene. Dette er en udfordring til alle i industrien, ejerne, arbejderne og funktionærerne. Det er med tilfredshed, vi har konstateret, at regeringen er indstillet på at støtte industrien med øgede investeringsmuligheder. Det vil være nødvendigt, at den tilstedeværende knappe kapital ledes dertil, hvor investeringseffekten har størst virkning på eksportproduktionen, på den importkonkurrerende produktion og på beskæftigelsen. Af samme grund afventer vi i socialdemokratiet med interesse kapitalmarkedets arbejde og resultat.

Vi tror imidlertid på, at alle kræfter og muligheder må drages ind i arbejdet, og er enige med regeringen i, at lønmodtagerne må inddrages i beslutningsprocesserne i virksomhederne på en meningsfyldt måde, ligesom vi anser det for at være nødvendigt, at samfundet i højere grad får indflydelse på kapitalfordelingen.

I deklarationens socialpolitiske afsnit, som — det var hr. Gert Petersen også inde på — ikke er socialpolitisk i den sædvanlige danske fortolkning af dette begreb, findes der en række målsætninger, som socialdemokratiet kan give tilslutning til. Lad mig nævne f. eks. stigende deltagelse af arbejdsmarkedets parter i fællesmarkedets økono-

[Poul Dalsager.]

miske og politiske beslutninger. Jeg synes, det er en meget vigtig hensigt, man her giver udtryk for. Det er jo netop en af de ting, vi debatterede ivrigt forud for tilslutningen, at man med rette kunne kritisere, at f. eks. fagbevægelsen ikke havde forfærdelig megen indflydelse i Fællesskaberne.

Man peger endvidere på samordnet politik, hvad angår beskæftigelse og faglig uddannelse, forbedrede arbejds- og levevilkår, sikring af lønmodtagernes medindflydelse, altså alt sammen også nogle ting, som er meget aktuelle i debatten her i landet. Endvidere kan henvises til Det Europæiske Parlaments resolution af 25. marts 1971 vedrørende Kommissionens foreløbige udkast til et program for den fælles socialpolitik. Lad mig skynde mig at tilføje, at der med udtrykket fælles socialpolitik ikke tænkes på harmonisering hverken af sociale ydelser eller af finansieringsformerne. I denne resolution peger man på mål, man bør nå, f. eks. opslugning af visse områders underbeskæftigelse og arbejdsløshed, forbedringer af sikkerheds- og klimabestemmelserne inden for arbejdsområdet, forbedringer af den kvindelige arbejdskrafts betingelser, fremskyndelse af handicappedes integration i samfundet og en række andre fremskridt på det sociale og arbejdsmarkedsmæssige område. Socialdemokratiet er enig i disse bestræbelser og vil aktivt i fællesmarkedets organer gå ind i arbejdet for, at disse foreløbige beslutninger føres ud i livet.

Egnsudviklingspolitikken eller regionalpolitikken får en stadig større plads i fællesmarkedets diskussioner og vedtagelser. Socialdemokratiets holdning hertil er velkendt. Vi tror imidlertid ikke på, at vi kan nøjes med at betragte egnsudviklingsproblemerne nationalt, idet vi politisk, økonomisk og medmenneskeligt ikke kan undgå at blive berørt af disse problemer, hvis og når de findes i vore nabolande. Jeg er naturligvis enig i betragtningen om det ønskelige i at udligne forskelle i visse regioner og anser samarbejdet herom over grænserne for at kunne være særdeles ønskeligt og gavnligt. Jeg tænker f. eks. på, at visse dele af Sønderjylland og Slesvig-Holsten er en sådan region, der har stort set de samme problemer. Hvad ville egentlig være mere nærliggende, end at man samarbejdede over græn-

sen om en regional politik til løsning af disse fælles problemer?

Det må vel siges, at hovedspørgsmålet på topkonferencen skulle være det økonomiske og monetære samarbejde, og der er vel heller ingen grund til at skjule, at resultatet af konferencen ikke står mål med de ønsker og håb, som adskillige havde næret, i hvert fald i nogen tid forud for konferencens afholdelse. Vi må håbe, at de fremtidige beslutninger må blive taget på en sådan måde, at virkelige resultater opnås, idet det må tilføjes, at disse problemer naturligvis har et videre perspektiv, nemlig i forhold til en række af de lande, som står uden for Fællesskaberne.

Det er en kendsgerning, at international uro rammer de små lande og de økonomisk svageste lande først og hårdest. Stabilitet er særlig nødvendig for lande med en stor udenrigshandel. Det planlagte samarbejde tager sigte på gensidigt at støtte hinanden på valutakursområdet, delvis ved hjælp af den europæiske fond, som man har besluttet, og delvis ved valutarisk støtte imellem centralbankerne.

Det er vor opfattelse, at det ikke vil være hensigtsmæssigt, at landene i De europæiske Fællesskaber nødvendigvis følger den samme konjunkturpolitik. Landene har måske nok i nogen grad de samme problemer — men formentlig også kun i nogen grad — når det gælder f. eks. inflation, men det er da ikke sikkert, at årsagerne altid er de samme, og det er slet ikke sikkert, at man vil ønske at anvende de samme midler og i samme omfang til bekæmpelse af problemerne. Det er jo det, der var årsag til vores noget skeptiske holdning til det antiinflationprogram, som også hr. Gert Petersen talte om. Det er ikke udtryk, i hvert fald ikke fra vor side, for en antieuropæisk holdning. Vi mener, det er en realistisk holdning, som det tjener alle parter bedst at man lægger for dagen i en sådan sag, og i øvrigt er det jo en holdning, vi deler med såvel andre fællesmarkedslande som de øvrige nye medlemmer af Fællesskaberne.

Institutionerne har indgået i debatten, også fordi man på topmødet beskæftigede sig med institutionernes fremtid. Spørgsmålet bunder tilsyneladende ikke mindst i ønsket om at styrke Parlamentets stilling, uden at nogen tilsyneladende realistisk forestiller sig, hvordan dette kan gøres uden at

[Poul Dalsager.]

svække den nationale indflydelse. Man kunne måske tænke sig, at et fremtidigt ønske om at realisere den omtalte styrkelse af Parlamentet kunne imødekommes ved, at Parlamentet behandlede forslag fra Kommissionen, før de gik i Rådet, eventuelt ændrede disse, måske oven i købet kunne stoppe dem. Man kunne måske også tænke sig, at man i den regel, der findes om et mistillidsvotum fra Parlamentet til Kommissionen, ændrede to tredjedels reglen til den almindelige parlamentariske regel om almindeligt flertal. Man kunne måske forestille sig, at beslutninger i henhold til den tidligere omtalte artikel 235 i Romtraktaten skulle forelægges Parlamentet til endelig godkendelse. Vedlrapporten, som har behandlet Parlamentets stilling, omtaler en række andre ting, som man kunne tage op til overvejelse, f. eks. det såkaldt suspensive veto som en mulighed.

En ændring i traktaterne ville sikkert under alle omstændigheder være nødvendig for at ændre den i det store og hele konsultative status, som Parlamentet har, og derfor anser jeg ikke ændringer for at være umiddelbart forestående.

I øvrigt er jeg enig i den opfattelse, at vi som nye medlemmer af EF har behov for at gøre vore egne erfaringer vedrørende institutionernes virke, før vi tager endelig stilling til ændringer, og at vi har mulighed for også at ændre opfattelse hen ad vejen på grund af de erfaringer, vi vil komme til at gøre.

Beslutninger på topmødet om, som der står, at leve op til udviklingslandenes forventninger er i overensstemmelse med socialdemokratiets ønsker. Vi vil med interesse deltage i arbejdet for at skabe en u-landspolitik i Fællesskaberne efter de retningslinjer, der er aftalt herfor. Jeg peger på ønsket om at stabilisere markedet for u-landenes råvarer, fremme væksten i deres eksportmuligheder, forbedringer af de generelle toldpræferenceordninger, forhøjelse og forbedring af den statslige finansielle bistand. Det er i øvrigt socialdemokratiets opfattelse, at u-

landsbistand stadig væk fortrinsvis bør være et nationalt anliggende, men vi vil stræbe imod, at de fordele, der ligger i, at hele EF-området åbnes for u-landenes varer på fordelagtigst mulig måde, virkeliggøres. Det er vel til syvende og sidst her, den virkelige u-landsbistand ligger.

Socialdemokratiet vil arbejde for, at alle u-lande stilles lige, og en sådan ligestilling vil være ikke mindst til gavn for de mindst udviklede lande.

Overvejelserne om, hvorledes folketingets placering i markedspolitikken skal være, er ikke tilendebragt. Markedsudvalget, hvis placering heller ikke er endeligt fastlagt, har drøftet problemet ved flere lejligheder og har forelagt det for præsidiet, som stadig væk overvejer sagen. Jeg tror, det er hele udvalgets opfattelse, at vi ønsker at blive delagtiggjort i regeringens planer, ligesom vi ønsker ministrenes referat af møder, hvori de har deltaget. Muligvis skal flere udvalg inddrages i dette arbejde, særlig når det drejer sig om spørgsmål, der naturligt kan henføres til et af folketingets faste udvalg. Vi mener under alle omstændigheder, at vi må bestræbe os på, at folketinget orienteres om og er med i arbejdet, og det er mit ønske, at alle her i tinget vil arbejde positivt med på de løsninger, som vi skal finde.

Der er sagt i debatten forud for afstemningen, at vi er et lille land og vor indflydelse vil blive derefter, altså meget lille. Jeg har aldrig delt denne lidt opgivende opfattelse. Men selvfølgelig, hvis vi nu, da afgørelsen er truffet, bruger vore kræfter på stadig at debattere denne afgørelse i stedet for at gå i gang med de mange arbejdsopgaver, der ligger foran os, bruger kræfterne på det forgangne i stedet for det kommende, kan opfattelsen naturligvis i nogen grad komme til at gælde. Derfor opfordrer socialdemokratiet til samarbejde om disse problemer og den politik, vi skal føre, uanset hvilken holdning man har haft til medlemskab. Der er brug for alle partier og alle medlemmer her i tinget, idet der er opgaver nok at tage fat på.

Knud Bro: Den tale, statsministeren holdt til tinget i dag, var EF i hverdagstøjet. Lidt slidt og måske lidt kedelig, men praktisk og rummelig. Jeg synes, det også burde have givet en vis tryghed for hr. Gert Petersen, at statsministeren foreløbig går både med seler og livrem.

Jeg forstår sådan set godt statsministerens undren over, at vi skal have denne debat i dag, men på den anden side glider EF-debatten nu som sagt ind i hverdagens arbejde, og hvis vi skal snakke om tingene, så er det vel også godt, at vi benytter en lejlighed en gang imellem, selv om der ikke er nogen særlig tydelig anledning dertil. Men jeg vil også gerne understrege, som hr. Poul Dalsager gjorde det, at det er ikke mere en diskussion for og imod EF, nu er det et spørgsmål om at placere Danmark i det Europa, som vi allerede har valgt, og ikke mindre at arbejde for, at det Europa, som vi er gået ind i, kommer til at udvikle sig, sådan som vi ønsker det.

Statsministeren sagde, at man egentlig kunne besvare forespørgslen ved at henvise til, hvad regeringen sagde op til den 2. oktober. Statsministeren kunne godt have sagt: hvad de partier, der stod sammen om at sikre Danmarks medlemskab, sagde op til den 2. oktober. Nu lyder forespørgslen: „Hvilken EF-politik vil regeringen føre efter topmødet i Paris?“ Hvis forespørgerne også er interesseret i at høre, hvilken politik det konservative folkeparti vil føre, benytter vi gerne også denne lejlighed til at sige det.

I juni kom vort program, som hed „Når Danmark kommer i EF“, og det program står til troende. En af de ting, vi lagde afgørende vægt på i dette program, var det menneskelige miljø, den menneskelige mulighed for at udvikle sig og trives, eller sagt kort: det enkelte menneske. Og det var vel en af de ting, som stod klare og skarpest i folkeafstemningsdebatten før den 2. oktober: vil Fællesskabet udelukkende koncentrere sig om økonomisk vækst, eller vil man også tage hensyn til den menneskelige side af udviklingen? Som statsministeren understregede det, var det et væsentligt træk i topmødet, at man i det udvidede Fællesskab var enig om, at der er behov for reformer i Fællesskabet, at den gamle industrialisme med dens klare mål: at skabe økonomisk vækst for at skabe rimelige materielle kår,

ikke mere er tilstrækkelig. Dens enkle økonomiske målsætning slår ikke mere til. Økonomisk vækst for dens egen skyld er ikke et mål. Menneskets trivsel er det, sådan som vi også sagde det før folkeafstemningen.

Det er kun ved at acceptere denne nye holdning til samfundet, det er muligt for os at besvare og tage de udfordringer op, som en ny tid har givet os. Miljøbeskyttelse er ét af de punkter, som er nye i tiden, og som er et af de vanskeligste spørgsmål overhovedet at løse. Topmødet opfordrede Fællesskabets institutioner til inden den 31. juli 1973 at opstille et handlingsprogram tillige med en præcis tidstabel. Det hilser vi med glæde.

Her synes jeg nu i øvrigt nok at statsministeren var for beskeden, når det i talen i formiddags hed, sådan som ministeren for foreningsbekæmpelse har givet udtryk for det i Fællesskabet, at hovedpunkterne i den danske miljøpolitik kan sammenfattes i to principper: 1. Fællesskabet skal være garant for, at intet medlemsland sakker bagud i miljøbeskyttelsesarbejdet. 2. Fællesskabet må aldrig virke bremsende for det enkelte land, der ønsker at være foregangsland på området. Man kan vel sige det på den måde, at statsministeren må have ment, at der er ingen, der må være bagefter de andre, men der er nogle, der godt må være forud for de andre. Det er overordentlig snedigt udtrykt. Jeg må sige, det er det store parti i hjemmetsko. Den har gået i mange år i Folkets Hus, men jeg er ikke sikker på, den går i Bruxelles.

Med hensyn til de mange ting, man remser op fra topmødet, skal jeg ikke gå i detaljer og kommentere hvert enkelt punkt, det er allerede gjort af de foregående talere, men blot knytte nogle kommentarer til det, der forekommer mig væsentligst i kommunikation.

For det første tager man spørgsmålet om energipolitikken op, og her vil jeg gerne understrege også, at det er nødvendigt, at vi samarbejder på dette område, hvis ikke vi skal ende i en situation, hvor hvert enkelt land konkurrerer på at skaffe sig mest mulig energi og bruge den, sådan som man finder det for godt. Et eksempel på, at kun gennem samarbejde og samordning er det muligt at begrænse virkningerne af den udvikling, som vi er midt i.

[Knud Bro.]

Med hensyn til u-landene synes jeg også, det er overordentlig væsentligt at hæfte sig ved, at kun i et fællesskab er det muligt for os at gennemføre en u-landspolitik, som har virkelig tyngde, og som har mulighed for virkelig alvor at hjælpe de mennesker, vi gerne vil hjælpe. Man understreger også her fra topmødet det ansvar, vi har, som følger af de muligheder, vi har i et rigt Vesteuropa. Jeg ønsker at understrege ganske særligt, at jeg synes, det er bemærkelsesværdigt, at denne gruppe af lande i sit handlingsprogram for en ny u-landspolitik udtrykkeligt understreger, at u-landene selv skal deltage i udformningen af den politik, der skal lægges til rette. Det finder jeg overordentlig væsentligt, for jeg tror, at man hele vejen igennem i u-landspolitikken meget let løber ind i komplikationer, fordi man ikke i tide har bedt de mennesker om råd, som dog til syvende og sidst skal leve med den bistand, vi giver dem.

Med hensyn til regionalpolitikken synes jeg også, det er en naturlig fortsættelse af det, der er sket i Europa ikke mindst efter anden verdenskrig, at vi tager et medansvar for alle de områder, som er i den verdensdel, vi selv lever i. Men jeg vil også understrege, at det begrænser jo ikke vore muligheder for at gennemføre en dansk regionalpolitik, og det overflødiggør sandelig heller ikke det arbejde, der skal gøres for at sikre, at hele det danske land kommer til at fungere og får de udviklingsmuligheder, som vi ønsker.

Socialpolitikken skal jeg også knytte et par bemærkninger til. Også på dette område som på de andre områder gælder, at vi ønsker et øget samarbejde, og det gælder også, at vi finder det overordentlig realistisk og fornuftigt, at man på det forholdsvis uforpligtende plan, hvorpå topmødet endte, vedtager nogle faste køreplaner, således at vi har en mulighed for at se, hvornår vi kan få resultater frem, og hvornår vi kan få noget at tage stilling til her i folketinget og i øvrigt i Europa. Jeg synes, det er en væsentlig side af den socialpolitik, man lægger til rette, som vel snarere er en arbejdsmarkedspolitik, som det allerede er fremhævet, at man inddrager arbejdsmarkedets parter i tilrettelæggelsen af den. Jeg tror ikke, det er muligt at lave en markedspolitik eller en økonomisk politik i det hele taget, uden at

arbejdsmarkedets parter i vidt omfang føler et medansvar og i allerhøjeste grad er inddraget i overvejelserne. Vi hæfter os også ved, at man tilstræber i Fællesskabet, at der bliver øget medindflydelse for medarbejderne i virksomhederne, og at der bliver en større trivsel i arbejdet for den enkelte.

Med hensyn til den økonomisk-monetære union vil jeg også give tilslutning til på mit partis vegne for det første ideen i den og for det andet, at man også her har vedtaget en køreplan. Jeg kan ganske enkelt ikke se, hvordan man ellers skulle komme frem, og jeg er mere enig med hr. Poul Dalsager, når han siger, at man snarere kunne have grund til måske at være en smule skuffet over, at man ikke kunne komme længere, end over, at man nu faktisk tager fat om problemerne og prøver at stille en plan eller en model op for, hvorledes det er muligt at løse de problemer, som har været en akilleshæl i hele den europæiske udvikling. Det undrer mig, at hr. Gert Petersen forbavses over, at resolutionerne af marts 1971 og marts 1972 kan godtages. Det har vi betragtet som en forudsætning hele tiden.

Det er selvfølgelig værd at hæfte sig særlig ved valutasamarbejdet. Vi har i de seneste år også oplevet kriser som følge af mangel på samarbejde, og hvis jeg skulle sige det både historisk, men også stærkt, så var det måske den største værdi, vi fik ud af anden verdenskrig, at vi lærte, at hvis vi ikke samarbejder på det økonomiske område, så vil den verdensdel, vi befinder os i, leve i stadige kriser, som kan sætte lunten til være tønder.

Med hensyn til industri-, videnskabs- og teknologipolitikken har jeg ikke mange bemærkninger, bortset fra den, at det må være i alles interesse, at vi nedbryder kunstige skranke og skel, således at varerne produceres dér, hvor det kan gøres bedst og billigst til gavn for alle, som så kan producere andre ting i givet fald.

Om det politiske samarbejde skal jeg heller ikke sige meget. Der har været ført forhandlinger her i tinget om det adskillige gange, og man har ligesom lagt i den debat, at det kunne være farligt osv., som om det skulle være politiske forhandlinger, hvor de store lande kunne sidde på de andre, eller hvor et flertal kunne majorisere. Det, der er tale om, det er jo politiske, udenrigspolitiske

[Knud Bro.]

konsultationer. Der er tale om, at landene orienterer hinanden, og der er først og fremmest tale om det, som måske er det væsentligste i al international politik, at man også her vil prøve at skabe en gennemsigtighed, således at landene ved, hvad hinanden foretager sig. Det er måske, som jeg sagde, noget af det allervigtigste.

Med hensyn til styrkelsen af institutionerne vil jeg gerne sige et par ord om den parlamentariske forsamlings beføjelser. Jeg tror, det er meget nødvendigt, hvis vi skal opbygge det Europa, som vi taler om, at vi giver den parlamentariske forsamling større beføjelser, end den har i dag. I dag er den parlamentariske forsamling beføjelser jo først og fremmest af moralsk karakter. Den har ganske vist en mulighed — i hvert tilfælde en teoretisk mulighed — for at give Kommissionen et mistillidsvotum, men jeg synes, det ville være meget væsentligt, at vejen fra Kommissionen til Rådet gik over Parlamentet, og at Parlamentet i allerhøjeste grad var vejledende og rådgivende for Rådet. Jeg tror ikke, man i det lange løb vil kunne bevare tanken om et mere samarbejdende Europa, hvis man ikke samtidig udvider de beføjelser, som ligger i Parlamentet. Et parlament er nu engang et væsentligt led eller et afgørende led i ethvert forsøg på at bygge et bedre politisk samarbejde op.

Jeg skal ikke knytte mange bemærkninger til det, statsministeren allerede har sagt om den europæiske union. Vi støtter helt og fuldt statsministeren i de betragtninger, som er kommet frem, og håber, at det vil føre til, at vi får et mere samarbejdende Europa, og at Europa kommer videre med de bestræbelser, som vi indledte fra dansk side den 2. oktober.

Jeg skal gøre en kort bemærkning om Norge, blot sige, at vi håber, Danmark fortsat vil yde størst mulig indsats for at sikre Norge de bedst tænkelige betingelser.

Med hensyn til institutionerne i øvrigt vil jeg gerne gøre et par bemærkninger om de hjemlige institutioner og sige, at det er en væsentlig interesse for os, og jeg tror for markedssagen i det hele taget, at vi styrker markedsudvalget. Det har været kritiseret her, at markedsudvalget ikke hurtigt nok har kunnet drøfte de ting, som skulle ske i EF, og i den forbindelse vil jeg gerne sige:

det er selvfølgelig en meget væsentlig interesse for markedsudvalget, at vi straks får dokumenterne, og at tilgangen af disse dokumenter ikke opsættes f. eks. af formalia som oversættelser. Så må vi have dem i original og så vente på oversættelserne; så har vi i hvert tilfælde mulighed for at se det, vi ønsker, i dem og må selv tage ansvaret for de oversættelser, der måtte fremkomme.

I øvrigt vil jeg sige, at jeg tror, det er væsentligt at hæfte sig ved også i dag, at de partier, som sammen har båret fællesmarkedssagen igennem, fortsat har brug for et samarbejde. Vi er dog alligevel kun på vej til det første skridt efter den 2. oktober.

Til sidst: mit parti tror, at den 2. oktober har ændret vores fremtid. Vi tror, at vi lever i en ny verden, hvor nye opgaver venter os, og hvor nye udfordringer også er foran os, og derfor vil jeg gerne sige, at vi rejser til Strasbourg, Bruxelles, Paris og hvor man ellers ønsker os, og vi deltager i arbejdet herhjemme, ikke vrangvilligt skeptiske men med et positivt forhold til det fællesskab, vi har sagt ja til, og med ønsket om, at vi kan løse flere opgaver sammen i fremtiden.

Nyboe Andersen: Hr. Gert Petersen var i sin motivering for, at SF har stillet den forespørgsel, vi debatterer i dag, inde på, at man måske kunne synes, den kom lidt tidligt efter folkeafstemningen, men — sagde hr. Gert Petersen — vi skal jo fra nu af drøfte EF-politik løbende, vi skal have mange debatter både i markedsudvalg og folketing om de forskellige sider af dette samarbejde. Det er da rigtigt. Vi vil få adskillige debatter året igennem her i tinget om vores forhold til EF, men jeg synes, man skal understrege, at disse debatter fremover vil få og bør få en anden karakter, end de hidtidige markedsdebatter her i folketinget har haft. Det tjener ikke noget formål i fremtiden, at vi bliver ved med at debattere på de store principielle linjer, som det var naturligt at gøre det, da det var et spørgsmål om at gøre op, om vi skulle sige ja eller nej til medlemskab. Det, vi skal i fremtiden, er at drøfte konkrete sider af samarbejdet og føre sådanne drøftelser på basis af et konkret, aktuelt udspil fra den danske regering eller fra EF-institutioner videresendt af den danske regering.

Om debatten i dag må vi jo sige, at den

[Nyhøe Andersen.]

foregår faktisk ikke på basis af et sådant konkret udspil. Det er da rigtigt, at topmødet har fastlagt en række tidsfrister vedrørende fremsættelse af forslag eller vedtagelse af beslutninger om konkrete sider af det kommende samarbejde, men det er jo netop kun tidsfrister. Det er ikke udkast til beslutninger, vi har foran os, og derfor kan debatten i dag ikke få det konkrete præg, som jeg mener bør blive kendetegnende for fremtidige EF-debatter her i tinget. Vi synes faktisk ikke i venstre, at der egentlig er grundlag for en ny principiel markedsdebat på nuværende tidspunkt. Der kan jo ikke føjes noget afgørende nyt til de synspunkter, der blev gennemdrøftet op til folkeafstemningen, og jeg skal derfor ikke nægte, at jeg finder, SFs forespørgsel sagligt er noget overflødig. Men den er jo tydeligvis motiveret af et ønske om at holde liv i nej-stemernes principielle uvilje mod EF, ganske særlig vel i et forsøg på fortsat at appellere til socialdemokratiske nej-sigere, så debatten kan vel let få lidt præg af at være et privat slagsmål mellem regeringen og dens parlamentariske støtteparti. Jeg skal ikke blande mig meget i dette slagsmål, men dog fremsætte nogle bemærkninger om enkelte punkter.

Statsministerens svar på forespørgslen var vel i og for sig et karakteristisk udtryk for, at debatten sagligt set kommer for tidligt. Regeringen kan jo ikke fremlægge nye konkrete synspunkter på alle de samarbejdsopgaver, vi skal i gang med at løse i de kommende år, og jeg skal da ikke være den, der retter kritik mod regeringen i den anledning, for der har ikke været rimelig tid og anledning til at udarbejde sådanne nye konkrete synspunkter. Debatten i det øvrige Europa er jo heller ikke på de fleste områder kommet så langt, at man klart kan se for sig, hvordan de politiske konstellationer på de forskellige samarbejdsområder vil komme til at stille sig, når beslutningerne nærmer sig.

Topmødet i Paris blev ikke den skelsættende begivenhed i Vesteuropas udvikling, som det foregående topmøde, der fandt sted i Haag i december 1969, blev det. Det havde heller ingen ventet. Men mødet gav vel en nyttig markering af den udvidelse, der nu finder sted af EF. Mødet gjorde gavn ved at

fremlægge en køreplan for det fremtidige samarbejde, og set med efterverdenens øjne kan det godt være, at det, man først og fremmest vil huske, er, at der i mødedeklarationen kom en klarere udtalelse, end vi før har set det i det europæiske samarbejde, om forbedringen af tilværelsens kvalitative værdier som det egentlige og dybere mål for samarbejdet. Jeg kan henvise til det afsnit af deklARATIONENS indledning, som den socialdemokratiske ordfører citerede for lidt siden.

Hvis der ikke sker i dag uforudselige begivenheder, så bliver det næste topmøde vel først i 1976 og får til emne at behandle den rapport om en europæisk union, som det indgår i topmødets beslutninger at der skal udarbejdes inden udgangen af 1975. Jeg tror heller ikke, det er ønskeligt, at disse topmøder holdes med kortere mellemrum end 3-4 år eller så. Hvis man kommer ind på at holde hyppige, næsten regelmæssige topmøder, tror jeg man risikerer, at samarbejdet i de vanskelige sager går i stå, fordi man så vil henvise til, at man hellere må vente indtil det næste topmøde med at finde en løsning på de vanskelige problemer.

Den korteste af de mange tidsfrister, der indgår i deklARATIONEN fra Parismødet, gik jo på, at finansministrene allerede 10 dage efter, på mødet i Luxembourg den 30. og 31. oktober, skulle træffe beslutning om konkrete foranstaltninger til bekæmpelse af inflationen på europæisk grundlag. Den beslutning har altså også den danske statsminister tilsluttet sig, men på mødet i Luxembourg tog alligevel den danske regering et generelt forbehold over for det, man her drøftede; man mente, at der ikke havde været tid nok til at overveje forslagene, og henviste til, at Danmark i øvrigt endnu ikke var medlem fuldt ud. Hr. Poul Dalsager tilføjede for lidt siden en bemærkning om, at man også var skeptisk, fordi det jo slet ikke var sikkert, at alle lande skulle bruge de samme midler i deres bekæmpelse af inflationen.

Jeg vil godt sige et par ord om, hvad det da egentlig var for nogle forslag, der var de væsentlige i den resolution, der kom ud af dette finansministermøde.

Målsætningen var jo den, at prisstigningen i løbet af året 1973 burde begrænses til 4 pct. Man må nok spørge, om nogen for

[Nyhoe Andersen.]

alvor kan mene, at det skulle være et meget vidtgående og drastisk mål at sætte sig. Jeg ser da meget vel, at det kan være svært for Danmark at holde sig på det niveau, fordi vi har indrettet os med en dyrtidsregulering, der næste år vil kaste 3 portioner af sig, men som mål for et lands prispolitik — som det, man som et lands regering ville stræbe imod — synes jeg da, at 4 pct.s prisstigning snarere er for højt end for lavt.

Hvad så med midlerne? Det er jo rigtigt, som statsministeren påpegede, at midlerne i vidt omfang vil være overladt til landene selv at vælge, men blandt de midler, der nævnes i resolutionen, er en begrænsning af væksten i pengemængden. Der nævnes en norm for dette, som det efter min mening ikke skulle være svært for Danmark at overholde. Det udlånsloft, som blev indført i den foregående regerings tid, har bevirket, at vi efter den statistik, der findes i bemærkningerne til det forslag, Kommissionen har fremsat, og som vi har fået tilstillet i markedsudvalget — ganske vist kun på fransk, men statistik kan jo læses selv på udenlandske sprog forholdsvis let — har ligget noget nær i bunden af de 9 EF-lande, hvad angår stigning i pengemængden i de senere år. Det er vist ikke dér, der kan være problemer med den resolution.

Men så tales der om, at stigningen i de offentlige udgifter skal holde sig inden for væksten i nationalproduktet. Det er en mål-sætning, som den foregående regering gerne ville vedkende sig for sin finanspolitik. Det kan godt være, den nuværende regering ikke er så glad for at gøre det og ikke er så nidkær på det punkt, men set ud fra de finanspolitiske synspunkter, vi har i venstre, burde Danmark kunne tilslutte sig en mål-sætning af den art.

Endelig nævner communicateet fra mødet i Luxembourg mellem finansministrene også anvendelsen af indkomstpolitik. Ja, beva-res, man bruger ikke dette famøse ord, men man siger, at tilbageholdenhed i de nominelle arbejds- og kapitalindkomsters stigning er en væsentlig betingelse for opbremsning af prisstigningerne, og man siger videre, at regeringerne derfor bør søge at fremme denne tilbageholdenhed inden for rammerne af en indsats aftalt med arbejdsmarkedet og erhvervslivet.

Jeg vil gerne sige til hr. Gert Petersen, at det jo understreges i den nærmere uddybning af denne tankegang, at denne indsats skal være socialt afbalanceret. Der er bestemt i denne resolution intet krav om det, hr. Gert Petersen kaldte en restriktiv økonomisk politik med social slagside. Det siges meget klart, at lande med arbejdsløshed ikke kan bruge disse midler, og der tales om, at man skal sikre forbrugerne deres realløn og deres andel af produktivitetsstigningen. Kort sagt, det er en socialt afbalanceret politik, der tænkes på.

Jeg synes, at der i alt dette ikke skulle være noget, som det skulle volde store besværligheder for en dansk regering at acceptere. Jeg synes, hensynet til bekæmpelsen af inflationen er så vigtigt, at det nok skulle være vigtigere end eventuelle dogmer, man fra visse sider måtte have mod enhver politik, der med nogen skygge af ret kunne falde ind under ordet indkomstpolitik. Jeg synes, at en fælles europæisk indsats på hele dette område må være i Danmarks interesse. Men regeringen foretrak altså at benytte sig af en procedurermæssig undskyldning for at holde sig uden for debatten og beslutningen på dette møde.

Jeg er i øvrigt enig med statsministeren, når han tillægger det valutariske samarbejde stor betydning. Vi oplever jo i disse uger en situation, som, hvis Danmark havde stillet sig uden for det europæiske samarbejde, formentlig ville have resulteret i en devaluering af kronen. Vi ved, at det britiske pund siden slutningen af juni måned har ligget op til en halv snes procent lavere end den tidligere paritet, og at det har medført og medfører betydelige daglige tab for den danske eksport, i særlig grad for landbrugs-eksporten. Som bekendt har alle tidligere britiske devalueringer trukket et fald i kronens værdi efter sig, om end ikke altid af samme størrelse. Men denne gang kan vi se hen til, at vi fra 1. februar er inde i en europæisk landbrugs politik, som formentlig i det væsentlige — men måske dog ikke helt — vil ophæve betydningen af pundkursens variationer for landbrugets eksportpriser. Det kan være svært nok at komme igennem indtil 1. februar, og jeg kan ikke lade være med at sige, at de tab, som lides i disse måneder, er det rimeligt at tage med i betragtning,

[Nyboe Andersen.]

når man nu skal fastlægge den danske landbrugspolitik efter 1. februar.

På længere sigt er det afgørende imidlertid, at vor deltagelse i det europæiske samarbejde betyder en styrkelse af vores betalingsbalance, en styrkelse af hele vor samfundsøkonomi. Vi får øgede trækningsmuligheder i de nærmest kommende år gennem udbygningen af det valutariske samarbejde; men disse muligheder bør ikke forlede os til at fortsætte med en letsindig politik over for betalingsbalancen, de bør tværtimod stimulere os til at udnytte den chance, der nu byder sig for at ændre vor stilling på en afgørende og varig måde.

Jeg skal ikke gennemgå hele det lange katalog over tidsfrister for rapporter eller beslutninger for de forskellige samarbejdsområder. De fleste af fristerne udløber i 1973. Man må vel nok regne med, at de første måneder af 1973 arbejdsmæssigt vil blive præget af de 3 nye landes indtog i Bruxelles, den næsten fuldstændige fornyelse, vi må vente i Kommissionen, udskiftningen af mange embedsmænd i sekretariatet også på høje poster, og derfor vil en effektiv arbejdsrytme i EF-institutionerne formentlig først kunne skabes, når vi kommer hen på foråret. Det betyder, at andet halvår af 1973 må blive en meget betydningsfuld periode, når det gælder virkeliggørelsen af de mange programpunkter, som er opregnet på topmødet.

I dette andet halvår vil arbejdet som bekendt skulle foregå under dansk ledelse ikke bare i Ministerrådet, men også i de faste repræsentanters komité og i en lang række ekspertudvalg. Det er klart, at det vil stille store krav til regering og administration.

Det understreger også betydningen af, at folketinget, herunder markedsudvalget, hurtigt finder ind i en effektiv procedure, en procedure, som på den ene side kan sikre folketingets deltagelse i beslutningsprocessen, men jeg vil da gerne føje til: en procedure, som på den anden side ikke binder regeringen unødigt i alle detaljer til skade for en effektiv dansk deltagelse i det daglige samarbejde i Bruxelles.

Det blev i åbningstalen bebudet, at regeringen ønskede at give markedsudvalget en særlig stilling, jeg forstår ved en lovgivning herom. Jeg vil gerne spørge statsministeren,

om det stadig er regeringens hensigt, og hvis svaret er bekræftende, vil jeg gerne henstille, at et sådant lovforslag fremsættes her i salen så hurtigt som muligt.

Folketinget vedtog i går Danmarks formelle udmeldelse af EFTA-samarbejdet fra årets udgang. Der er i denne sammenhæng et spørgsmål, som jeg gerne ved denne lejlighed vil bede statsministeren besvare, også i hans egenskab af minister for færøske anliggender. Den danske udmeldelse betyder jo, at Færøerne fra nytår ikke er med i EFTA-samarbejdet, og på den anden side ved vi, at Færøerne antagelig heller ikke kommer med i EF-samarbejdet før om 3 år og da kun kommer med, hvis det færøske hjemmestyre ønsker det. Det kan give anledning til at spørge, hvordan Færøernes eksportsituation påvirkes af, at øerne altså i de kommende 3 år synes at komme til at befinde sig i et markedspolitisk ingenmandsland uden for både EFTA og EF. Jeg er meget vel klar over, at det vil ikke rejse problemer for Danmarks samhandel med Færøerne, for det er jo klaret i den særlige protokol 2 til vores tiltrædelsesaftale, men hvordan vil det gå med eksporten fra Færøerne til England f. eks.? Jeg mindes fra min tid som handelsminister, at vi havde et par meget vanskelige debatter i EFTAs ministerråd om den engelske told på frosne fiskefileter, og jeg vil gerne spørge, om man regner med, at Færøerne fortsat kan nyde gavn af den toldfrihed, som det med en del besvær lykkedes at gennemføre inden for EFTAs rammer.

Det er almindelig bekendt, at der på topmødet fandt en langvarig debat og lidenskabelig debat sted om styrkelsen af Fællesskabets institutioner og herunder ikke mindst om afholdelse af direkte valg til Det europæiske Parlament. Holland pressede hårdt på for at få gennemført en beslutning om, at man nu skulle virkeliggøre bestemmelsen i Romtraktatens artikel 138, stk. 3, om direkte valg, og fik støtte fra belgisk side, medens Frankrig gik hårdt imod. Alle de 3 nye lande støttede det franske synspunkt, altså også Danmark.

Jeg skal ikke kritisere statsministeren, fordi han tog den stilling. Vi håber i venstre, at der vil komme et tidspunkt, hvor det europæiske samarbejde har udviklet sig så stærkt både i bredden og i dybden, at det

[Nyboe Andersen.]

vil føles helt naturligt, at der skabes et europæisk parlament, hvis medlemmer vælges direkte af befolkningerne, sådan at de altså kommer til at sidde med det samme folkelige mandat, som vi gør det i de nationale parlamenter. Men vi mener ikke, at det nu eller i den nærmeste fremtid vil tjene det europæiske samarbejde, at man forcerer spørgsmålet om direkte valg til Parlamentet frem til en positiv beslutning. Vi mener faktisk, at samarbejdet bør føres væsentlig længere frem, end det nu er tilfældet, og at Parlamentet gradvis bør gives væsentlig større beføjelser både som kontrollerende og besluttende myndighed, før man træffer afgørelsen om direkte valg. Jeg tror ikke, det er hensigtsmæssigt at afholde valg til en forsamling, der ikke har en sådan betydning, at man kan forvente et virkeligt engagement hos den befolkning, der skal deltage i valget.

Vi erkender de store praktiske vanskeligheder, som vil være forbundet med, at 10 medlemmer af dette høje ting også skal deltage i Parlamentets arbejde. Vi finder på den anden side også, at der er helt væsentlige fordele ved, at der netop på denne måde bevares den snævrere mulige kontakt mellem arbejdet i Europaparlamentet og i folketinget.

Til slut en bemærkning om den europæiske union. Man kan nok synes, det er lidt påfaldende, at statsministeren i virkeligheden ikke er gået ind på topmødets beslutning om, at de 9 lande vil

„...omdanne medlemsstaternes samlede indbyrdes forbindelser til en europæisk union.“

Vi var vel alle sammen af den opfattelse, som jo også blev bekræftet af hr. Gert Petersens indlæg, at det ikke mindst var denne beslutning på topmødet, som har fået SF til at begive sig ud på krigsstien og forlange denne debat afholdt, eller som hr. Gert Petersen sagde det et par gange: provokere denne debat frem — hvad der så ligger i det. Jeg opfatter topmødets udtalelser på dette punkt således, at man på den ene side har villet bekræfte det velkendte langtidsperspektiv for det europæiske samarbejde, nemlig at man ønsker at gøre det stadig snævrere. Jeg tror ikke, at nogen af os, der har arbejdet for dansk tilslutning til EF, på

noget tidspunkt har benægtet, at der bestod et sådant perspektiv. Det fremgår jo klart allerede af Romtraktatens præambel. Men på den anden side har de fleste af regeringscheferne og vel ikke mindst den franske præsident ønsket at udskyde en nærmere debat om karakteren af det fremtidige samarbejde, indtil man kom et godt stykke længere frem ad de praktiske fremskridts vej. At ordet union er blevet brugt, skal man vel ikke tillægge stort anden betydning end den negative, at man derved ikke binder sig til nogen af de andre betegnelser, som har været brugt i debatten om det fremtidige samarbejdes karakter. Jeg mener derfor ikke, det tjener noget formål i dag at begynde at debattere det indhold, der skal lægges i begrebet europæisk union. Det vil ske om 3 eller 4 år i lys af den udvikling, som indtil da har fundet sted. Måske vil de politiske realiteter til den tid gøre det naturligt, at man lader Det europæiske Fællesskab tage navneforandring til Den europæiske Union. Men måske vil det vise sig, at der endnu ikke er grundlag for noget sådant; under alle omstændigheder står det for os sådan, at det ikke er ordet eller begrebet, men det er samarbejdets realiteter i de kommende år, som må være det afgørende.

Niels Helveg Petersen: Jeg savner ikke lyst til at diskutere den europæiske politik efter topmødet, men jeg er enig med dem, som har ment, at denne debat kommer for tidligt, her godt en måneds tid efter folkeafstemningen, og en måned efter at vi i åbningsdebatten var inde på markedsspørgsmålene. Dette være ikke sagt af ulyst, men fordi vi endnu er så tæt på afstemningen, at fællesmarkedsspørgsmålet opleves som et spørgsmål om ja eller nej og ikke opleves som det, det er, og det, det vil blive i fremtiden, et spørgsmål om, hvorledes Danmark skal indrette sig i det europæiske samarbejde. Endnu sidder der jo dybe modsætninger fra folkeafstemningsdebatten tilbage og kommer uundgåeligt til at præge meningsudvekslingerne, selv om det i virkeligheden for en dels vedkommende er modsætninger, som ikke vil have en realitet, når vi når lidt længere frem.

Jeg synes, hr. Gert Petersens indlæg var et meget godt udtryk for, at det var netop det, der skete. Hr. Gert Petersens indlæg

[Niels Hølvæg Petersen.]

havde, synes jeg, den karakter, som indlæg-gene havde i faserne op til afstemningen. Der var tale om, synes jeg, klare overdrivelser, en agitatorisk truende tone, som ikke er særlig fremmede for en diskussion om, hvad det var, der egentlig skete. Den skepsis, der har været over for debatten om tidspunktet for dens afholdelse, er i høj grad blevet bekræftet ved det indlæg, hr. Gert Petersen holdt, hvoraf man næsten fik det indtryk, at der på topmødet var truffet beslutninger, som ville være bindende, farlige, truende for den danske politiske udvikling på en uønskelig måde. Det er jo faktisk temmelig langt fra at være den politiske virkelighed.

Hr. Gert Petersen bebudede mange debatter, og det synes jeg er godt, men jeg er enig med hr. Nyboe Andersen i, at mønstret i de fremtidige debatter bliver et noget andet end det, vi har kendt hidtil. Mønstret i de fremtidige markedssituationer her i salen vil i høj grad blive, at spørgsmål hørende under enkelte udvalg kommer frem til diskussion her i salen, og at drøftelsen drejer sig om vor stilling til det ene eller det andet specialområde. Jeg tror, det er bedre sådan. Antallet af disse helt store, generelle markedsdebatter er jeg ikke sikker på vi står os ved at sætte voldsomt i vejret.

Jeg vil begynde med noget, som statsministeren kun er en smule inde på, men som jeg nok synes specielt i disse måneder har en særlig aktualitet, nemlig spørgsmålet om det nordiske samarbejde. Efter det norske nej og danske ja er der mange mennesker, der spørger sig selv: hvorledes vil nu det nordiske samarbejde komme til at udvikle sig? Jeg anser den videre udvikling af det nordiske samarbejde for at være et helt væsentligt element i vores almene markedspolitik. Der kan være grund til at slå fast, at der på intet samarbejdsområde af de bestående sker noget, som vanskeliggør eller hæmmer det nordiske samarbejde. På alle de områder, hvor det er i gang, kan vi konstatere, at den 1. januar 1973 ikke er en dato, som spil-

ler nogen rolle i det nordiske samarbejde. Det vil fortsætte. Den største ændring, der sker, er vel egentlig, at den danske landbrugseksport til Sverige får ringere vilkår.

Der er ydermere en række områder, hvor der er planer om og muligheder for en udvidelse og styrkelse af samarbejdet. Lad mig nævne samarbejdet på det kulturelle område med hensyn til uddannelse og forskning, miljøbeskyttelse, regionalpolitik og trafikpolitik. Vi ønsker i det radikale venstre en stærk indsats fra dansk side i det nordiske samarbejde netop i disse måneder. Vi mener, at Danmark over for de øvrige nordiske lande skal føre et bevis for i praktisk politik, at suget fra syd, som det er blevet kaldt, ikke har en sådan styrke, at der ikke i Danmark bliver kræfter til at varetage det nordiske samarbejde. Vi må over for de øvrige nordiske lande specielt i denne situation vise vor stærke vilje til at fortsætte samarbejdet og videreudvikle det. Det skal stå lysende klart for de øvrige nordiske lande, at en udvidelse og videreudvikling af det nordiske samarbejde ikke vil strande på en dansk uvilje eller på dansk mangel på interesse, fordi al opmærksomhed er vendt sydpå.

Jeg tror, vi skal fortælle de øvrige nordiske lande, at vor interesse i en videreudvikling af det nordiske samarbejde ikke kun skyldes en følelsesmæssig baggrund, ikke kun skyldes den særlige hengivenhed, som de nordiske lande føler over for hinanden, men er begrundet i danske interesser derved, at Danmark ligger på en skillelinje. Det er en styrkelse for Danmark i det europæiske arbejde, det er en styrkelse af vore muligheder for at påvirke, at vi har forbindelserne til det nordiske område i orden, og derfor er det nordiske samarbejde et helt væsentligt element i vor markedspolitik.

Jeg må bekende min optimisme med hensyn til det nordiske samarbejdes videreudvikling. Betragter man udviklingen i det europæiske og i det nordiske, er det jo helt slående, således som statsministeren også er inde på det i sit indlæg, at der er et stort set

[Niels Helveg Petersen.]

parallelt forløb. Man forsøger i det nordiske samarbejde og i det europæiske samarbejde stort set at løse de samme typer af problemer, og man forsøger at gøre det på en måde, der peger henimod de samme politiske målsætninger for samarbejdet. Man kan sige, at der i det nordiske område er forudsætninger for en hurtigere integration end i noget andet område af Europa. Det er de samme kræfter, som i det nordiske område driver frem imod et stadig snævrere samarbejde, som også i det europæiske område driver på for at etablere et stadig snævrere samarbejde, og baggrunden herfor kan måske kortest udtrykkes som nationalstatens utilstrækkelighed og uegnethed som den eneste ramme omkring politiske beslutninger.

Det nordiske og det europæiske samarbejde har et parallelt forløb, og de peger imod målsætninger, der er stort set ensartede. Derfor vil det nordiske og det europæiske samarbejde i praksis kun i meget sjældne tilfælde kunne kollideres med hinanden, og derfor er der grund til optimisme over for mulighederne af en fortsat udvikling i det nordiske samarbejde. Mulighederne er til stede, men det udvikles ikke automatisk. Det kræver en politisk indsats, og jeg synes, denne diskussion er en god anledning til for folketinget at markere over for regeringen, at en stærk indsats på det nordiske område fortsat er dansk markedspolitik.

Man spørger jo sig selv efter topmødet: var det nu en stor begivenhed? Ja eller nej? Hvis man ser på indholdet i beslutningerne, så må svaret blive et nej. Der var intet i beslutningerne, som kan være overraskende. Ingen, som har læst udenrigsøkonomiministerens redegørelse af 15. marts for forhandlingsresultatet, hvor man gennemgår de problemer, som i den nærmeste fremtid vil optage fællesmarkedet, gennemgår de problemer, som vil komme til diskussion på topmødet, og hvilken retning diskussionen har, kan mene, at der er noget som helst overraskende i de beslutninger, der blev truffet på topmødet. Jeg vil i hvert fald tro, at hr. Gert Petersen vil finde det umuligt at påvise indholdsmæssige uoverensstemmelser imellem markedsministerens redegørelse dengang og så resultatet af topmødet. Det

eneste, der ikke findes i markedsministerens tale — af gode grunde — er datoerne for de enkelte trin, men tendensen, udviklingen, er ganske klart lagt frem, og jeg ser i hvert fald ikke, selv ved omhyggelig læsning, nogen modsætning imellem det, der blev sagt dengang, og de beslutninger, der er truffet. Det synes jeg er vigtigt at få sagt, fordi der ikke skal brede sig ufornuftige forestillinger om, at vi har sagt ét, og så er der sket noget andet.

Hvis man derimod tænker på topmødet og spørger, om det er en stor begivenhed i en anden forstand, så må svaret nok blive et ja. Det markerer igangsættelsen af det nye mønster, som blev skabt ved udvidelsesforhandlingerne, og der er lagt en tidsplan for gennemførelse af nogle vigtige synspunkter i det europæiske samarbejde vedrørende miljøspørgsmål, regionalpolitik, socialpolitik i bredeste forstand, industripolitik og ikke mindst økonomisk og valutarisk samarbejde. Der er kommet datoer på, arbejdet kan nu gå i gang under en mere forpligtende form.

Det spørgsmål stilles os i markedsdebatten: skal vi i Danmark arbejde for europæisk integration? Det er ikke noget ualmindeligt spørgsmål at blive stillet over for, men stillet på den måde får man et dårligt svar, for om man skal arbejde for integration eller ej, må jo afhænge af: hvad er det for en integration? Hvordan skal den gennemføres, og hvorfor skal den gennemføres? Jeg tror ikke, der er ét menneske her i salen, som vil modarbejde en integration, der forbedrer mulighederne for f.eks. miljøbeskyttelse som forbedrer mulighederne for en højnelse af livskvaliteterne, for medbestemmelse, eller hvad man nu end vil pille ud af dette katalog af emner. Ikke ét menneske vil jo modarbejde en integration, som har et fornuftigt formål, og som peger i en fremskridtsvenlig retning, og derfor tror jeg også, hr. Gert Petersen skal være mere forsigtig i sin afstandtagen fra disse integrationsbestræbelser — eller samarbejdsbestræbelser, som det jo mere korrekt skal hedde — for hr. Gert Petersen vil jo i konkrete sager komme til at stemme for en hel del af disse ting. Hr. Gert Petersen vil jo ikke modsætte sig fremskridt i samarbejdet mellem de europæiske lande, som har et fornuftigt formål, og som peger i fremskridtsvenlig retning. Derfor forstår jeg ikke helt, at man stiller dette integrationsproblem så dogma-

[Niels Hølvæg Petersen.]

tisk op i stedet for at se, at vi her i Danmark såvel som i alle andre lande i forskellige sager vil have forskellige opfattelser af, hvor langt man skal gå i det og det andet spørgsmål. Spørgsmålet er ikke et spørgsmål om integration, men spørgsmålet er, hvorledes vi på de konkrete områder fremmer en udvidelse af samarbejdet, og hvorledes det kan stemme med vore ønsker og vore politiske mål.

Jeg vil gerne give udtryk for på mit partis vegne, at vi må håbe på og ikke frygte for, at det vil vise sig muligt hurtigt at nå væsentlige resultater i samarbejdet. Disse resultater vil kun kunne nås, hvis der kan forhandles frem til enighed, og det bør vi lægge os i selen for, og det må vi knytte vore forhåbninger til. Det gælder også området den økonomiske og monetære union.

Det er det radikale venstres opfattelse, at Danmark har en stærk interesse i alle skridt, som gør os mindre afhængige, mindre følsomme, mindre udsatte over for udsving, virkninger af andre landes økonomiske politik. Rådslagninger og samarbejde om en fælles indsats for at styre den økonomiske udvikling er jo i virkeligheden kernen i diskussionen om det økonomiske samarbejde i Vesteuropa. Jeg synes, kritikerne glemmer, at det er det, der er hensigten, at hensigten er netop at prøve på at styre udviklingen og forhindre, at udviklingen især rammer de små lande på en måde, så vi ikke har nogen virkelig mulighed for at stå imod over for udviklingen.

Vi kan sige om det økonomiske samarbejde, at hvad vi foretager os i Danmark, har ringe økonomisk virkning i andre lande, men hvad Vesttyskland og Storbritannien foretager sig i deres økonomiske politik, har overmåde stor virkning i Danmark, og derfor er det en klar dansk interesse at være med i rådslagninger og i samarbejde om den økonomiske og monetære politik. Dette må være udgangspunktet for vore betragtninger i dette spørgsmål.

Men hvor langt dette så må føre i det konkrete, kan ikke fastlægges én gang for alle, og det kan slet ikke fastlægges i dag. Det må være genstand for en stadig debat og en stadig udvikling, og en sådan udvikling er der jo også tale om inden for fællesmarkedet. Der sker jo ustandselig tilpasning-

ger i den måde, man udtrykker sig på om disse ting. Må jeg bare pege på den formulering, som man nu anvender, med de faste, men justerbare valutakurser i det monetære og økonomiske samarbejde. Indholdet af dette udtryk er vel i dag ikke sådan uden videre at fastlægge; jeg vil i hvert fald ikke påtage mig det. Det betyder altså på den ene side, at de skal være faste, men det betyder på den anden side også, at de ikke må være så faste, at de ikke kan flyttes, så hvad der bliver det konkrete indhold på et så væsentligt punkt i det økonomiske samarbejde er ikke til at vide i dag, og det er udtryk for, at der altså er en stadig udvikling i sagen, den er genstand for en stadig debat.

De konkrete skridt, der er foreslået i communiqueet om gennemførelsen af den økonomiske og monetære union, oprettelse af valutafonden fra 1. april 1973, kan vi tilslutte os.

Jeg vil gerne gøre et par bemærkninger om det communiqué, der kom fra finansministrenes møde om inflationsbekæmpelse, som den danske regering jo af proceduremæssige grunde slet ikke ville ind i en reel diskussion om, men hvor der også er indeholdt ting, som har overmåde stor interesse i Danmark. Nu er det klart, at regeringen ikke af proceduremæssige grunde vil have med denne resolution at gøre, men jeg beklager det sådan set, fordi det, der er sagt her, er ting, som i høj grad har bud til os, som i det kommende år må frygte en inflatorisk udvikling, der næppe kommer til at ligge bare på gennemsnittet af den europæiske, men som formentlig vil blive i den øvre ende af den almindelige europæiske inflation, og hvor vi nok havde særligt behov for at lægge mærke til, at der er bestræbelser for at forhindre prisstigninger på mere end 4 pct., og at man skal bestræbe sig på, at væksten i de offentlige udgifter ikke overstiger væksten i bruttonationalproduktet netop i 1973. Ingen af disse ting vil som bekendt være aktuel økonomisk politik i Danmark, og det er kun at beklage.

Vi deler den opfattelse, at der er en vis sammenhæng imellem landbrugspolitikken og regionalpolitikken inden for fællesmarkedet. Der er en vis saglig sammenhæng derved, at der er et problem med den industrielle udvikling i landområder, der affol-

[Niels Hølvæg Petersen.]

kes, og der er altså i høj grad en politisk sammenhæng derved, at Storbritannien skal betale det store bidrag til landbrugsordningerne og derfor gerne vil have noget igen på regionalpolitikken, hvor England jo har betydelige problemer i Nordengland.

Vi kan fra det radikale venstres side tilslutte os regeringens linje i dette spørgsmål om regionalpolitikken, som uden tvivl bliver et væsentligt politisk spørgsmål inden for fællesmarkedet.

Det er nok væsentligt i disse måneder, hvis vi et øjeblik skal kaste blikket på os selv og vor egen holdning til markedssagen, at vi beskæftiger os meget grundigt med, hvorledes markedsspørgsmålet skal behandles her i folketinget, for at sikre folketinget indflydelse på sagerne og for at sikre befolkningen en mulighed for at følge med. Jeg vil gerne slutte op bag dem, der tidligere har efterlyst, at vi i markedsudvalget og andre steder i folketinget diskuterer, hvorledes vi hurtigt kan komme i gang med at indrette os så godt som muligt, så folketinget kan få indflydelse og befolkningen blive informeret.

Communiqueet fra topmødet er jo temmelig omfangsrigt og ordrigt, men jeg mener, at det er et dokument, der i sin retning handler om politiske fremskridt, som handler også om større åbenhed imod de østeuropæiske stater, en større forståelse for u-landene, handler om en voksende erkendelse af miljøproblemerne i deres helhed som et helt centralt problem for de industrialiserede samfund i Vesteuropa, og som taler om forbedringerne både i det menneskelige og det fysiske miljø som en opgave med høj prioritet. Vi er ikke i det radikale venstre ukritiske beundrere af, hvad der foregår i fællesmarkedet, og vi savner heller ikke skepsis over for mulighederne for meget hurtige fremskridt, men vi ser i det, der tegner sig efter topmødet som helhed, en udvikling, som stemmer med danske interesser, og som betegner fremskridt i den europæiske politik.

Skovmand: Statsministeren og et par af de andre talere har udtrykt beklagelse over, at denne debat kommer så tidligt; hvis dette skal forstås som et ønske om at holde fri for markedsdebatten, kan jeg godt forstå

det, det ville jeg også gerne selv. Men der er det kedelige ved det, at EF-samarbejdet ikke på denne måde holder ferie. Det ruller af sted uden hensyn til det danske folketings, og hvis vi vil gøre os forhåbninger om at ændre kursen, er vi nødt til allerede nu at tage en debat om den fremtidige EF-politik.

Jeg er ganske enig med hr. Gert Petersen om, at det er et meget stort antal problemer, der skal finde deres løsning inden for det næste år, og jo før vi får formuleret vore synspunkter, des større er chancen for, at vi kan få indflydelse. Når beslutningerne skal træffes, vil det næsten altid være for sent at rette i detaljerne.

Her synes jeg faktisk ikke, at regeringen tilstrækkelig klart har markeret, at den ønsker at føre en politik. Jeg er glad for de betragtninger, hvor statsministeren siger, at vi er positivt indstillet i vort samarbejde, men at det skal ske uden for EFs institutioner og uden forpligtelser af den art, som gælder i Fællesskabet. Men ellers synes jeg, statsministeren i lovlig høj grad har valgt at tage en alt for venlig udlægning af, hvad der er vedtaget i Paris.

Det gælder f. eks. det valutamæssige samarbejde, hvor statsministeren siger, at nøgleordet er gensidig hensyntagen. Jeg synes, det ville være mere rigtigt at tale om hensyntagen til Fællesskabet, og denne hensyntagen kan godt blive problematisk for Danmark. Ved at indgå i et snævert valuta-samarbejde frasiger Danmark sig retten til at devaluere kronen eller lade den flyde. Det er muligt, at denne ret ikke er noget værd, men den har dog været brugt to gange i løbet af de sidste 5 år. Jeg føler, det er nødvendigt, at vi får en mere dybtgående debat om dette spørgsmål ikke alene her i folketinget, inden vi binder os til et sådant snævert samarbejde. Her som på andre punkter må regeringen føle det ansvar, der ligger i, at det, den vedtager, ikke kan laves om bagefter.

Statsministeren siger, at Danmark har to interesser, en direkte og en indirekte, i en fælles egnsudviklingsfond. Jeg synes, det er prisværdigt, at man fra dansk side er med til at støtte udviklingen i Syditalien og Nordengland. Ud fra den betragtning bør vi støtte tanken om fonden, men jeg vil nok spørge, om det er velbetænkt, hvis Danmark prøver at få Grønland draget ind i bil-

[Skovmand.]

ledet. De midler, vi vil kunne få fra den europæiske egnsudviklingsfond til Grønland, vil under alle omstændigheder være små i forhold til, hvad den danske stat i øjeblikket yder til Grønland. Allerede af den grund ville en europæisk støtte være af tvivlsom værdi, men hertil må lægges, at eksemplet kunne smitte, så fonden også ville komme til at yde støtte til alle de engelske og franske besiddelser, der ligger strøet omkring på de syv verdenshave, og det kan nemt komme til at koste os flere penge, end vi får til Grønland, i hvert fald hvis man regner efter indbyggertal og ikke efter km².

Men EF's egnsudviklingspolitik har også en anden side: kan vi få lov til at fortsætte med vores nuværende egnsudviklingsstøtte i de områder, den i dag omfatter, og kan vi forbedre denne støtte?

Statsministeren siger, at vi har interesse i at få hånd i hanke med omfanget af den økonomiske støtte, de enkelte medlemslande yder til fordel for bestemte egne eller erhverv. Ja vel, men det kunne jo være, at det var de andre, der tog hånd i hanke med os og gjorde det på en for os ubehagelig måde. Der er det at sige til det, at selv de dårligst stillede egne i Danmark ligger højt, når man sammenligner med Europas gennemsnit. De danske forhandlere må være vågne i disse spørgsmål.

Det samme gælder miljø- og forureningsproblemerne, hvor statsministeren citerer ministeren for forureningsbekæmpelse for at have tilkendegivet, at Fællesskabet aldrig må virke bremsende for det enkelte land, der ønsker at være foregangsland på området. Hvis denne udtalelse skal tages alvorligt, må Danmark, så vidt jeg kan se, tage to beslutninger, der godt kan vise sig at være upopulære.

Vi må for det første gå imod Kommissionens bestræbelser på at få fastlagt en fælles grænse for blyindholdet i benzin på 0,40 g pr. liter; det må være muligt for de enkelte lande at sætte en lavere grænse, hvis de ønsker en kraftigere indsats.

For det andet må vi gå imod den procedure, som Kommissionen har foreslået om forureningsbekæmpende foranstaltninger, en fremgangsmåde, som vil betyde, at sådanne foranstaltninger kan blive op til 10 måneder forsinket af EF's institutioner. Jeg

vil gerne spørge, om man er rede til denne stillingtagen fra regeringens side.

Om u-landene siger statsministeren, at Danmark principielt er imod, at EF betinger sig handelspolitiske fordele af u-landene, de såkaldte omvendte præferencer. Jeg er glad for, at dette princip slås fast. Men jeg er ikke så glad for, at statsministeren ser løsningen i, at al told på industrivarer afskaffes, og at u-landene til gengæld får nogle flere penge. Jeg er bange for, at denne fremgangsmåde vil låse u-landene fast i den hidtidige afhængighed af EF. Skal de kunne opbygge en selvstændig industri, må de have lov til at beskytte denne industri med toldsatser. Der findes mig bekendt ikke noget eksempel på et land, som har kunnet opbygge en industri uden beskyttelse i hvert fald i startperioden.

Det er nok, når alt kommer til alt, i forhold til u-landsproblematikken, at Danmark har størst mulighed for at øve en gavnlig indflydelse i EF. Denne indsats må efter min opfattelse have som hovedsigte at frigøre u-landene. Jeg håber, at regeringen vil arbejde mere bevidst for at nå det mål.

Ministeren for europæiske markedsanliggender (Ivar Nørgaard): Det er forståeligt, at medlemmer af dette ting, som før 2. oktober var tilhængere af, at vi skulle sige nej, nu føler, at en del af opgaven består i at være på vagt over for dem af os, der har sagt ja, og at man ønsker at fastholde os på den politik, vi lagde frem inden den 2. oktober. Det anser vi i og for sig for en god funktion for de tidligere EF-modstandere, hvis det blot ikke bliver til en demonstration og en fastholden af forudfattede opfattelser, som ikke lader sig rokke af faktiske forhold.

Jeg kan ikke helt frigøre mig for en fornemmelse af, at hr. Gert Petersen i nogen måde føler sig lidt fastholdt af gamle standpunkter, for jeg synes ikke, at der i de konkrete spørgsmål, hr. Gert Petersen fremdrog, var nogen form for bevis for, at regeringen skulle have fraveget de standpunkter, vi indtog også inden den 2. oktober. Jeg er helt enig med hr. Niels Helveg Petersen i, at der ikke er nogen forskel på indholdet af topmødebeslutningen og de punkter, jeg havde lejlighed til at fremlægge som den danske regerings punkter for det fremtidige samarbejde i EF, måske med én undtagelse

[Ministeren for europæiske markedsanliggender.]
ud fra en rent sproglig bedømmelse, og den forstod jeg selvfølgelig også at hr. Gert Petersen interesserede sig for, nemlig dette begreb „union“. Der er kun dertil at sige, hvad statsministeren uden tvivl senere vil uddybe, at dette begreb ikke omfattedes af en ensartet tolkning af topmødedeltagerne, og derfor ligger der altså ikke mere i dette begreb end det, man senere kan blive enig om; det vil igen sige, at det danske standpunkt for, hvor langt man ønsker at gå med hensyn til integration, også kan fastholdes, efter at man har tilsluttet sig den formulering.

Hr. Gert Petersen var navnlig inde på communicateets anvendelse af artikel 235 og mente, at der var noget farligt ved, at den specielt var blevet nævnt. Deri kan jeg ingenlunde give hr. Gert Petersen ret. Jeg synes tværtimod, at hr. Gert Petersen måtte føle sig trøstet af, at man i det communiqué specielt nævner artikel 235, idet man jo fremhæver, at de foranstaltninger, der skal gennemføres, skal gennemføres ved hjælp af Romtraktatens artikler, herunder også artikel 235.

Hr. Gert Petersen erindrer uden tvivl den diskussion, vi har haft både her i tinget og på masser af møder ude i landet om, hvor langt man ville gå med den økonomiske og monetære union, hvor ikke mindst hr. Gert Petersen meget ofte fremhævede Wernerplanen og dér flere gange hævdede, at der var en samstemighed mellem Wernerplanen og de beslutninger, der blev truffet på Ministerrådsmødet i februar-marts 1971. Men der er jo netop den meget væsentlige forskel på disse to papirer, at i Ministerrådsbeslutningen gjorde man udtrykkelig opmærksom på, at der ikke var taget stilling til, hvordan tredje fase skulle gennemføres, og det vil sige, at man ikke accepterede den vidtgående fortolkning af Wernerplanens forslag om en økonomisk-monetær union, hvor man jo talte om, at noget sådant skulle gennemføres ved nye overnationale organer. Hr. Gert Petersen ved uden tvivl, at netop når man anvender artikel 235, har man dermed afvist muligheden af at gå ind for nye overnationale organer, idet det ikke er muligt med hjemmel i artikel 235 at opbygge nye overnationale organer, hvorved de enkelte lande afgiver suveræniteten. Artikel 235 er en

udfyldningsartikel, som alene vedrører de forhold, der er omtalt i de operative artikler i Romtraktaten, og nye suverænitetsafgivelser eller optagelse af helt nye emner for det samarbejde kan ikke gennemføres ved hjemmel i artikel 235.

Det, man muligvis kunne forestille sig at man kan gennemføre, er en videre udbygning f. eks. af fiskeripolitikken, f. eks. af industripolitikken, fordi man på det tidspunkt, da man formulerede Romtraktaten, ikke havde forestillinger om, på hvilken måde man skulle praktisere et videregående samarbejde, men stadig væk inden for rammerne af det, der er indeholdt i de operative artikler i Romtraktaten. Jeg synes altså, at det, at man nævner artikel 235, burde være til trøst for hr. Gert Petersen, og efter min mening er det netop et bevis for, at man ikke er gået videre end det, vi hele tiden har ment man ikke burde.

Det lingvistiske problem om, hvad der står på brevpapiret fra sekretariatet, har jeg ikke kunnet fordybe mig yderligere i, men jeg har dog henvendt mig til tjenestemænd i markedssekretariatet og spurgt, hvordan ordet er opstået. Dér oplyser man over for mig, at det ikke er en engelsk oversættelse af „markedssekretariatet“, som er blevet dannet efter den 2. oktober, men tværtimod et begreb, man har anvendt helt tilbage i 1967, hvor vi havde den samme opfattelse af integration, som vi har i dag, og som vi også havde før den 2. oktober. Der er, så vidt jeg forstår, uden at jeg nu skal kaste mig ud i store sproglige debatter, et problem med, hvordan man skal oversætte markedssekretariatet eller ministeriet for markedsanliggender specielt til engelsk, fordi „market relations“ på engelsk opfattes på en noget andet måde end det, vi lægger i ordet „markedsforbindelser“ og „markedssager“. Men der er altså ikke nogen som helst form for ændring i holdningen gennem dette brevpapir; det har eksisteret længe.

Må jeg sige til det emne, som både hr. Gert Petersen og hr. Skovmand var inde på vedrørende forholdet til u-landene, at der heller ikke ved de beslutninger, der blev truffet på topmødet i Paris, har fundet nogen form for ændring sted i forhold til det, der har været den danske regerings erklærede holdning i disse sager. Det, vi her har tilsluttet os, er fuldt på linje med det, der

[Ministeren for europæiske markedsanliggender.] har været den danske regerings synspunkt, og det er tværtimod understreget i communiquéet fra Paris, at der skal være tale om en global politik for udviklingssamarbejdet på verdensomspændende plan; altså, man har faktisk indrettet sin holdning i noget højere grad end tidligere efter de synspunkter, vi har lagt frem, hvor vi jo har påpeget, at når nu England kom med, var der en risiko for, at den landekreds, man specielt kom til at interessere sig for, ville blive begrænset til de tidligere franske besiddelser og de tidligere engelske, og det fandt vi ikke var verdensomspændende eller globalt nok, men vi mente, at så måtte man nyformulere sin politik over for udviklingslandene, således at det blev dem alle. Dette globale synspunkt er netop fæstnet i communiquéet, og jeg kan også nævne, at efter at vi har haft møde i mandags om Middelhavslandene, er det blevet yderligere understreget, at landene, måske bortset fra Frankrig og Italien, alle lagde overordentlig stor vægt på det globale synspunkt og netop var modstandere af, at man diskriminerede i højere grad ved at gøre noget særligt og ekstraordinært for disse Middelhavslande.

Flere af ordførerne var inde på spørgsmålet om forholdet mellem regeringen, folketinget og organerne i fællesmarkedet, og jeg skal gøre et par enkelte bemærkninger herom.

Det har hele tiden været regeringens klare målsætning, at vi måtte finde frem til samarbejdsformer, som gjorde det praktisk muligt, at folketinget ikke blot blev orienteret om det, regeringen skulle tage stilling til, før regeringen havde taget denne stilling og meddelt den i fællesmarkedet, men også fik viden om, hvad der forberedtes i fællesmarkedet, så tidligt, at folketinget selv kunne tage sagen op og drøfte den indbyrdes og derefter med regeringen. Det er jo åbenbart, at i en periode, hvor vi ikke er egentlige medlemmer, kommer der en række problemer, fordi de andre har behandlet spørgsmålene i længere tid og vi så pludselig på grund af deres venlighed kommer til at være med til at drøfte nogle af tingene i slutfasen, inden vi egentlig er blevet medlemmer, inden vi er kommet ind i proceduren.

Men det er åbenbart, at når vi efter den 1. januar er egentlige medlemmer, vil vi også

være ganske anderledes og bedre stillet i denne sag. For det første vil der ske det, at vi automatisk vil få dansk respekteret som et officielt sprog, der vil blive anvendt også ved udfærdigelse af papirerne, herunder Kommissionens papirer, som sendes frem i øjeblikket hovedsagelig kun på fransk og derefter oversat til engelsk og tysk. Dansk vil altså blive et officielt sprog, således at man i Kommissionen, i Rådet og i Parlamentet vil sikre, at de officielle papirer også bliver fabrikeret på dansk, samtidig med at de bliver det på de andre sprog. Det vil hjælpe orienteringen af det danske folketing og i øvrigt af administrationen og de forskellige ressortministerier herjemme betydeligt.

Men for det andet vil vi også have mulighed for ved tilrettelægnningen af arbejdet i det udvidede fællesmarked at få fastlagt en procedure, der gør det nemmere og mere sikkert, at vi tilstrækkelig tidligt får papirerne frem til drøftelse.

Dér vil jeg gerne vende tilbage til noget, som både hr. Nyboe Andersen og hr. Niels Helveg Petersen og den konservative ordfører var inde på, nemlig Strasbourg-Parlamentets rolle. Jeg tror ikke, lige så lidt som den socialdemokratiske ordfører, hr. Poul Dalsager, at det er af betydning at gå ind for direkte valg til Strasbourg-Parlamentet i overskuelig fremtid. Det, der er af væsentlig betydning, er, at de danske politikere, de 10 personer, der bliver valgt ud af denne folketingsaal, og som kommer til at deltage i møderne i Strasbourg, hvor de kommer til at behandle papirer fra Kommissionen, som sendes til Parlamentet og til Det økonomisk-sociale Udvalg, før det kommer hjem til den danske regering, er i nøje kontakt med denne sals øvrige politikere og specielt med deres egne grupper, således at de dernede kan skaffe oplysninger, som kan komme hjem til grupperne, og kan give udtryk for synspunkter, som de ved har dækning i deres egen gruppe herhjemme. For en af fejlene, kan vi vist godt indrømme, ved det nuværende Europaparlament er, at der er for lidt kontakt mellem de europæiske entusiaster, der sidder i Europaparlamentet, og de mere jordbundne og nøgterne realpolitikere, der sidder hjemme i parlamenterne og siger nej til de ting, de ellers er blevet så enige om i Strasbourg.

[Ministeren for europæiske markedsanliggender.]

Derfor tillægger jeg det en stor betydning, ikke blot at man udpeger 10 mennesker her fra folketinget, der vil gå aktivt ind i arbejdet, men også at disse 10 folketingsmedlemmer har den snævraste kontakt hjem til dette folketing om de emner, der behandles i Europaparlamentet. Det anser jeg for langt mere betydningsfuldt end, hvad jeg opfatter som en teoretisk diskussion om, hvorvidt man skal have direkte eller indirekte valg til forsamlingen dernede. Det mener jeg man roligt kan vente med at begynde at realitetsdrøfte, til vi har fået betydelig bedre erfaringer ved at have samarbejdet med de øvrige.

Hr. Nyboe Andersen spurgte om Færøernes stilling i forbindelse med den sag, vi behandlede i går med opsigelsen af vort medlemskab af EFTA. Kort kan jeg sige, at vort medlemskab af fælledsmarkedet jo i forhold til artiklerne 25 og 26 og tiltrædelsestraktaten ikke finder anvendelse for færingerne, idet færingerne først senere, nemlig senest den 31. december 1975, skal tage stilling til og vi skal meddele fællesmarkedet, om færingerne vil blive medlem. Vi har opnået i den særlige protokol om Færøernes forhold, at der ikke i det tidsrum, hvor færingerne ikke er blevet medlem af fællesmarkedet, men vi er det, kommer til at ske nogen ændringer i forholdet mellem Danmark og Færøerne toldmæssigt og på anden måde.

Men hvad angår Færøernes stilling over for EF, bliver Færøerne behandlet som et hvilket som helst andet tredjeland. Jeg forstod, at det, hr. Nyboe Andersen specielt interesserede sig for, var spørgsmålet om de arrangementer, Færøerne som medlem af EFTA havde opnået over for andre EFTA-lande, specielt England og Sverige, med hensyn til frosne fiskefileter. Der ligger det sådan, at man kan fortsætte den ordning, Danmark har med Sverige, som også omfatter færingerne, men der er endnu ikke taget stilling fra engelsk side til, hvordan englænderne vil forholde sig over for færingerne og i øvrigt heller ikke over for nordmændene, idet det jo nu er spørgsmålet, hvad det er for udgangstoldpositioner, englænderne vil anvende, når toldtilpasningen skal finde sted efter engelsk medlemskab af fællesmarkedet. Der har vi over for nordmændene straks svaret, at vi ville anvende de toldpo-

sitioner, der gjaldt pr. 1. januar 1972, og de var jo nul, fordi vi begge var medlem af EFTA. Men englænderne har ikke svaret nordmændene på samme imødekommende måde, som vi har, og man må formode, at englænderne vil optræde over for færingerne på samme måde som over for nordmændene — det ved vi i hvert fald ikke noget modsat om — og derfor må vi gå ud fra, at englænderne vil lade det bero på forhandlinger og specielt de norske forhandlinger uden tvivl med fællesmarkedet om, hvilken udgangstoldposition de vil anvende. De har formelt ret til at anvende en 10 pct. toldsats, men de kan altså, hvis de vil være venlige, sige, at det er den, der gjaldt 1. januar 1972, som er nul, og hvis det sker, vil det kun blive et meget lille praktisk problem. Det ved vi altså ikke, og vi vil selvfølgelig forsøge både at støtte nordmændene i, at de får den ordning, de vil have med englænderne, og herunder også støtte færingerne i, at det skulle blive den samme ordning, de kunne få.

Endelig skal jeg nævne de to spørgsmål, som hr. Skovmand var inde på. Det er jo ikke noget nyt, at vi nu kan blive bundet til at holde faste valutakurser. Det er jo ikke noget, der er sket, fordi vi efter 2. oktober er kommet ind i et samarbejde, og fordi finansministrene har holdt møder efter den 2. oktober. Det har jo hele tiden, som det klart er fremgået af de markedsdebatter, vi har haft i denne sal, været et erklæret dansk ønske, at vi fik bundne valutakurser, at vi fik faste valutakurser, fordi vi ikke har følt os overbevist om hr. Skovmands argumentation. Vi har haft den diskussion utallige gange. Hr. Skovmand har argumenteret imod, at vi gik ind i en sådan ordning, fordi hr. Skovmand mente, at vi derved mistede et instrument i vores økonomiske politik, mens vi andre har lagt hovedvægten på, at vi fik faste forhold, således at de andre også blev bundet, og det var fordelene for os. Historisk viser det sig jo, at vi altid har måttet følge de andre, og at det var de andre, der skabte os problemerne, når de ændrede deres valutakurser. Der er altså ikke tale om noget nyt, og derfor kan der heller ikke være tale om, at vi skulle være i en særlig forpligtet situation til at drøfte disse ting yderligere; vi har taget vores standpunkt, og i denne sal har der vist sig at være et

[Ministeren for europæiske markedsanliggender.]

overvældende flertal for, at vi var interesseret i at binde disse valutakurser.

Vedrørende de omvendte præferencer — det er det sidste, hr. Skovmand spurgte om — skal jeg nævne, at den formulering, statsministeren gav, dækker det konkrete, at det kan være, det vil være bedre for u-landene, at vi løser deres problemer konkret i konkrete situationer, og at det ikke er sikkert, at de bare får alle tingene klaret ved, at man ikke har omvendte præferencer. U-landene er som bekendt højst forskelligt udviklede. Der findes fattige udviklingslande, meget fattige, der findes nogle mindre fattige, der findes nogle, som ligger lige på grænsen til, om man overhovedet bør kalde dem u-lande, og det gælder jo ikke mindst de europæiske lande, man taler om i forbindelse med Middelhavsordningerne. Derfor bliver resultatet uden tvivl, at man kommer til at løse spørgsmålet pragmatisk ved, at nogle lande kommer til at give nogle modydelser, fordi det er rimeligt, at de skal modnes til at være medlem af fællesmarkedet. Det gælder f. eks. Tyrkiet og Grækenland og andre lande. De bør ikke udsættes for at skulle give modydelser i form af fri adgang fra europæiske producenter. Det er det standpunkt, vi har fremhævet i den debat, der fandt sted i mandags i Ministerrådet i fællesmarkedet, og jeg tror, at man også har en god chance for, at det ender med, at man ser meget pragmatisk på det og tager landene op gruppe for gruppe.

(Kort bemærkning).

Knud Bro: Ministeren betegnede de 10 medlemmer af Europaparlamentet som Europaentusiaster i modsætning til de mere jordbundne realpolitikere herhjemme. Må jeg spørge, om ministeren her har beskrevet det princip, hvorefter hans eget parti har valgt medlemmer, eller er det en karakteristik, der gælder os alle?

Ministeren for europæiske markedsanliggender (Ivar Nørgaard): Jeg tror, hr. Knud

Bro har misforstået mig. Jeg talte om de erfaringer, man har haft i det hidtidige Europaråd, hvor der ikke har siddet 10 danske repræsentanter, og hvor vi har set — nu taler jeg altså om EF-parlamentet — eksempler på, at man i dette EF-parlament entusiastisk har stemt for nogle meget integrationsistiske, vidtgående føderalistiske opfordringer til regeringerne, som deres egne partimedlemmer hjemme i parlamenterne er gået imod, og som deres regeringer helt klart slet ikke fremmer i Bruxelles. Det, jeg i al beskedenhed ville forsøge at fremme, var, at den afstand ikke blev så stor for de 10 medlemmer, der blev udpeget af dette parlament, at der altså blev mere forbindelse mellem de 10 medlemmer og deres hjemlige grupper og også gerne regeringen, end man har set for de andre landes vedkommende.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen: Min korte bemærkning er en opbakning af ministerens synspunkt. Jeg vil gerne bekræfte — vi har haft en drøftelse ministeren og de 4 valgte socialdemokrater imellem — at der ikke hos os er tale om mindre entusiasme for ideen end hos andre, og jeg er helt sikker på, at de øvrige medlemmer af den danske delegation vil være ganske enige med os i, at vi ikke skal ned og deltage i disse vældige falbelader, som navnlig sydeuropæere har en tendens til at få ført ind i hver eneste diskussion. Jeg tror, at dér, hvor vores delegations styrke skal vise sig, er ved det praktiske arbejde, hvor vi kan henvise til, at der rent faktisk kom til at ske noget rundt omkring i parlamenterne på de områder, hvor vi er gået ind for noget. Og jeg tvivler ikke et øjeblik om, at hr. Knud Bro kommer op og bekræfter nu, at det også er hans praktiske natur at gøre det. Men vores entusiasme for ideen bliver ikke mindre af den grund.

(Kort bemærkning).

Knud Bro: Jeg kan først sige, at det strider mod min europæiske opfattelse at gå ud

[Knut Bro.]

fra, at sydeuropæere er særlig forfaldne til falbelader.

Men når jeg tager ordet, er det for at takke ministeren for supplementet; det gør opgaven væsentlig lettere for os.

Økonomi- og budgetministeren (Per Hækkerup): Hr. Gert Petersen gjorde nogle bemærkninger vedrørende proceduren omkring mødet af økonomiministre den 30. og 31. oktober. Udenrigsøkonomi- og handelsministeren har jo berørt spørgsmålet, og jeg kan helt tilslutte mig det, som han sagde ved denne lejlighed.

Jeg kan tilføje, at vi naturligvis var lige så meget beklagende over for, at det hele kom så pludselig, som det kom, og at vi derfor ikke havde fornøden tid hverken til at gennemdrøfte tingene selv eller til at give markedsudvalget andet end mundtlige oplysninger. Men på den anden side prøvede vi altså på at give markedsudvalget mundtlige oplysninger, inden den danske delegation rejste derned.

Jeg kan også give udtryk for beklagelse over, at vi, efter at vi er kommet hjem, ikke havde det skriftlige materiale foreliggende på dansk, sådan at markedsudvalget kunne få det, inden vi holdt møde i markedsudvalget. Men jeg vil næsten tro, at hvis vi havde holdt møde i markedsudvalget — jeg tror, det var om fredagen, efter at konferencen var sluttet om tirsdagen — og der ikke var blevet givet nogen rapport fra denne konference, ville hr. Gert Petersen have været en af de første, og sikkert med rette, til at bebrejde os, at vi ikke gav et referat af de forhandlinger, der havde fundet sted.

Jeg vil også gerne om proceduren tilføje, at jeg tror, vi, når vi nu kommer ind i det fastere samarbejde også i vor egen interne procedure, har muligheder for at forbedre forholdene sådan, at vi i højere grad vil være i stand til at betjene folketings- og folketingets markedsudvalg bedst, inden vi tager forpligtende standpunkter.

Med hensyn til det, der skete på økonomi- og finansministermødet, vil jeg henvise til, at det punkt, hvor vi tog standpunkt, kan jeg sige, er artikel 11 i *communiquéet*, hvor det siges:

„I overensstemmelse med den procedure, der er fastsat for perioden forud for

tilslutning, er de kommende medlemsstater blevet rådspurgt om denne resolution. De har erklæret sig enige i målene i denne resolution. Under hensyntagen til deres respektive situation og til de virkemidler på den økonomiske politik område, som de har til deres rådighed, erklærer de sig rede til at tage sådanne skridt, som vil gøre det muligt for dem at nå disse mål.“

Jeg vil tro, at hr. Gert Petersen vil være helt tilfreds med denne formulering, hvor det klart og tydeligt siges, at vi vel erkender målsætningen, men at vi med hensyn til de midler, der skal bringes i anvendelse for at tilstræbe denne målsætnings virkeliggørelse, må tage udgangspunktet i vor egen økonomiske situation og i de politisk-økonomiske midler, vi har til rådighed. Og målsætningen, som vi altså har bekendt os til, er udtrykt i *communiquéets* første artikel, hvor det hedder:

„Medlemsstaterne bestræber sig på at nedbringe stigningstakten i forbrugerpriserne fra december 1972 til udgangen af 1973 til 4 pct. bortset fra eventuelle virkninger af ændringer i den indirekte beskatning.“

Jeg ville nok have set, om nogen dansk delegation, der deltog i en sådan konference, kunne have undladt at tilslutte sig, at man ville bestræbe sig på at nedbringe prisstigningerne. Jeg vil tro, at også her er hr. Gert Petersen helt og fuldt enig i formuleringen.

Men så spørger hr. Gert Petersen: på hvilken måde vil vi så gøre det? Ja, det er det, vi skal drøfte i den kommende tid, idet vi må regne med, at når medlemskabet træder i kraft den 1. januar 1973, vil det være problemer, som man i Fællesskaberne på samme måde som over for medlemslandene vil være interesseret i at høre om, hvorledes man griber den økonomiske politik an for at søge denne målsætning opnået. Og vi vil da også efterhånden udarbejde de synspunkter og fastlægge den politik, som vi kan meddele Fællesskaberne at vi søger virkeliggjort i Danmark. Men at tage en diskussion på nuværende tidspunkt af, hvorledes disse bestræbelser nærmere skal udfoldes, ville jeg anse for ikke at være særlig hensigtsmæssigt.

Endelig vil jeg gerne sige til hr. Skovmand i tilslutning til det svar, der allerede er givet af udenrigsøkonomi- og handelsmi-

[Økonomi- og budgetministeren.]

nisteren, at jeg tror, hr. Skovmand ikke rigtig har forstået, hvad det drejer sig om på dette område. Det, vi har givet tilslutning til ved meddelelsen om, at vi genindtræder i den europæiske aftale, er, at vi søger de kurssvingninger, der kan ske fra dag til dag, fra uge til uge, holdt inden for det, man kalder slangen, med ret snævre udsving i forhold til de andre europæiske valutaer. Alle de europæiske valutaer har mulighed for inden for det, man kalder tunnelen, som er fastlagt i Smithsonian-aftalen i december måned sidste år, at variere betydelig mere, men det, vi altså har forpligtet os til med den europæiske aftale, er stort set at variere i takt med de andre europæiske valutaer og kun med små eller mindre udsving i forhold til dem.

Samtidig arbejder vi — og dér foregår drøftelserne inden for Fællesskabernes rammer — for at få ændret de regler, der gælder for, hvilke midler man kan bruge, og hvornår man kan bruge dem, for at søge at stabilisere valutakurserne. Jeg tror også, det må siges at være en dansk interesse, at vi her får en friere adgang til på et tidligere tidspunkt at sætte ind, hvis der sker kursforskydninger, som vi ikke mener er acceptable eller hensigtsmæssige ud fra vort synspunkt, og ligeledes at man i valget af de midler, der kan bringes i anvendelse, har en noget større frihed, end man har efter den nuværende aftale. Vi regner med eller håber i hvert fald på, at vi kan nå frem til nye regler inden udgangen af året, således at vore interesser på dette felt kan blive tilfredsstillende.

Men det er alt sammen svingninger i forhold til det, som skulle være den permanente paritetskurs. Denne permanente paritetskurs er altså det, vi tilstræber at fastholde, og som udenrigsøkonomi- og handelsministeren sagde det, må det være i dansk interesse, at vi søger så stabile forhold på de internationale valutamarkeder og kursmarkeder som overhovedet muligt. Men det betyder ikke, hvis Danmark kommer i en særdeles vanskelig økonomisk situation, at vi så dermed har afskåret os fra at ændre paritetskursen. Det er en undtagelsessituation, og det er en undtagelsessituation at ændre pariteterne eller vores del af pariteterne, som alene kan begrundes i, at vi kommer ud

for så store økonomiske vanskeligheder, at vi med de hjælpemidler, der står til rådighed inden for aftalerne, ikke er i stand til at opretholde valutakursen.

Vi har altså ikke bundet os for tid og evighed til noget, som er ude af takt med den økonomiske udvikling i Danmark, men vi regner med, at den økonomiske udvikling i Danmark vil forme sig på en sådan måde, at vi vil være i stand til at holde os i forhold til de paritetskurser, som bliver fastlagt endeligt formentlig engang i løbet af næste år, og så klare os med de midlertidige svingninger inden for de rammer, som er fastsat ved de aftaler, vi har tiltrådt.

Statsministeren (*Anker Jørgensen*): Jeg synes først, jeg har lov til at konstatere, at den debat, der har været indtil dette øjeblik, har været ganske afdæmpet, og der er vel ikke kommet væsentlige nye aspekter frem i debatten omkring tilslutning eller ikke-tilslutning til EF. Det er, ligesom om man har forstået, at problemerne i EF ikke i og for sig er nyere, er anderledes end dem, vi fægtede henholdsvis for og imod, da vi stod over for afgørelsen af, om vi skulle sige ja eller nej til et udvidet fællesskab.

Hr. Gert Petersen har i sit indlæg været inde på bl. a. den europæiske union. Hr. Gert Petersen sagde, at statsministeren havde forpligtet sig om ikke juridisk så i hvert fald moralsk til en politisk union. Nu er der ingen tvivl om, at det er en bevidst misforståelse, når hr. Gert Petersen taler om en politisk union. Det er nemlig helt tydeligt i kommunikøet, i udtalelsen fra mødet dernede, at der ikke står en „politisk union“, men derimod en „union“. Nu skal jeg da gerne medgive, at når man beskæftiger sig f. eks. med økonomiske problemer, indgår der naturligvis elementer af politik i det også, men det er klart, at siger man politisk union, så siger man noget, som i bevidstheden hos folk er mere vidtgående.

Jeg synes også, det er værd at lægge mærke til, at topmødet i Paris var præget af modsætninger. Det var præget af, at man trods modsætningerne blev enig, men også af den kendsgerning, at der ikke mindst fra hollandsk side blev givet udtryk for en meget vidtgående integrationslinje, mens der f. eks. fra fransk side traditionelt blev givet udtryk for en forsigtig europæisk indstilling.

[Statsministeren.]

Det er også helt tydeligt, at man i communicate bevidst undgik de begreber, som tidligere har givet anledning til så megen diskussion, nemlig: bør det være en føderation, eller bør det være en konføderation?

Lad mig lige sige lidt om begrebet union, for der er vel nok dem, der vil mene, at når vi sådan moralsk har forpligtet os til en union, må det vel være rart lige at finde ud af, hvad dette begreb egentlig dækker. Jeg mener, man kan sige, at en union vel nærmest er et fremmedord for en sammenslutning. Vi er allerede medlem af en sammenslutning. Dele af denne sammenslutning skal være mere integrerede end de andre dele, f. eks. netop på det valutariske og monetære område. Men alt i alt er det et temmelig neutralt ord og ikke mere forpligtende, end hvad man, efterhånden som forhandlingerne pågår, vil være enig om at udvikle det til.

Hr. Gert Petersen var også inde på spørgsmålet om de tidligere koloniområder, som jo ikke mindst nu, efter at England kommer ind, bliver et betydelig større område. Det, hr. Gert Petersen var lidt utilfreds med, var, at communicate taler om en fortrinsstilling af de kolonilande eller tidligere kolonilande, som Frankrig og England har haft. Nu skal man vel lige allerførst gøre sig klart, at når et europæisk fællesskab består af lande, der tidligere har haft kolonier, har eller har kolonier under afvikling, er det vel egentlig ikke så mærkeligt, om disse lande under hensyn til den nære tilknytning, de har haft til disse lande, også føler sig forpligtet til at vise lidt mere hensyn til disse lande end til andre u-lande. Jeg tror, at Danmark ville indtage samme stilling, hvis vi havde kolonier. Det har vi jo ikke, men vi har alligevel taget ganske vigtige hensyn til de særinteresser, som Grønland — uden sammenligning i øvrigt — og som Færøerne har haft.

Jeg tror også, det er vigtigt at slå fast, at netop ved, at England kommer ind, bliver disse u-lande, der åbenbart skal favoriseres, så mange, at det er en aldeles afgørende del af alle u-lande, der bliver omfattet af den særlige omsorg. Endelig skal hr. Gert Petersen naturligvis ikke glemme, at der også er en fælles målsætning i communicate, hvad

angår u-landene og u-landspolitikken, som er særdeles positiv.

Hr. Gert Petersen sagde — ja, jeg ved ikke, om det er citeret helt rigtigt — at det var en stor mundfuld, man var gået i gang med, ved at man i communicate havde vedtaget, at man på 12 store væsentlige områder skulle udvikle samarbejdet eller, om man vil, integrationen og skulle gøre det i løbet af relativt kort tid. Hr. Gert Petersen sagde, at det var et ambitiøst program. Det vil jeg gerne skrive under på at det er. Det er også så ambitiøst, at jeg ikke føler mig helt sikker på, at EF vil kunne leve op til det alt sammen, men det sker jo, at man i resolutioner sætter sig et mål, som ikke altid kan nås. Det mener jeg at vi har erfaringer for mange steder.

Hr. Gert Petersen harcelerede vist lidt over begrebet „livets kvaliteter“. Jeg kunne egentlig godt skrive under på denne harceleeren, for hvad er egentlig dette begreb? Men mon ikke man lige skal gøre sig klart, at når man skal oversætte visse begreber eller ord fra et andet sprog, og hvis man skal gøre det så direkte, som det her er sket, kan det komme til at lyde meget fremmed i f. eks. danske øren. Jeg tror, det er det, der er tale om; vi er ikke vant til det begreb, og alligevel er vi vant til det, der ligger i begrebet. Er det ikke netop sådan, at hr. Gert Petersen var lidt utilfreds med, at miljøproblematikken ikke havde fået plads nok? Ja men livets kvaliteter er også miljøpolitik; det er i hvert fald udtryk for, at man skal stræbe imod miljøpolitik i ordets videste betydning. Det betyder også trivsel, ja, det betyder alle de andre, ikke strengt økonomiske ting; selv om økonomi også kan være grundlag for trivsel m. m., så betyder det, altså alle disse ting, som velstandssamfundene lægger stadig mere vægt på.

Endvidere sagde hr. Gert Petersen, at der kun var disse 5 linjer om miljøpolitik. Jeg tror, man skal kigge communicate igennem, for det, der ligger i begrebet „miljø“, indgår fleres steder i communicate ikke blot dér, hvor man i traditionel forstand taler om miljøpolitik.

Det er egentlig ganske interessant, at man fra socialistisk folkepartis side ligesom kritiserer, at EF ikke er gået vidt nok, ikke har været præcist nok, når det drejer sig om

[Statsministeren.]

at lave miljøpolitik. Der er dog i hvert fald ét område her, hvor EF synes at være tilhænger af en videregående integration, for nu at bruge det udtryk, end den, som vi måske i andre situationer ville være betænkelig ved.

Der har fra forskellig side også været bemærkninger om den behandling, som EF-problemerne får eller skal have fremover her i folketinget og i markedsudvalget. Der har været fremsat ønske om, at behandlingen af disse problemer bliver effektiv, at der bliver den fornødne tid til det, og at vi får den fornødne indflydelse og medbestemmelsesret på afgørelser, som skal træffes i Bruxelles.

Jeg tror, det var hr. Nyboe Andersen, der spurgte, om man havde tænkt sig at lovgive på dette område, altså lovgive omkring markedsudvalgets stilling. Det er min opfattelse, at det vil være rigtigt at gøre det, og jeg vil i hvert fald tage det op i regeringen, overveje, under hvilken form en lovgivning kan komme frem til folketinget, således at man lægger fast, hvad der er markedsudvalgets opgave, hvad der er proceduren ved behandlingen af sager, som der skal tages stilling til på folketingets vegne, og hvornår disse sager ikke blot skal være i markedsudvalget, men hvornår de skal ned i tinget. Jeg kan give tilsagn om, at dette vil blive taget op i regeringen.

Hr. Knud Bro var inde på spørgsmålet om miljøproblemerne og sagde, at der i min erklæring var nogle citater af, hvad vores miljøminister, Kampmann, har udtalt på en særlig konference om miljøproblemer for nylig. Jeg må lige bemærke, at når hr. Knud Bro siger, at den slags nok kunne gå i Folkets Hus, men altså ikke her, så forstår jeg egentlig ikke, hvad hr. Knud Bro mener. Men til selve sagen. Hvad er det, der står i minister Kampmanns principper? Det er, at fællesskabet skal være garant for, at intet medlemsland sækker bagud i miljøbeskyttelsesarbejdet. Det vil sige, at vi skal alle være bundet til gode standarder eller normer for miljøpolitikken. Men selv om vi kan binde os til gode normer på dette område, betyder det ikke og bør det ikke betyde — det er det, minister Kampmann siger i det andet princip — at de enkelte lande, der måtte være mere progressive, ikke godt kan gå videre. Det synes jeg egentlig er en prak-

tisk og rigtig målsætning, og det må være en målsætning, som hele denne sal kan samles om, både tilhængere og modstandere. Hr. Knud Bro og hr. Nyboe Andersen har også været inde på spørgsmålet om parlamentets stilling. Under topmødet i Paris gav jeg — det var efter, at ikke mindst den hollandske premierminister havde haft et meget, meget heftigt indlæg, som med fynd og klem gik ind for, at nu skulle parlamentet fuldt og helt være det sted, hvor alle ting afgjordes — udtryk for forundring over, at topmødet nu pludselig skulle løse dette problem, som EF i 15 år selv i dette begrænsede forum af seks lande ikke har kunnet løse. Nu kommer man fra hollandsk og til dels også fra belgisk side og siger, at nu skal dette løses på et topmøde, hvor tre nye lande er kommet til, men endnu ikke rent formelt er kommet inden for Fællesskabet. Jeg mente, at det var en lille smule uanstændigt at presse på i den grad. Efter at bl. a. vi havde givet udtryk for det synspunkt, faldt sagen, og man blev enig om, at Parlamentet selv skal overveje, hvorledes dets arbejde kan udbygges og effektiviseres, ligesom man blev enig om, at et udvalg i en 3-årig periode skal drøfte disse ting.

Derimod gav vi udtryk for, at vi mener, at Ministerrådets arbejde skal styrkes og effektiviseres. Jeg gav bl. a. udtryk for det synspunkt, at det ville være hensigtsmæssigt, om der i alle lande var noget i retning af en, jeg brugte ikke betegnelsen Europaminister, men den blev brugt af andre, en slags Europaminister, der fuldt og helt kunne arbejde for de opgaver, der følger med, at et land er medlem af et fællesskab, der stiller så mange krav til interesse og opmærksomhed og giver så meget arbejde til ministerierne. Det vil være nødvendigt, også fordi det ikke er hensigtsmæssigt, at alle ministre på stribe med passende mellemrum rejser til Bruxelles, hvis ikke der samtidig er en effektiv koordination af, hvad disse ministre, undervisnings-, social-, arbejdsminister osv., tager ned og er med til at overveje eller beslutte. Derfor er det vældig vigtigt, at markedsministeren eller Europaministeren har en stærkere, en mere central rolle i de enkelte regeringer. Jeg tror godt, man kan sige, at der blev taget godt imod dette synspunkt.

Lad mig sige om selve Parlamentet, at

[Statsministeren.]

det står ingen steder skrevet, at det ikke kan være rigtigt på et eller andet tidspunkt at gå ind for direkte valg til Parlamentet, men jeg tror, der her er behov for en temmelig langvarig modningsproces. En af repræsentanterne fra et af de store lande sagde bl. a.: Hvis vi i dag gennemførte Europaparlament med direkte valg, måtte vi frygte, at der kun ville være 25-30 pct. af landenes vælgere, der ville gøre sig den ulejlighed at stemme. Om opfattelsen er rigtig eller ej, kan vi naturligvis ikke på forhånd sige, men jeg tror, der er noget rigtigt i, at tanken om et fælles parlament for Europa eller for de 9 lande må have mere tid til at modnes, man må arbejde videre med den, men det haster bestemt ikke farlig meget med at få den udviklet.

Hr. Nyboe Andersen sagde, at vi i fremtiden måtte lægge mindre vægt på principdebatten og mere vægt på stillingtagen til nye konkrete samarbejdsopgaver i EF. Jeg kan nøjes med at sige, at jeg tror, det er rigtigt. Nu kan det være svært at skille principper og konkrete sager totalt ad, men det må være en opgave ligesom at forlade de mere generelle principdebatter og gå over til at tage stilling til, om det vil være rigtigt på dette eller hint område at udvikle samarbejdet. Det må være det, der er folketingets, det, der er markedsudvalgets opgave fremover.

Hr. Nyboe Andersen sagde også, at det var måske nok svært for Danmark at leve op til den målsætning, som også budget- og økonomiministeren har redegjort for om de 4 pct. prisstigninger i løbet af næste år. Jeg tror desværre også, at det kan blive svært at holde inflationen inden for de 4 pct., men når hr. Nyboe Andersen så siger, at det vil særlig være svært for Danmark, som har en pristalsregulering på arbejdsmarkedet, benyttede hr. Nyboe Andersen jo bare lejligheden til at køre frem med en gammel trav. Hvad er sandheden om prisudviklingen i fællesmarkedet? Hvad er sandheden om prisudviklingen i Danmark?

Det var interessant, at hr. Nyboe Andersen havde tal for, hvorledes det lå med pengemængden i Danmark i forhold til de andre lande, men netop på dette område, som han kritiserede, nemlig pristalsreguleringen, var han slet ikke opmærksom på og måske ikke

kendt med, hvorledes det ligger med prisudviklingen.

Jeg vil gerne tillade mig at læse nogle tal op for prisudviklingen i Europa. Det drejer sig om sæsonudjævnedede tal, som for 1972 viser følgende. Jeg tager Danmark først: 5,9 pct.; det er mere end de 4 pct., indrømmet. I Frankrig er det imidlertid 7,9 pct., i Tyskland 6,9 pct., i Italien 8,1 pct., i England 8,7 pct., i Belgien 7,6 pct., i Irland 9,5 pct. og i Holland 6,5 pct. Tager man også tallene fra andre lande i Europa, viser det sig, at Danmark ligger så nogenlunde pænt, men altså desværre ikke så lavt som på de 4 pct., som er målsætningen for næste år.

Hr. Niels Helveg Petersen stillede det spørgsmål, om topmødet i Paris nu var en historisk begivenhed, og spurgte: var beslutningerne historiske? Han kom til den opfattelse, at det var de ikke. Jeg vil stort set give ham ret i denne opfattelse. Det var ting, som vi kendte i forvejen, og alligevel vil jeg gerne tilføje, at der var nye tendenser i beslutningerne, netop tendenser, som hr. Niels Helveg Petersen i sit indlæg på anden måde selv understregede. Det var igen dette med miljø, med medinflydelse, og det er disse tendenser, jeg nok synes man skal lægge mærke til.

Jeg synes også, at den åbenhed, der er over for østlandene, over for tredjelændene, er et udtryk for, at EF er ikke dette vældig lukkede marked, som modstanderne fortalte os at det var; det er tværtimod udgangspunktet for et betydelig bredere samarbejde verden over.

Men ellers er det vel rigtigt at sige, som hr. Niels Helveg Petersen også sagde det, at den store betydning af topmødet i Paris var markeringen af, at det nu virkelig er ved at blive et Europa, i hvert fald er seks lande blevet til ni, og det er ikke mindst med Englands tilslutning til EF blevet et meget, meget større fællesskab. Det er den vigtigste ting, der blev markeret ved denne lejlighed.

Jeg vil også gerne understrege, hvad hr. Niels Helveg Petersen sagde om betydningen af, at man havde rådslagning om det økonomiske samarbejde. Hvor er det sandt og rigtigt, at et lille lands økonomiske politik er afhængig af, hvad der sker ikke mindst i de større lande, men også i de andre små lande, som ligger i dets nærhed. Og sandheden er jo, at vi altid har været tem-

[Statsministeren.]

melig uselvstændige, altid har været næsten pisket til at tage konsekvensen af de beslutninger, der er truffet i større lande.

Hr. Skovmand var lidt inde på det, da han sagde, at der er muligt, at retten til selv at foretage ændringer i vore valutakurser ikke er noget værd, men vi havde dog kunnet bruge den to gange. Ja, vi har kunnet bruge den to gange; og i begge tilfælde fordi vi var nødt til at gøre noget, efter at et stort land havde besluttet, hvad der skulle gøres. Det nye i situationen omkring valutasarbejdet er, at de enkelte landes muligheder for at justere deres valutaer er begrænset, og at retningslinjerne for valutapolitikken nu bliver koordineret, sammenarbejdet, og at også et lille land eller flere små lande får indflydelse på de beslutninger, der skal træffes.

Hr. Skovmand var også inde på betæneligheder omkring egnsudviklingsstøtte eller, som det jo hedder i EF-regie, regionalstøtte til Grønland, og så kom han ind på spørgsmålet om nogle u-lande. Jeg tror ikke, at en regional- eller egnsudviklingsstøtte fra fællesmarkedet til Grønland kan få konsekvenser for Englands eller andre landes kolonier eller tidligere kolonier af én ganske bestemt grund: at man skelner imellem u-landspolitik eller u-landsstøtte eller u-landsudviklingsarbejde på den ene side og så den almindelige egnsudviklings- eller regionalpolitik. Man er nødt til at arbejde med to begreber, og da Grønland som bekendt er en del af Danmark, vil det være muligt i et eller andet omfang at udnytte en sådan regionalpolitik.

Jeg vil gerne over for hr. Skovmand understrege, at det ikke skal medføre, at Danmarks interesse for selv at investere i og yde støtte til Grønland skal blive mindre i den anledning, men hvis der er muligheder, bør de også udnyttes til fordel for den del af Danmark, der vitterlig ikke er så veludviklet, som jeg havde nær sagt det egentlige Danmark.

Jeg går ud fra, at debatten fortsætter lidt endnu, men jeg vil gerne sige tak for den gode modtagelse, som mit første oplæg fik.

Ordføreren for forespørgerne (Gert Petersen): Jeg må derimod sige, at selv om jeg, som jeg tidligere har berørt det, er et høfligt

menneske, er jeg ikke i stand til at frembringe nogen tak for de indlæg, jeg har hørt her, stort set. Jeg synes, det har været en særdeles deprimerende debat. Vi har fra SF's side lagt op til en diskussion om, hvilken politik Danmark skulle føre, nu vi var kommet i fællesmarkedet. I stedet bebrejdede forskellige ordførere, især hr. Nyboe Andersen og hr. Niels Helveg Petersen, men i øvrigt også statsministeren os, at vi så tidligt rejser en debat om fællesmarkedet.

Ja men hvad i alverdens riger og lande! Der er holdt et topmøde i Paris, hvor samtlige regeringschefer inden for fællesmarkedet har forhandlet, og de har udsendt et omfattende og ordrigt communiqué med, som det blev sagt, køreplaner for foranstaltninger, som skal være besluttet i løbet af de næste 13 måneder. Så var det dog naturligt, om man i dette ting drøftede, hvilken politik Danmark skal føre på disse 12 eller 13 områder, der er tale om. Men i stedet fortæller man, at der er ingen problemer, der er egentlig ikke noget at snakke om, det er jo et abstrakt og bredt grundlag osv., og vi burde egentlig helst snakke om noget helt andet. Jeg må sige, at jeg synes, det er en ret deprimerende oplevelse. Man spørger konkret: hvad betyder det, at vi nu tilslutter os en union? Undskyld, at jeg brugte udtrykket, hr. statsminister, undskyld, at jeg brugte politisk union, men markedsministeren brugte det også, og hr. Nyboe Andersen brugte det, noterede jeg mig, så jeg har ikke været ene om fejltagelsen. Jeg kan i øvrigt heller ikke rigtig se, at der kommer mening i tingene overhovedet, hvis ikke det, der tænkes på i communiquéets sidste afsnit, er en politisk union. Vi spurgte: hvad menes der med det? Vi spurgte om institutionerne.

Nu kommer altså anden fase af den økonomisk-monetære union. Og må jeg så lige sige, at hr. Knud Bro har ikke ret i, at man har vedtaget en køreplan for den økonomisk-politiske union, og at det er naturligt. Nej, man har bekræftet den allerede eksisterende køreplan, som blev vedtaget i 1971, men om hvilken man hidtil fra dansk side har sagt, at det kun var en slags hensigtserklæring. Nu har man bekræftet den, og nu står den altså fast. Men i den forbindelse siger man også, og det er i klar forlængelse af resolutionen af marts 1971, at nu skal vi i

[Gert Petersen.]

løbet af året 1973 fastlægge kompetencefordelingen mellem institutionerne og regeringerne med henblik på den økonomisk-monetære union.

Jeg er da ligeglad med, om der oprettes nye institutioner. Dette være sagt til markedsministeren, som lægger så forfærdelig megen vægt på dette, og mener, at den hellige grav er velforvaret, bare der ikke oprettes nye institutioner — eller det er måske, hvad han mener, jeg kan ikke blive helt klar over det, hvilket ikke er min fejl. Men hvad med de eksisterende institutioner, hvor megen kompetence skal vi overføre til de eksisterende institutioner, til Ministerrådet, med henblik på direkte indgreb i de enkelte landes økonomiske politik? Hvor megen kompetence skal man overføre til Ministerrådet, til Kommissionen osv.? Har den danske regering nogen mening om det? Det var det, jeg syntes vi skulle have belyst, for nu er sandhedens time da inde, nu skal disse skridt foretages. Så kan man sige, at vi kunne også have taget debatten om en måned eller to. 13 måneder er trods alt god tid, det er ikke noget, der skal afgøres den dag i morgen, men i almindelighed plejer man i dette ting at være modstander af lovsjaskeri. Jeg synes, at en lang række af ordførerne her har talt for lovsjaskeri. Der er én hæderlig undtagelse, nemlig statsministeren, der trak på skulderen og sagde, at det var måske lige lovlig ambitiøst det her, det var ikke sikkert, at alle de punkter blev til noget, og det er da en tanke, jeg godt kan gå ind på.

Så kan man spørge sig selv: hvordan kan det gå til, at man opstiller noget, der er så ambitiøst, at man ikke selv rigtig tror på, at det bliver til noget? Det er ikke nogen bebrejdelse mod statsministeren for hans erkendelse. Jeg tror, at det i sig selv er udtryk for noget fundamentalt forkert i fællesmarkedets virke. Jeg skal ikke protestere imod den danske regering, hvis den prøver på at få det rettet, tværtimod vil jeg meget gerne have, om man i hvert fald prøvede på det i stedet for bare at ride med.

Hr. Niels Helveg Petersen sagde, at vi fra SFs side havde lagt op til en diskussion som før den 2. oktober. Jeg synes netop, at hr. Niels Helveg Petersen diskuterede som før den 2. oktober. Han holdt et langt foredrag

om fællesmarkedet og sluttede med at sige, at han var da ikke ukritisk over for alting inden for fællesmarkedet. Men hvad det var, han kunne tænke sig at kritisere, forblev en sød hemmelighed for denne forsamling, det blev ikke røbet. Hr. Niels Helveg Petersen holdt en tale, som om vi diskuterede, om Danmark skulle melde sig ind i fællesmarkedet eller blive udenfor. Han holdt en tale, som man gjorde før den 2. oktober, og fortalte om alle fællesmarkedets fortrinlige ting og fortav, hvad han kunne have at kritisere indenfor. Men nu er vi kommet ind i fællesmarkedet, og nu synes jeg også, at de, som gik ind for det, som sagde ja, i erkendelse af, at tingene jo dog er sammensatte og komplicerede, og også i forlængelse af den bemærkning, hr. Niels Helveg Petersen sluttede med, nemlig at han ikke var ukritisk over for alt i fællesmarkedet, skulle begynde at fremføre deres kritiske punkter over for EF.

Vi har fået en fordeling af debatten, hvor de tidligere modstandere har kritiseret og de tidligere tilhængere har rost alt, hvad der findes i fællesmarkedet, og det har vi egentlig, det vil jeg da godt medgive, ikke megen fornøjelse af, for nu er vi inde, og nu skal vi til at tage stilling til de konkrete problemer. Men det var her, jeg havde håbet at man kunne have fået oplyst, hvilken politik den danske regering vil føre på en serie ganske konkrete områder, som jeg tidligere har nævnt.

Jeg vil godt gøre et par enkelte bemærkninger til indlæggene. Hr. Poul Dalsager kommer ind på spørgsmålet om institutionerne, og her er noget, som går igen hos samtlige ordførere: når de skal tale om institutioner, og det gør de alle sammen, så taler de om Europaparlamentet, som der ikke er mange ud over de parlamentarikere, som herfra bliver sendt herved, der tager syndelig højtideligt, og som ikke tages højtideligt i communicate selv. Mens man har faste tidsfrister med hensyn til de foranstaltninger, som nu skal træffes på 12 andre områder, så siger man om Europaparlamentet, at der skal ske noget snarest muligt. Men ikke desto mindre er det, ordførerne her i salen beskæftiger sig med, Europaparlamentet og ikke spørgsmålet, som nævnes i afsnittet „institutioner“, om, hvad den økonomiske union skal betyde for institutionerne, hvordan de skal udbygges med henblik på den

[Gert Petersen.]

omtalte styrkelse af Rådet osv.; det er de to andre punkter, der er nævnt under „institutioner“, og dér er der fastsat tidsfrister. Her skal vi have vor politik klarert ganske hurtigt, mens det derimod med hensyn til Europaparlamentet ligger betydelig løsere.

Den politiske union nævnte hr. Poul Dalsager heller ikke i sit indlæg, og det gjorde statsministeren heller ikke først, men han blev provokeret til at sige noget om det i sidste omgang. Nu skal jeg nok lade være med at kalde den en politisk union, men den europæiske union, dermed kan forvirringen måske blive øget lidt mere. Statsministeren sagde, at union er et fremmedord for sammenslutning, og vi er allerede medlem af en sammenslutning. Ja men er vi gået ind i en union? Jeg synes, at tilhængerne herhjemme var meget forargede over, at man oppe i Norge havde stillet spørgsmålet: ja eller nej til union, forud for folkeafstemningen deroppe. Hvis man herhjemme før den 2. oktober havde sagt, at det var en union, man ville have os til at melde os ind i, ville tilhængerne have protesteret meget voldsomt dengang, uanset at vi nu får at vide, at union bare er et fremmedord for en sammenslutning, og vi er allerede medlem af en sammenslutning.

Jeg er i og for sig glad for, det skal jeg erkende, at statsministeren implicerer i sine udtalelser en afstandtagen fra en fortolkning à la Europas Forenede Stater fuldkommen som Amerikas Forenede Stater. Det mener jeg der ligger i det, når han siger, at han fortolker det som et neutralt ord, hvis indhold afhænger af, hvad man bliver enig om, og dermed ikke som noget, der svarer til USA. Men det er ikke nok. Vi må vide, når nu vi skal til at snakke union: hvad er den danske regerings syn på denne union? Det er ikke nok bare at fortælle, at det er et neutralt ord. Det er heller ikke nok at fortælle i Paris eller i Bruxelles, eller hvor man nu skal forhandle, at det er et neutralt ord. Nej, man må selv have en holdning og sige: vi vil gå dertil og ikke længere. Og det

var det, det kunne have været rart at få diskuteret.

Markedsministeren var inde på noget af det samme i spørgsmålet om denne union, og her synes jeg, at markedsministeren adskilte sig positivt fra hr. Niels Helveg Petersen. Må jeg tage hr. Niels Helveg Petersen først? Han sagde til spørgsmålet, om vi skal arbejde for en europæisk integration, at det kan man ikke sådan svare ja eller nej til, det må afhænge af, hvordan og hvorfor. Og så sagde han ordret: Det er ikke noget, der kan fastlægges én gang for alle. Jeg ved ikke, om det er et typisk radikalt standpunkt. Det er i hvert fald et standpunkt, som svarer til den tilpasningspolitik som udenrigspolitik i hvert fald i en vis periode har spillet en så stor rolle i det radikale venstres traditioner. Jeg tror, at man har en illusion om, at man ligesom en ål i mudderet kan klare sig igennem og vige uden om de sten, som nu dukker op osv., men jeg er meget bange for, at man ender med at være ålen på stegepanden, og at det er andre, der kommer til at bestemme for én, når man har dette det-kan-ikke-fastlægges-én-gang-for-alle-synspunkt, når man har dette helt løse som udgangspunkt.

Så foretrækker jeg markedsministerens udlægning. Han sagde — og han må korrigere mig, hvis jeg tager fejl — at med hensyn til begrebet union var der ikke tale om nogen ensartet tolkning af deltagerne, og det danske standpunkt med hensyn til, hvor langt vi vil gå i retning af integration, kan fastholdes også under denne tolkning. Jeg går ud fra, at det standpunkt, som markedsministeren refererer til, er det kendte forbehold om, at fordelingspolitikken bevares som et nationalt dansk anliggende.

Markedsministeren nikker, så jeg forstår, at min tolkning er rigtig.

Her har vi dog så i hvert fald i denne usikre verden og debat noget, som står fast, og som givetvis må spille en rolle, når man nu skal til at drøfte den økonomisk-monetære unions anden fase. Det er uundgåeligt, at det vil spille en rolle, og derfor synes jeg,

[Gert Petersen.]

det er interessant, hvis vi kan få fastslået, at det regeringsforbehold, som blev taget før den 2. oktober, i hvert fald står fast, og at det, hvis det bliver aktuelt, vil komme til at spille en rolle og blive anvendt, når man nu i løbet af det næste halve til hele år skal fastlægge en økonomisk-monetær unions anden fase.

Hr. Knud Bro mente, at statsministeren havde været næsten for beskedent med hensyn til miljøpolitikken. Jeg mener, som jeg sagde tidligere, at det var communiquéet, at det var fællesmarkedet, som, jeg vil ikke sige var for beskedent, for jeg tager ikke stilling til det, men som var overraskende beskedent, og det er jo dér, statsministeren har misforstået mig. Det er ikke sådan, at SF nu pludselig går ind for en vældig integration her, men vi er simpelt hen noget overraskede, fordi vi havde hørt så forfærdelig meget inden den 2. oktober om alt det, EF skulle udrette på miljøpolitikens område, og så studser man over, at det afsnit spiller så ringe en rolle.

Hr. Knud Bro beskæftigede sig også med institutionerne, og det var naturligvis kun Parlamentet, han talte om. Jeg vil gerne benytte lejligheden til at sige, at vi helt støtter det standpunkt, som jeg tror er regeringens. Man er noget usikker for tiden med hensyn til, hvilke standpunkter der er gældende. Vi støtter det standpunkt, som jeg tror er regeringens, nemlig at der ikke skal være direkte valg til Parlamentet. En styrkelse af Parlamentet i en sådan forstand vil betyde en svækkelse af den nationale suverænitæt, vil betyde en øget integration og lukke op for den. Vi mener, at det vil være et særdeles skæbnesvangert skridt at tage.

Så sagde hr. Nyboe Andersen en hel del ting om finansministermødet, om økonomi-ministermødet, om beslutninger mod inflationen og gik ind på, hvad der i og for sig er meget prisværdigt, en reel debat om det, man var blevet enig om dernede. Jeg synes i sig selv, at det er ganske interessant, at vi får den debat bagefter og ikke før. Det var vel meningen, at vi skulle have haft den debat før mødet på basis af det oplæg, som lå, sådan at den danske regering kunne have mødt frem med et standpunkt, der var bearbejdet, undersøgt og forhandlet i folketin-

get. Men hr. Nyboe Andersen gik ikke ind på proceduren. Det gjorde, så vidt jeg husker, hr. Niels Helveg Petersen heller ikke, og jeg må sige, at det undrer mig ganske meget, at netop disse to politikere, som inden den 2. oktober var nogle af dem, der udtalte sig skarpest om, at folketinget altid ville komme ind i proceduren, det kunne vi være helt sikre på, tager så let på spørgsmålet om den procedure, der er anvendt her.

Jeg vil godt slutte med at sige, at denne debat efter vores opfattelse nødvendigvis må være den første i en serie af debatter, ikke for at diskutere for og imod fællesmarkedet, eller om vi nu skal melde os ud af fællesmarkedet, men for at diskutere den politik, Danmark skal føre i fællesmarkedet.

(Kort bemærkning).

Per Dieh: Som kommende medlem af Europaparlamentet vil jeg blot takke hr. Gert Petersen for hans bedømmelse af Europaparlamentets manglende betydning og sige, at jeg fuldt ud tilslutter mig hans betragtninger.

Knud Bro: I mit første indlæg i dag sagde jeg noget i retning af, at jeg synes, det var en noget valen formulering, regeringen havde givet sin forureningspolitik. Det fik statsministeren til at spørge mig, hvad jeg mener med, at det kan gå i Folkets Hus. Ja, det troede jeg bare, hr. statsminister, men jeg kan forstå, at det er forkert, og så er det måske grunden til, at socialdemokratiet vokser samme vej som kohalerne.

Med hensyn til spørgsmålet om Parlamentets stilling udtrykte statsministeren forundring over, at Holland havde stillet krav om på nuværende tidspunkt at styrke Parlamentet, fordi der nu var kommet tre nye medlemmer ind; så måtte det være bedre at vente på, at de fik deres erfaringer. Men hvorfor det? Holland har jo netop ventet på, at vi kom ind med den europæiske indstilling, som Holland kendte, og som mange har givet udtryk for her i landet. De venter vel netop, at vi med vores syn på folkestyret osv. skal repræsentere en linje, som de ønsker af styrke, og det ved de meget vel kan gøres først og fremmest gennem Parlamentet.

Men jeg må nu også sige, at jeg undrer

[Knud Bro.]

mig noget, når statsministeren fortsætter og siger: derimod gav vi udtryk for, at Ministerrådet skulle styrkes. Statsministeren kan vel ikke have større erfaringer, i hvert fald ikke meget større erfaringer i Ministerrådet end i Parlamentet, så hvis der skal være nogen konsekvens i det, må man vel i det hele taget vente, til man er kommet ind, med at udtale sig. Men jeg ser også en politik i det. Statsministeren ved jo nok, hvad han gør i denne sag. Jeg betragter det ikke som en fortaelse, når statsministeren siger, han gerne vil styrke Ministerrådet, men ikke Parlamentet. Men jeg vil samtidig understrege, at efter min og vel de flestes opfattelse er Parlamentet mere en europæisk drivkraft end Rådet.

Hr. Gert Petersen betegnede debatten i dag som deprimerende. Det kan jeg nu ikke opfatte den som, men der må også være grænser for, hr. Gert Petersen, hvor meget man kan tale om, mens man venter på, at toget skal komme. Når hr. Gert Petersen derimod siger, der er tale om lovjaskeri, må jeg protestere, for det, der har været drøftet her i dag, og det, der har været baggrund for drøftelsen, er en model, som er opstillet, for at man kan vide, efter hvilke retningslinjer man skal fortsætte de videre drøftelser. Der ligger ikke heri nogen som helst vedtagelse om, hvordan Europas fremtid skal se ud.

Jeg takker både statsministeren, handelsministeren og ministeren for udenrigsøkonomi for de meget præcise svar, vi har fået på spørgsmålene om den europæiske union. Jeg vil ikke sige, det kommer bag på mig, men der ligger vel det i svaret, hvis det skal klippes ud i pap, at vi har fundet et smukt navn til barnet, men vi ved endnu ikke, om det bliver en pige eller en dreng eller måske tvillingen.

Hr. Gert Petersen kom også ind på spørgsmålet om Parlamentet og sagde først, at han forstod ikke, at nogen ville bruge tid på at beskæftige sig med dette Parlament, og at det var sådan noget morsomt, som nogle ville tage sig til, fordi de måske havde lyst til at sidde dernede og snakke lidt, eller hvordan han nu opfatter os, men efter et langvarigt forsøg på at fortælle, hvor betydningsløst dette Parlament er, brækkede selv hr. Gert Petersens selvbeholdelse til sidst

sammen, og han sagde så til os, at han ville lige fortælle os, at det direkte valg til Parlamentet eller altså en styrkelse af Parlamentet ville betyde en øget integration, og det ville være et skæbnesvangert skridt. Der har vi hr. Gert Petersens politik i en nøddeskal, og det er også derfor, vi andre har en anden.

Nyboe Andersen: Jeg vil først gerne takke økonomi- og budgetministeren, fordi vi fik en i hvert fald for mig tiltrængt klargøring af, hvad det egentlig var, den danske regering havde tilsluttet sig eller ikke tilsluttet sig under økonomi- og finansministermødet sidste tirsdag i Luxembourg.

Jeg forstår det nu sådan, at Danmark ikke har indtaget nogen særstilling sammenlignet med de to andre nye medlemslande, men at alle tre lande har accepteret den sidste artikel, artikel 11, i communiquéet. Og budgetministeren sagde det sådan, at dette at acceptere den målsætning, at man ikke bør have mere end 4 pct. prisstigning i 1973, er da noget, som vi alle gerne vil stræbe henimod, så det kunne man dårligt lade være med at acceptere. Nu står der jo i artikel 11, at disse tre lande har erklæret sig enige i „målene“ i denne resolution; der bruges flertal, og det er ikke et oversættelsesproblem, det står der også i den engelske udgave, som vi først fik. Det må jeg i hvert fald opfatte sådan, at det ikke bare er et spørgsmål om selve prisstigningsprocenten, men at det f. eks. også er dette, at man må sigte mod at holde indkomstudviklingen inden for visse rammer, som jeg var inde på i mit indlæg i første runde. Det har jo en selvstændig betydning som led i en inflationsproces, og hvordan indkomstudviklingen former sig, og det har for Danmarks vedkommende som bekendt i høj grad en betydning for betalingsbalancenudviklingen osv., så jeg tror, at økonomiministeren må erkende, at det, den danske regering accepterer i og med artikel 11, er noget mere end bare den ene målsætning med de 4 pct.

Hvad dette med prisudviklingen angår, var statsministeren inde på, at jeg ikke skulle have bragt dette spørgsmål frem, for der kunne anføres statistik for, at det ingenlunde var Danmark, der i særlig grad havde haft inflation. Det er da rigtigt. Jeg har jo selv den statistik, som har ligget til grund for forhandlingerne på finansmini-

[Nybøe Andersen.]

stermødet, og den viser klart nok, at i de sidste 4 år, altså VKR-regeringens tid stort set, var der i 1969 en prisstigning her i landet på 3,1 pct., altså under den målsætning, der er nævnt på 4 pct., og det var omtrent det laveste, noget europæisk land havde i det år. For de to følgende år var der prisstigninger her i landet omkring det europæiske gennemsnit. Men nu var det, der var tale om, den aktuelle situation i øjeblikket og de udsigter, der tegner sig for 1973, og det var i den sammenhæng, jeg bragte spørgsmålet om de tre dyrtidsportioner ind i billedet, noget, som i øvrigt, forekommer det mig, at økonomi- og budgetministeren også i offentlige kommentarer selv har gjort, idet han har sagt noget om, at når vi i 1973 kunne forvente tre dyrtidsportioner af de nye tunge, var der ikke mange chancer for at overholde et 4 pct. prisstigningsmål. Jeg tror ikke, statsministeren vil kunne fragå, at i den bestemte situation har allerede eksistensen af en pristalsregulering med de virkninger den betydning, at vi på forhånd er sikre på at få en betydelig prisstigning netop i det år, som man har diskuteret på det pågældende møde.

Må jeg i øvrigt føje til, at det land blandt de nuværende EF-lande, der i de sidste par år har haft en exceptionelt stærk prisstigning, nemlig Holland, så vidt jeg ved netop har haft en automatisk pristalsregulering i de senere år.

Jeg skal derudover kun takke udenrigsøkonomiministeren for hans besvarelse af mit spørgsmål om Færøernes stilling. Det var for mig interessant, at der altså synes at være en vis parallel mellem visse af de eksportproblemer, Færøerne står over for, og dem, som Norge kan komme til at stå over for i forholdet til Storbritannien. Det understreger altså, at dansk støtte til Norge er en simpel nødvendighed også ud fra vores egen interesse i at støtte den del af det danske rige, som hedder Færøerne, idet jeg forstår, at de mere eller mindre er i samme position på et vigtigt område i forhold til Storbritannien.

Niels Helveg Petersen: Hr. Gert Petersen gav, synes jeg, en vigtig indrømmelse i sidste omgang, da han sagde, at diskussionen havde formet sig som et opgør mellem til-

hængere og modstandere. Det var just det argument, jeg anvendte for, at denne debat er kommet for tidligt. Der er vist ikke andet i denne sag at gøre end håbe på, at tiden, den store læge, vil få ophidselsen til at lægge sig så meget, at vi kan komme til at diskutere sagen mere fornuftigt.

Jeg forstod, at debatten her skulle have bidraget til, at vi nu kunne fastlægge vor politik på de 12 store områder, som hr. Gert Petersen har opregnet. Jeg skal gerne indrømme, at i dette øjeblik er det ikke muligt for noget parti at give regeringen helt konkret besked om, hvad man vil anbefale. Men det er faktisk det krav, hr. Gert Petersen stillede til os. Jeg synes, det er ved at nærme sig det farisæiske, for hr. Gert Petersen gav ikke på ét punkt regeringen konkret besked om, hvad regeringen skulle gøre. Hvad skulle den gøre på miljøpolitikens område f. eks.? Jeg synes, at de krav, hr. Gert Petersen stiller til os om at sige ganske konkret, hvad der nu skal ske i de næste 13 måneder for at undgå lovjaskeri og hvad ved jeg, levede hr. Gert Petersen i meget ringe grad selv op til.

Når jeg ikke er ukritisk, hvad hr. Gert Petersen meget vel ved, hænger det sammen med, at der er en række ting inden for fællesmarkedet, som efter min opfattelse kan kritiseres, og det dokument, vi har fået fra topmødet, kan i høj grad også kritiseres. Efter min mening er det alt for uklart på en række punkter, og det er for ordrigt; jeg bryder mig ikke meget om en hel del af den lyrik, man anvender. Men den kritiske sans, som hr. Gert Petersen efterlyser, kunne han med noget udbytte have anvendt til selvkritik af sit eget standpunkt.

Hvad er det, SF vil anbefale? Jo, siger man, integration kan man i hvert fald tage stilling til én gang for alle. Det er ikke noget, man sådan skal tage stilling til fra sag til sag. Nej, den kan man tage stilling til én gang for alle, og SF har taget standpunkt: ingen integration. Men betyder det så i praksis, at SF vil modsætte sig en hvilken som helst udvidelse af det europæiske samarbejde i al evig fremtid? Det var et klart standpunkt. Det var ikke noget fornuftigt standpunkt, men det var da et klart standpunkt. Hvis det er sådan, at integrationsspørgsmålet kan gøres op på den måde, forventer jeg virkelig, at hr. Gert Petersen for-

[Niels Helveg Petersen.]

tæller mig i dag, at SF under alle omstændigheder er modstander af enhver tænkelig udvidelse af det europæiske samarbejde, integrationen, om man vil.

Jeg ved ikke, om jeg får et sådant svar. Jeg regner ikke med det, for jeg regner da bestemt med, at når det kommer til stykket, vil SF, andre markedsmodstandere og andre, som har en kritisk indstilling til fællesmarkedet, være at finde blandt dem, som vil være med til at gennemføre fornuftige fremskridt i en udvidelse af det europæiske samarbejde.

Derfor er debatten ikke for mig nogen skuffelse. Jeg tror ikke, den kunne blive stort anderledes, end den er blevet. Jeg tror, at vi endnu skal nogen tid frem, inden vi kan føre en markedsdebat, hvor vi kommer til at diskutere sagerne og ikke vores egen ophidselse.

Økonomi- og budgetministeren (Per Hækkerup): Kun én bemærkning til hr. Nyboe Andersen, for at hans ord ikke skal stå ubevaret.

Under debatten på økonomi- og finansministermødet gav jeg ved mødets åbning klart og tydeligt udtryk for, at vi fra den danske regerings side tog et generelt forbehold over for de forskellige punkter, der var under debat, og vi deltog derfor heller ikke i beslutningen, om jeg så må sige, om de forskellige punkter undtagen artikel 11. Man kan derfor ikke på nogen som helst måde i tilslutningen til artikel 11 lægge, at den danske regering dermed skulle have taget stilling til spørgsmålet om indkomstpølitik som et middel til inflationsbekæmpelsen.

(Kort bemærkning).

Ordføreren for forespørgerne (Gert Petersen): Jeg vil blot sige til hr. Knud Bro, at jeg vitterlig mener, at det er en fordel, at Europaparlamentet er svagt, ikke nødvendigvis som kontrolinstans, men som magtfaktor, for det betyder, at magten derved forbliver i de nationale parlamenter.

Til hr. Niels Helveg Petersen vil jeg sige, at jeg nok synes, at den efter min opfattelse noget arrogante holdning, han lagde for dagen i første omgang, nu var taget stærkt

af. Jeg forstod, at han såmænd også havde mange kritiske indvendinger mod dokumentet fra topmødet. Det er stadig væk hemmeligt, og det forbliver det indtil videre; men det er da interessant, at vi har fået det at vide.

SF har ikke ment, at vi skulle fastlægge vor politik på 12 områder her under denne debat. Det ville i sandhed være jaskeri, hvis man i en enkelt debat fastlagde så komplicerede problemer. Men SF har ment, at vi skulle påbegynde en drøftelse af disse problemer, at man skulle føle sig ind på dem.

I øvrigt må jeg da sige, når hr. Niels Helveg Petersen efterlyser forslag fra min side, at forespørgslen faktisk lød: „Hvilken EF-politik vil regeringen føre efter topmødet i Paris?“ Jeg mener, at regeringen råder over et ganske stort apparat, markedssekretariat, og hvad ved jeg, så den må vel have brugt sine embedsmænd med henblik på overvejelser herom. Det var det, jeg havde forventet at høre om.

Hr. Niels Helveg Petersen spurgte, om SF vil modsætte sig al integration på alle områder. Vi vil modsætte os integration forstået som overførelse af myndighed til overnationale organer. Vi har aldrig modsat os et fornuftigt samarbejde i form af konventioner, og hvad man nu i øvrigt på mange, mange områder har kunnet finde på. Men hvor der er tale om overførelse af beføjelser fra dette ting til andre organer, internationale eller overnationale, modsætter vi os det, og vi gør det konsekvent.

Skovmand: Jeg synes, markedsministeren var lovlig hurtig til at latterliggøre mine synspunkter med hensyn til ulemperne og betænkelighederne ved et alt for tæt valuta-samarbejde. Han sagde endda, at der her i salen var et stort flertal ikke alene for tilslutning til fællesmarkedet, men også for at man skulle have fasthed og system i de ting her. Jeg vil gerne minde om, at det ikke er så længe siden, den nuværende regering vedtog en importafgift, der vel i og for sig kun adskiller sig fra en devaluering ved ikke at have alle de fordele, der er ved en devaluering. Der var ikke noget stort land, der gik i spidsen ved den lejlighed, så det kunne altså tyde på, at man alligevel i ny og næ kunne træde udenfor. Men det var måske, fordi re-

[Skovmand.]

geringen var kommet til magten efter den så skrækelige foregående regering, at den kunne optræde på den måde.

Jeg vil gerne præcisere med hensyn til u-landene, at det, jeg ønsker man skal sige fra den danske regerings side i de forskellige forhandlinger, er, at de egentlige u-lande — og her tænker jeg ikke på Grækenland og Tyrkiet — skal have lov til at fastsætte toldsatsler. Det skal ikke være en betingelse for, at de får adgang til vores markeder, at de giver vores varer adgang til deres markeder. Det lyder så nemt og indlysende med gensidighed, men man må ikke glemme, at u-landene er svage, og at de er det, fordi de igennem årene er blevet udbyttaget af de rige lande.

Med hensyn til det, statsministeren sagde om, at Grønland var en del af Danmark, vil jeg gerne gøre opmærksom på, at der er store områder med mange mennesker, som f.eks. er dele af Frankrig, dele af Holland osv. Jeg tror, vi betræder en farlig vej, hvis vi prøver på at få Grønland med som et dansk egnsudviklingsområde. Jeg vil i hvert fald råde til, at man undersøger disse ting meget nøje, inden man går så vidt.

Jeg fik ikke rigtig noget svar på, hvorvidt der var en risiko for, at andre lande ville tage hånd i hanke med den danske egnsudvikling. Når jeg nævner det, er det, fordi selv de fattigste områder i Danmark vel trods alt er mere velstående end så mange områder i fællesmarkedet, hvortil man ikke giver egnsudviklingsstøtte. På et eller andet tidspunkt vil man vel begynde at lave nogle kriterier for, hvor der kan gives egnsudviklingsstøtte, og det er jeg alvorligt bange for vil komme til at berøre os ubehageligt. Jeg ønsker i hvert fald, man skal være opmærksom på den fare og gardere sig mod den.

Hvad angår forureningen, var jeg vældig glad for statsministerens synspunkter om, at nok skulle man have nogle normer, men at det skulle kunne lade sig gøre at fravige dem i skærpende retning. Men jeg har en temmelig stærk fornemmelse af, at selv om hele denne sal gik ind for den, er det ikke holdningen i Bruxelles. Her tænker jeg på en ting som f.eks. blyet i benzinen. Man skulle jo tro, at man uden videre kunne tillade, at enkelte lande krævede skrappe indgriben over for blyindholdet. Men det vil

omgående støde på stærke erhvervsinteresser, som man jo har stor respekt for i fællesmarkedet, og derfor vil det være et problem. Man er faktisk nødt til konkret at tage stilling fra dansk side: vil man acceptere ensartede normer, der netop bremser de lande, der ønsker at gå i spidsen? Endelig vil jeg sige, at en procedure, der kan forsinke forureningsbekæmpende foranstaltninger i 10 måneder, synes jeg Danmark skulle bestræbe sig på at hindre nogen sinde bliver gennemført.

Knud Bro: Kort tak til hr. Gert Petersen, fordi han klart sagde, hvad han mente med det, han har sagt om Parlamentet. Han ønsker, at det skal være svagt, fordi han er bange for en videreførelse af samarbejdet. Som eksempel herpå vil jeg bare nævne miljøpolitikken. Jeg er overbevist om, at hvis man skal have mere drivkraft i miljøpolitikken i Fællesskabet i Europa, skal det bl.a. komme fra Parlamentet og fra Kommissionen. Hvis man sammenholder det, der foreløbig er kommet fra Kommissionen, med det, der er kommet fra ministrene i Fællesskabet, må man nok sige, at det er Parlamentet, man får brug for.

Ministeren for europæiske markedsanliggender (Ivar Nørgaard): Jeg vil gerne sige til hr. Skovmand, at jeg ikke søgte at latterliggøre ham, men kun at fastholde, at vi her i denne sal har debatteret problemet om den økonomisk-monetære union mange gange, og at der har været klart flertal for, at den del af den økonomisk-monetære union, Danmark var interesseret i, bestod i, at vi fik stabilitet på valutaområdet, mens vi derimod ikke var interesseret i de mere vidtgående ideer, der var indeholdt i Werner-planen.

Til hr. Gert Petersen vil jeg gerne sige, at hvis hr. Gert Petersen havde forestillet sig, at man på nuværende tidspunkt allerede skulle have hørt fra os, der gik ind for fællesmarkedet, at vi forholdt os kritiske eller negative på en række punkter, hvilket skulle stille os på linje med de tidligere nejsigere, forstår jeg udmærket, at han finder, at denne her debat har været deprimerende, for der har ikke været grundlag for, at vi skulle skifte standpunkt.

Ordføreren for forespørgerne (Gert Petersen): Må jeg sige til markedsministeren, at jeg naturligvis ikke har ventet nogen omvendelse. Det er alt for tidligt til det. Nå, spøg til side. Markedstilhængerne har deres standpunkt; der har været en folkeafstemning, vi lever under bestemte vilkår, og det må også vi, der har været modstandere, tage til efterretning. Men jeg havde ventet, at man fra samtlige politikeres side ville forholde sig til dette samarbejde og de former, det får, på ganske samme kritiske måde, som man i almindelighed forholder sig til foretagelser af international karakter. Det er her, jeg synes at man har ladet alt det, som man måske egentlig selv synes var negativt, ligge af hensyn til den, jeg var lige ved at sige traditionelle konfrontation. Det har jeg fået bekræftet fra en af ordførerne, som sagde, at han også havde en hel del ting at kritisere i Paris-communiqueet. Jeg tror ikke, det er frugtbart.

Moses Olsen: Jeg beklager, at jeg kommer så sent på podiet; det skyldes noget uopsætteligt. Jeg vil først takke statsministeren for det hensyn, han har vist Grønland ved i Paris at gøre topmødet opmærksom på det grønlandske samfunds stillingtagen ved folkeafstemningen.

I øvrigt skal jeg begrænse mig til ganske få spørgsmål, idet, som statsministeren selv siger, Danmarks samarbejde med EF næppe er begyndt; derfor kan man heller ikke komme med ret meget konkret om Grønland.

Det blev sagt under redegørelsen, at der stilles forventninger om støtte til konkrete projekter i Grønland. Derfor vil jeg spørge, om man kan forvente sådan støtte til projekter også inden for den 10 års periode, hvor statsstøtteordningerne fra Danmark bibeholdes — om man altså ud over disse statsstøtteordninger kan forvente støtte fra støttefonden, eller om sådan støtte til konkrete projekter først kan forventes efter de 10 års udløb, når man måske til den tid kan have fundet ud af, at statsstøtteordningerne ikke vil kunne bibeholdes.

Efter min mening har Norges nej forværet vores position ved fremtidige forhandlinger om fiskeriet. Jeg ved ikke, om regeringen har på fornemmelsen, om fiskeripolitikken inden for EF vil kunne påvirkes i frem-

tiden af Norges nej, eller om vores forhandlingsposition vil blive påvirket af, at Norge har sagt nej.

I øvrigt går jeg ud fra, at regeringens holdning er den samme med hensyn til, at hvis der ved en fornyet forhandlingsposition ikke kan opnås tilstrækkelige garantier for Grønlands erhverv, kan man ved andre foranstaltninger frigøre Grønland fra medlemskabet.

Ministerens for europæiske markedsanliggender (Ivar Nørgaard): Da Grønland er en del af Danmark, er der ikke noget til hinder for, at vi både kan forhandle med Den europæiske Investeringsbank om, at den optræder på grønlandsk område ved projekter såvel af statslig eller mellemstatslig eller privat art, og at man over fonden kan få midler, hvis man i øvrigt kan blive enig om, at der er egnsudviklingsprojekter i Grønland, som kunne blive betalt af den fælles regionalfond i fællesmarkedet, ganske uanset om der er danske statsstøtteordninger eller ej. Det er mit indtryk, at man har en positiv holdning til det i fællesmarkedet. Det er ikke forhandlet konkret, men vi har da under mange forhandlinger med fællesmarkedet nævnt Grønland som eksempel på et område, der skulle kunne falde ind under regionalpolitikken, fordi vi kan bevise, at nationalproduktet pr. indbygger i Grønland er betydeligt under gennemsnittet, og at Grønland derfor må kunne sammenstilles med Syditalien i den henseende.

Hvad angår Norges nej og fiskeripolitikken, er det ikke mit indtryk, at der skulle være sket en forværring i situationen for Grønland i denne sag. Der er sket en forværring i situationen for nordmændene. Den aftale, nordmændene kan få med fællesmarkedet, kan forhåbentlig blive lige så god som den, svenskerne har fået for industriprodukter; men man kan ikke regne med, at nordmændene får den samme gunstige ordning for fisk, som de ville have fået, hvis de kom med ind i fiskerierordningen i fællesmarkedet. Jeg ser imidlertid ikke, at den omstændighed, at Norge har sagt nej på dette område, kan forværre Grønlands situation, medmindre der sker det, at nordmændene ændrer deres holdning til fiskerigrænserne, hvilket ikke har noget at gøre med fælles-

[Ministeren for europæiske markedsanliggender.] markedsforhandlingerne, men derimod med den konference, der skal være i fremtiden. Derfor mener jeg, at Grønlands stilling i den henseende er, som den blev aftalt mellem Danmark og fællesmarkedet, og at der stadig er de samme muligheder.

Hermed sluttede forespørgslen.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Valg af 1 medlem til lønningsrådet (i stedet for folketingsmand Hans Lund).

Valgt blev:

Den hidtidige stedfortræder *Otto Mørch* og som ny stedfortræder: *Erik Andersen* (Fr.borg amt).

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

I skrivelse af dags dato meddeler fiskeriministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om administration af Det europæiske økonomiske Fællesskabs forordninger om etablering af en fælles strukturpolitik for fiskerisektoren og om den fælles markedsordning for fiskerivarer m. v.

I skrivelse af dags dato meddeler boligministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om regionplanlægning i hovedstadsområdet.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Erhvervsudvalget:

Udtræder: Harald Petersen
Nyt medlem: Poul Nielson

Retsudvalget:

Udtræder: Lene Bro
Nyt medlem: Hjortnæs

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Fiskeriministeren (Chr. Thomsen): Her ved har jeg den ære for det høje folketing at fremsætte *forslag til lov om administration*

af Det europæiske økonomiske Fællesskabs forordninger om etablering af en fælles strukturpolitik for fiskerisektoren og om den fælles markedsordning for fiskerivarer m. v.

Forslaget er nødvendiggjort af Danmarks tilslutning til De europæiske økonomiske Fællesskaber. Ifølge akten til tiltrædelsestraktaten skal EF's fælles fiskeripolitik finde anvendelse i Danmark fra den 1. februar 1973.

For at få de forordninger inden for fiskerisektoren, som er og vil blive givet af Rådet eller Kommissionen i medfør af traktaten om oprettelse af Det europæiske økonomiske Fællesskab, til at fungere her i landet vil det være påkrævet at udstede nationale forskrifter. For at kunne træffe sådanne foranstaltninger er det nødvendigt, at der tilvejebringes hjemmel i dansk lovgivning, og det er med henblik herpå, at jeg i dag fremlægger dette lovforslag, ifølge hvilket fiskeriministeren bemyndiges til at træffe de til fiskeripolitikens gennemførelse her i landet nødvendige dispositioner. Som et helt konkret eksempel på en sådan nødvendig national bestemmelse skal jeg nævne, at det efter forordningen om markedsorganisationen for fisk påhviler medlemsstaterne at meddele Kommissionen forskellige prisoplysninger. Dette krav kan ikke opfyldes, medmindre der udfærdiges en forskrift om, hvem pligten til at meddele fiskeriministeriet disse priser skal påhvile.

Den fælles fiskeripolitik er gennemført ved 2 grundforordninger af 20. oktober 1970 om etablering af en fælles strukturpolitik for fiskerisektoren og om den fælles markedsordning for fiskerivarer.

Den førstnævnte forordning om strukturpolitikken forudsætter, at der skal gennemføres foranstaltninger til koordinering af fiskeriets struktur inden for fællesskabet, ligesom der kan blive tale om foranstaltninger til koordinering af medlemsstaternes politik for forskning og videnskabelig-tekniske bistand inden for fiskeriet.

Den i forordningen hjemlede frie adgang til fiskeri på andre medlemsstaters fiskeriterritorium kan efter artikel 100 i akten til tiltrædelsestraktaten fraviges, således at den enkelte medlemsstat kan forbeholde sig udøvelse af fiskeri på eget fiskeriterritorium for egne statsborgere inden for en 6-sømile-